

ОСНОВНА ШКОЛА "ЂУРА ЈАКШИЋ"
РАВНИ

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ
ЗА СЕДМИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
за период 2018-2022. године

1. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Српски језик	4	144
2.	Страни језик - енглески	2	72
3.	Ликовна култура	1	36
4.	Музичка култура	1	36
5.	Историја	2	72
6.	Географија	2	72
7.	Физика	2	72
8.	Математика	4	144
9.	Биологија	2	72
10.	Хемија	2	72
11.	Техничко и информатичко образовање	2	72
12.	Физичко васпитање	2	72
Укупно : А		26	936
Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
	Верска настава / Грађанско васпитање ⁴	1	36
	Страни језик - руски језик	2	72
	Физичко васпитање- изборни спорт	1	36
Укупно : Б		4	144
Укупно : А+Б		30	1080
Редни број	В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Информатика и рачунарство	1	36
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36
3.	Домаћинство	1	36

Редни број	Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	30	1116
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36

1. Назив језика националне мањине када се настава реализује на том матерњем језику.
 2. Реализује се у школама где се настава одржава на матерњем језику националних мањина.
 3. Статус трећег часа физичког васпитања (изборне спортске гране) регулисан је Стручним упутством министра просвете и спорта о организовању спортских активности у основној школи бр 110-00-449-05/02 од 22. јуна 2005.
 4. Ученик бира један од обавезних изборних предмета: верска настава/грађанско васпитање и изучава га до краја образовног циклуса.
 5. Страни језик за ученике који су почели да га уче од трећег разреда обавезан је изборни предмет до краја образовног циклуса.
- * Број часова за ученике припаднике националних мањина.

2. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;

- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократки уређеног, хуманог и толератног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и собробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовања права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
- програм се остварује на српском језику.

A. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, еколошке и здравствене писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци наставе српског језика

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама;
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Ред. бр.	Наставна тема	Књижевност	Језик (граматика, ортоепија и правопис)	Језичка култура (усмено и писмено изражавање)	Вештина читања и разумевања прочитаног	Број часова по месецима
1.	ЧОВЕК САМО СРЦЕМ ДОБРО ВИДИ септембар	5	8	3	0	16
2.	ПОГОДИ КАКО СЕ РАСТЕ октобар	8	6	5	0	19
3.	СВЕ БОЈЕ СВЕТА новембар–децембар	3 6	9 2	1 7	3 1	16 16
4.	СВЕТОГОРСКИ ДАНИ И НОЋИ јануар	3	5	0	0	8
5.	БЕСКРАЈ У ОКУ фебруар	6	9	0	0	15
6.	ГЛЕДАЈУЋИ ДОЛЕ НА ДРУМОВЕ март	9	4	5	0	18
7.	МЕЂУ СВОЛИМА април	3	8	1	0	12
8.	КО ПРИЧА ПРИЧУ, ЊЕН ЈЕ ГОСПОДАР мај–јун	6 1	3 4	7 1	0 2	16 8

	УКУПНО	50	58	30	6	144

Ред. бр.	Наставна тема	Обрада	Обнављање	Утврђивање	Усмено изражавање	Писмено изражавање
1.	ЧОВЕК САМО СРЦЕМ ДОБРО ВИДИ септембар	5	6	2	2	1
2.	ПОГОДИ КАКО СЕ РАСТЕ октобар	8	4	2	1	4
3.	СВЕ БОЈЕ СВЕТА новембар–децембар	10 8	4 0	1 1	0 2	1 5
4.	СВЕТОГОРСКИ ДАНИ И НОЋИ јануар	6	0	2	0	0
5.	БЕСКРАЈ У ОКУ фебруар	8	5	2	0	0
6.	ГЛЕДАЈУЋИ ДОЛЕ НА ДРУМОВЕ март	9	2	2	2	3
7.	МЕЂУ СВОЈИМА април	7	2	2	0	1
8.	КО ПРИЧА ПРИЧУ, ЊЕН ЈЕ ГОСПОДАР мај–јун	8 4	0 1	1 2	3 1	4 0
	УКУПНО	73	24	17	11	19

ОСНОВНИ НИВО

1. Вештина читања и разумевања прочитаног

- а) разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи
- б) разликује уметнички и неуметнички текст
- в) препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима
- г) препознаје цитат, служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

- д) разликује у тексту главно од споредног
- ђ) повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство-циљ, узрок-последица) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту.
- е) чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табелс, дијаграме

2. Писмено изражавање

- а) зна и користи оба писма (ћирилицу и латницу)
- б) саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
- в) саставља текст и уме да га организује у смисаоне целине (уеодпи. средишњи и завршни део текста)
- г) уме да преприча текст
- д) влада основним жанровима писане комуникације; саставља писмо. попуњава различите обрасце и формуларе, е-mail порука
- ђ) примењује правописну норму у једноставним примерима
- е) препознаје техничко и сугестивно приповедање и описивање

3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик

- а) препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску и комуникативну реченицу)
 - б) разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне...)
 - в) разликује основне врсте напоредних одкоса (саставни, раставни, супротни)
 - г) одређује реченичне и синтагматске чланове у школским (типичним) примерима
 - д) прелознавање конгруенције
 - ђ) препознавање падежне синонимије
 - е) разликовање кратких и дугих акцената
-
- ж) познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију

з) служи се речницима и школским правописом

и) зна основне податке о историји јетика (језик Словеиа до нас ганка глагољице и ћирилице)

4. Књижевност

а) повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела

б) разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

в) разликује основне књижевне родове:лирику, епику и драму

г) препознаје ерсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)

д) препознаје лостојање стилских фигура у књижевноумгтничком тексту (алегорија)

ђ) уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, место и време радње, лик...

СРЕДЊИ НИВО

1.Вештина читања и разумевања прочитаног

а)читатекст користећи различите стратегије читања: „летимично читање"; читање „с оловком у руци"

б) познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање)

в)препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове

г)проналази, издваја и упоређује иНформације из два краћа текста или више њих (премадатим критеријумима}

д) разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности на једноставнијим примерима

ђ) препознаје став аутора неуметничкопекста иразликује га од другачијих ставова изнетих у тексту

2.Писмено изражавање

- а) саставља вест, реферат и ичвештај
- б) писање најаве догађаја. обавештења, интервјуа
- в) сажимање текста и писање резимеа
- г) зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик

- а)зна основна правила акценатске норме
- б)препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних реченица)
- в)одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
- г)препознаје главна значења паделса у синтагми и реченици

- д)одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени
- ђ)зна значења речи и фразеологизама који се јављају у медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљава

4.Књижевност

- а)повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедња
- б)повезује наслов дела и род. врсту и лик из дела: препознаје род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
- в)препознаје и разликује одређене стилске фигуре (алегорија)
- г)одређује мотиве, идеје. композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
- д)разликовање облика казивања- унутрашњи монолог

НАПРЕДНИ НИВО

1. Вештина читања и разумевања прочитаног

- а) читате текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“; читање „с оловком у руци“
- б) познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање)
- в) препознаје и издваја јасну карактеристичну за различите функционалне стилове
- г) проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
- д) разликује чињеницу од шмента. објективност од пристрасности на једноставнијим примерима
- ђ) препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту

2. Писмено изражавање

- а) саставља вест, реферат и извештај
- б) пише најаве догађаја, обавештења, интервјуа
- в) сажимање текста и пише резимеа
- г) зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик

- а) зна основна правила акценатске норме
- б) препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних реченица)
- в) одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
- г) препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици

д) одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени

ђ) зна значења речи и фразеологизама који се јављају у медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљава

4. Књижевност

а) повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања

б) повезује наслов дела и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација

в) препознаје и разликује одређене стилске фигуре (алегорија).

г) одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност

д) разликовање облика казивања - унутрашњи монолог

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Задаци наставе страног језика у основном образовању стога јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе страног језика сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе страног језика буду у пуној мери реализовани
- развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова,

- стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији,
- стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.
- ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља,
- ученик треба да усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Медијација

У комуникативним контекстима, који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2), преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

Евалуација

Елементи који се оцењују не треба да се разликују од уобичајених активности на часу. Исто тако оцењивање треба схватити као саставни део процеса наставе и учења, а не као изоловану активност која подиже ниво стреса код учеика. Оцењивањем и евалуацијом треба да се обезбеди напредовање ученика у складу са оперативним задацима и квалитет и ефикасност наставе. Оцењивање се спороводи са акцентом на провери постигнућа и савладаности ради јачања мотивације, а не на учињеним грешкама. Елементи за проверу и оцењивање:

- разумевање говора
- разумевање краћег писаног текста
- усмено изражавање
- писмено изражавање
- усвојеност лексичких садржаја
- усвојеност граматичких структура
- правопис
- залагање на часу
- израда домаћих задатака и пројеката (појединачних, у пару и групи)

Начини провере морају бити познати ученицима, односно у складу са техникама, типологијом вежби и врстама активности које се примењују на редовним часовима. Предвиђена су два писмена задатка, по један у сваком полугодишту.

Наставна тема и садржај	Број часова	Активности	Облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
I Connections	10	-слушање -допуњавање реченица, -читање, -препричавање,	-демонстрација; -кооперативно; -интеракција.	-писање већих целина на основу датих елемената; -ступа у дијалог у оквиру 8 до 10 реплика; -разуме песме везане за обрађену тематику;

		-рад у паровима и групама.		-монологски, без претходне припреме представља себе и друге.
II Past events	14	-спеловање; -вежбе замене речи у граматичким целинама; -употреба нових фраза у реченици; - употреба спортске терминологије.	-демонстрација; -дијалог; -игра; -индивидуално.	-даље усавршава изговор гласова; -користи нове граматичке целине уз нови вокабулар; -пише кратка неформална писма разноврсног садржаја, -даје наредбе и води дебату на задату тему.
III People	8	-писање по диктату (познати текст); -састављање менија; -писање рецепта; -одговори на питања; -читање.	-кооперативно; -демонстрација; -интерактивно; -игра.	-разуме нови текст са мањим бројем непознатих речи; -пише нови текст слушањем истог; -саставља нови текст од приложеног вокабулар
IV Places	14	-групно и појединачно читање; -препричавање прочитаног; -представљање себе и других. -писање позивнице, -истраживачки радови о земљама где је енглески језик матерњи.	-индивидуални рад; -дијалог; -кооперативно; -интеракција.	-правилно користи врсте речи у монолозима и дијалозима; -упознаје основна правила фонетике и морфологије; -правилно казује реченице у зависности од времена дешавања; -ради краћи научни рад.

V Goals	8	-индивидуални одговори; -рад у групама; -одговори на питања; -квиз -пројекат о Северном Полу -пројекат о америчким градовима; - употреба сложеница у познатим фразама..	-фронтално -групни рад; -дијалог; -кооперативно, -читање и рад на тексту.	-правилно спелује; -зна да користи врсте речи; -добро се служи синтаксом; -правилно користи заменице и детерминаторе, -од једне врсте речи прави другу са приложеним додацима, -ради краћи научни рад индивидуално и у групи, -користи модалне глаголе у свим временима.
VI Choices	18	-индивидуални одговори ученика писаним путем; - Примена компарације придева унутар новог текста; - певање песме са претходно попуњеним текстом.	-индивидуални рад, -фронтални рад, -групни рад, -тандем.	- Обједињује граматичке у дијалогу - Гради нове реченице од познатог вокабулара у склопу нових фраза -Препричава познати текст у краћој форми - Користи корелацију са другим предметима и ради краћу презентацију
VII Achievements	8	-индивидуални одговори ученика писаним путем; -употреба условних (кондиционалних) реченица; -модални глаголи кроз игру.	-индивидуални рад -демонстрација, -разговор, -групни рад.	- Препричава одслушани нови текст - Користи условне реченице - Прави корелацију и примећује разлику условних реченица у српском и енглеском језику.
VIII Experiences	12	-индивидуални одговори ученика писаним путем; -описи гардеробе и начина одевања; - Пројекат о новим модним	-индивидуални рад -групни рад -илустративни радови -демонстрација.	-самостално се сналази у проблемима за правилно решење граматичких целина; -користи нове граматичке целине унутар познатог текста; -правилно процењује дати временски период

		трендовима (веза са музичким трендовима).		за решење задатака -користи кондиционалне фразе -примењује знање светског тренда са новим фразама и користи их у усменом и писменом излагању.
IX Get it Right	8	-спеловање; -вежбе замене речи у граматичким целинама; -употреба нових фраза у реченици;	индивидуални рад, -фронтални рад, -групни рад	-правилно спелује; -зна да користи врсте речи; -добро се служи синтаксом; -правилно користи заменице и детерминаторе, -од једне врсте речи прави другу са приложеним Додацима.
X Where is it made?	14	-писање по диктату (познати текст); -писање рецепта; -одговори на питања; -читање.	-индивидуални рад -демонстрација, -разговор, -групни рад.	-користи нове граматичке целине унутар познатог текста; -правилно процењује дати временски период за решење задатака -примењује знање светског тренда са новим фразама и користи их у усменом и писменом излагању.
XI Talking	8	-слушање -допуњавање реченица, -читање, -препричавање, -рад у паровима и групама.	-индивидуални рад -групни рад -илустративни радови -демонстрација.	- Обједињује граматичке у дијалогу - Гради нове реченице од познатог вокабулара склопу нових фраза -Препричава познати текст у краћој форми - Користи корелацију са другим предметима и краћу презентацију.
XII New beginnings	22	-индивидуални одговори; -рад у групама; -одговори на питања; -квиз - употреба сложеница у познатим фразама.	-фронтално -групни рад; -дијалог; -кооперативно, -читање и рад на тексту.	-даље усавршава изговор гласова; -користи нове граматичке целине уз нови вокабулар; -пише кратка неформална писма разноврсног садржаја, -даје наредбе и води дебату на задату тему.

Годишњи план рада наставника за школску 2012/2013.

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Број часова		
		за обраду	за друге типове	укупно
I	Connections	/	5	5
II	Past events	2	5	7
III	People	2	2	4
IV	Places	2	5	7
V	Goals	1	3	4
VI	Choices	2	7	9
VII	Achievements	2	2	4
VIII	Experiences	1	5	6
IX	Get it right	2	2	4
X	Where is it made?	1	6	7
XI	Talking	1	3	4
XII	New beginnings	1	10	11
		17	55	72

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ и задаци

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно- васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могићности кроз различите садржаје и облике рада и развијању ученикових способности за:

- коришћење свих ликовних елемената,
- ликовни стваралачки рад,
- коришћење различитих материјала и медијума,
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење,
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине, за препознавање савремених кретања у уметности свог и других народа,
- визуелну перцепцију и аперцепцију,
- критичко мишљење,
- оплемењивање животног и радног простора,
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине,
- активно естетско унапређење своје околине и очување природе, баштине завичаја и домовине,
- неговање укупних људских достигнућа,
- и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно- естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију;
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора;
- и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета упознају вредности споменика културе и своју културну баштину. и да подстиче и развија

учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета

Редни број	Наставна тема	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова осталих типова
1.	Арабеска	4	1	3
2.	Пропорције	4	1	3
3.	Композиција и простор	20	17	3
4.	Обједињавање покрета, игре и звука	6	2	4
5.	Фотографија	2	2	
УКУПАН БР. ЧАСОВА		36	23	13

Трајање	Садржај	Начин остваривања	Активности наставника	Активности ученика	Циљеви и задаци садржаја програма
1+ 3	Арабеска - Арабеска- обрада - Арабеска- практична вежба и естетска анализа	- вербално- текстуалне методе (кроз разговор и дискусију са ученицима обрадити појам арабеске и орнамента, сличности и разлике...)	-представљање наставног садржаја - усмеравање активности ученика на индивидуални рад;	-визуелна перцепција кроз разговор и дискусију-учење путем посматрања,	- базична језичка и уметничка- ликовна писменост сликовни стваралачки рад,

		- илустративна метода (кроз конкретне примере из историје уметности назначити утицај других култура- Сирије, Египта, исламских култура.. корелација са историјом и музичком културом) - практично- демонстративне методе (по моделу из природе- цвет, грана, корење ученици треба да откривају и разумеју ликовни проблем арабеске) - креирање вежби - подстицање, коректура, естетска анализа и вредновање;	- припрема за час, - естетска анализа;	уочавања и описивања; -аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих ликовних техника и да се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом материјала	-доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине, за препознавање савремених кретања у уметности свог и других народа
1+ 3	Пропорције - Пропорције- обрада - Пропорције- практична вежба и естетска анализа	- вербално- текстуалне методе (кроз разговор и дискусију са ученицима обрадити појам пропорције као ликовног елемента и његов значај у области теорије обликовања уметничког дела) - илустративна метода (кроз кратак осврт на уметничко, светско и наше, наслеђе- барока, европске ум. XII и XIII века, француског сликарства- неокласицизма, романтизма, реализма, импресионизма и	-представљање нставног садржаја - усмеравање активности на индивидуални и групни рад; - припрема за час, - естетска анализа;	- визуелна перцепција кроз разговор и дискусију-учење путем посматрања, уочавања и описивања; - визуелна аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих	-развијање способности за уочавање и разликовање складних – хармоничних и нехармоничних односа

		постимпресионизма као и корелацијом са математиком, физиком и биологијом наводити ученике да врше селекцију тј. да узимају оне елементе модела који најадекватније представљају ликовни проблем) - практично- демонстративне методе (конкретна демонстрација уметничког дела и модела из природе- трагање за самим ликовним проблемом подстиче на визуелни доживљај као могућ пример решења ликовног проблема- пропорције) - креирање вежби - коректура, естетска анализа и оцењивање -корелација са биологијом		ликовних техника и материјала;	
17+ 2+ 1	Композиција и простор - Равнотежа облика и масе у простору - обрада - Равнотежа боје у простору - обрада - Компоновање величина у простору - обрада	- вербално- текстуалне методе (кроз разговор и дискусију са ученицима указати на значај појма <i>композиције</i>- као организацију и <i>однос</i>- пропорције разних елемената у одређеном <i>простору</i>- уметничком, животном, природном....) - илустративна метода (илустровати проблем целине	- представљање наставног садржаја - усмеравање ученика на индивидуални и групни рад; - припрема за час, - естетска анализа;	- перцепција- кроз разговор и дискусију-учење путем посматрања, уочавања и описивања; - аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз	-да се ученици оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима

	- Компоновање више ритмичких целина различитог значења у простору - обрада - Понављање и степеновање облика у простору - обрада - Контраст, светлина површина и облика у одређеном простору- обрада - Сродност ликовних вредности у одређеном простору - обрада - Композиција и простор - пр. вежба - Композиција и простор- ест. анализа	најтипичнијим делима уметничког наслеђа- различита тумачења простора у византијском и ренесансном, као и у модерном сликарству- са акцентом на спонтаном, субјективном и индивидуалном доживљају композиције и простора) - практично- демонстративне методе (корелација са музиком, математиком, физиком..савременим животом и уметности, али и везом човека и природе, земље- опажање природе и развијања еколошке свести; дати избор употребе савремених материјала и техника при реализацији задатка, уз могућност реализације часа у природи- <u>ленд арт- а</u>) - креирање вежби - коректура, естетска анализа и оцењивање		комбинацију различитих ликовних техника и материјала; - проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију уознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора	- визуелну перцепцију и аперцепцију оплемењивање животног и радног простора
2+ 4	Обједињавање покрета, игре и звука	- вербално- илустративна метода (кроз излагање, разговор и дискусију направити	- представљање настаног сдржаја - усмеравање ученика на	- перцепција кроз разговор и дискусију-учење путем посматрања,	- и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и

	- Обједињавање покрета, игре и звука - обрада - Обједињавање покрета игре и звука - пр. вежба и ес. анализа	повезаност измађу древних цивилизација и савремене уметности у којој се бришу границе уметничког изражавања, корелацију са изражајним средствима музичке културе, књижевности и визуелних уметности-нагласку на преплитање и груписање различитих врста опажаја, експериментисање са савременом технологијом..) - практично- демонстративна метода (постављање на сцену једноставне приче- припреме, скице, идеје за детаље, споредне и главне личности, светлосни и звучни ефекти, декор, маске, костими; ритам дешавања (успорен, убрзан, неизменичан) или у оквирима могућности извођење <u>перформанса</u>) - креирање вежби - коректура, естетска анализа и оцењивање	индивидуални, групни рад; - развијање свести ученика за увиђање веза између различитих уметности и различитих наставних предмета и програма - припрема за час, - естетска анализа;	учавања и описивања; - аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих ликовних техника и материјала уз употребу савремене технологије - и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета	деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета -
2	Фотографија - Фотографија - обрада	- вербално- текстуалне метода (кроз излагање, разговор и дискусију објаснити појам фотографије као облика свакодневног и уметничког изражавања, кратак осврт на	- упознавање са наставним садржајем - усмеравање на индивидуални рад;	-перцепција кроз разговор и дискусију-учење путем посматрања, учавања и описивања;	-да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да

		историјат, основе и технолошка достигнућа фотографије као медија) - илустративна метода (кроз конкретне примере из историје уметности, из свакодневног живота, документарна фотографија... приказати присутност, значај и улогу ове дисциплине у свакодневном животу) - практично- демонстративна метода (дигитална фотографија, извођење фотографије на задату тему- портрет, пејсаж...) - креирање вежби - коректура, естетска анализа и оцењивање	- припрема за час, - естетска анализа;	- аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз употребу дигиталне фотографије;	напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних достигнућа; - усвајање естетских критеријума за креативно мишљење - критичко мишљење - активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине.

ОСНОВНИ НИВО

- Опажа облике којима град и арабеску.
- Уочава односе величина.
- Разликује и користи основне медије, материјале и технике.
- Исказује утисак о свом раду и радовима.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, обједињавајући покрет и игру.
- Користи предности савремених технологија.
- Описује разлике које уочава на уметничким радовима.

СРЕДЊИ И НИВО

- Опажа и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија и техника у изради арабеске.
- Одабира адекватан сарцај, да би изразио равнотежу облика и масе у простору.
- При анализи, свог и туђих радова, наводи садржај, тему и карактеристике.
- Одабира адекватан садржај да би представио ритам дешавања покрета игре и звука.
- Лоцира одређена уметничка дела у историјски и уметнички контекст.
- Одабира адекватан садржај да би истакао своју идеју кроз фотографију.

НАПРЕДНИ НИВО

- Одабира адекватна средства помоћу којих ће на најбољи начин да изрази арабеску.
- Изводи радове са одређеном наменом, користећи знање о пропорцији.
- Користи основне ликовне елементе и принципе обликовања да би постигао ефекат простора.
- Користи тачне термине (композиција, пропорција, равнотежа...).
- Разуме и примењује међусобну повезаност покрета игре и звука и утицај уметности на друге облике живота.
- Користи друга места и изворе, да би проширио своја знања из визуелних уметности.
- Познаје и користи различите изражајне могућности фотографије.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ и задаци

Циљ наставе музичке културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да:

- упознају музичке културе кроз обраду тема повезаних са музиком различитих епоха;
- развијају музикалност и креативност;
- негују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.

Задаци наставе музичке културе јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани;
- стицање знања о музици различитих епоха; развијање способности извођења музике (певање, свирање);
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- даље упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности; стварање одељенских ансамбала.

Оперативни задаци

Оперативни задаци су:

- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција;
- упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности;
- утврђивање појмова из основа музичке писмености: обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце;
- обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 у нар. песмама
- мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија.

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Обрада	Остало	Укупан број часова	Образовни стандарди		
					Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.	Знање и разумевање	17	2	19	1.1.1. 1.1.2.	2.1.1. 2.1.2.	3.1.1. 3.1.2. 3.1.3.
2.	Слушање музике	10	4	14	1.2.1.	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	3.2.1.
3.	Музичко извођење	2		2	1.3.1.		3.3.1.

4.	Музичко стваралаштво	1		1	1.4.1. 1.4.2.		3.4.1. 3.4.2. 3.4.3.

Наставне теме (области)	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма
Упознавање музике различитих епоха и извођење музике	30	- усвајање нових знања - слушање музике - певање песама по слуху и из нотног текста, свирање	- стицање знања о музици кроз различите епохе - слушање музичких дела - певање и свирање
Основе музичке писмености	3	- читање из нотног текста - стицање знања - тактирање	- обнављање предзнака - обнављање тактова - обрада мешовитих тактова - ознаке темпа и динамике - акорди на главним ступњевима - мелодијски мол - каденца
Стварање музике	3	- импровизација мелодије на дати текст - INSTR. импровизација - коришћење плеса и импровизација покрета уз музику	- подстицање музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима - стварање дечјих композиција

Садржај програма	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ОБЛАСТ 1: ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ	МК.1.1.1- препозна основне карактеристике музике одређених епоха и опште појмове музичко-сценске и концертне музике МК 1.1.2.- опише основне карактеристике музичких жанрова и народног стваралаштва	МК 2.1.1.- препозна најзначајнија дела и представнике стилских епоха разуме појмове апсолутне и програмске музике, структуру одређених облика музичко-сценске и концертне музике.	М.К.3.1.1.- повезује изразјне карактеристике композиције у оквиру наведених жанрова са историјско- стилским периодом. МК 3.1.2. - повезује изразјну функцију структуралних елемената са драмско-естетском димензијом слушаног дела.

	МК 1.1.3. - опште карактеристике историјско-стилског периода. МК 1.1.4.- препозна основне елементе музичке писмености. МК 1.1.5. - препозна основне карактеристике музичких инструмената, гласова, њихову поделу и разликује вокалне вокално-инструменталне саставе. МК 1.1.6. - препозна основне појмове одређених музичких жанрова. МК 1.1.7. - препозна стилску припадност слушаног примера. МК 1.1.8. - одреди слушни пример као музичко-сценско или концертно дело.	МК 2.1.2. - разуме специфичне карактеристике жанра,структуралне и драматурске елементе жанрових примера и њихову естетску функцију МК 2.1.3. - познаје најзначајнија дела -представнике и видове српског фолклора. МК 2.1.4. - препозна карактеристичне технике свирања и певања	МК 3.1.3 - препозна међусобне утицаје жанрова и може да их одреди МК 3.1.4.- разликује старију и новију музичку традицију, аутентичну фолклорну музику од новокомпоноване на основу повезивања музичких текстуалних, извођачких, социјалних и историјских карактеристика. МК 3.1.5,- познаје најзначајније светске и националне представнике
ОБЛАСТ 2 СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	МК 1.2.1.- препозна стилску припадност слушаног примера МК 1.2.2. - одреди слушни пример као музичко сценско или концертно дело МК 1.2.3. - препозна основне карактеристике српске музичко сценске и концертне музике МК 1.2.4. - одреди припадност слушног примера одређеном жанру уметничке музике (дечија, духовна,цез филмска,популарна). МК1.2.5.- разликује у слушним примерима народно од уметничког музичког стваралаштва, препозна карактеристике српске народне духовне музике и фолклорне музике других народа.	МК 2.2.1.- препозна карактеристичне технике свирања и певања МК 2.2.2.- повеже теоријско знање са звучном димензијом музике. МК 2.2.3. -опише карактер слушаног дела (мелодија је лирска, драмска или распевана) МК 2.2.4.- препозна структуралне елементе слушаног дела (музичко- сценска или концертна) али и конкретан пример (нпр.коју оперску нумеру слуша, став	МК 3.2.1. - повеже опажени карактер слушаног примера са естетском димензијом композиције. МК 3.2.2. - повеже опажене карактеристике инструмената извођачког састава са њиховом естетском применом. МК 3.2.3.- препозна драмску функцију структуралних елемената и специфичних музичких карактеристика. МК 3.2.4.- препозна везу стилског друштвено-историјског контекста и музичких карактеристика слушаног примера.

	МК 1.2.6.- препозна инструменталне групе појединачне инструменте врсте гласова (инструменталне и вокалне саставе.	симфоније,солистичку каденцу у концерту). МК 2.2.5. - препозна карактеристике жанра (извођачки састав,садржај, структуру,однос музичког и драмског садржаја, начин извођења, музичке и ванмузичке карактеристике.	МК 3.2.5.- повеже изражајне карактеристике композиције са историјско стилским периодом. МК 3.2.6. - препозна међусобне утицаје жанрова. МК 3.2.7.- препозна карактеристике српске народне музике у уметничкој музици.
ОБЛАСТ 3 МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ	МК 1.3.1.- пева или свира једноставније музичке примере у којима се користе једноставне ритмичке вредности основна темпа и тонске висине		МК 3.3.1.- пева или свира одломак из неког дела музичке-сценске и концертне музике (арија, тема концерта) МК 3.3.2.- пева различите типове српске фолклорне баштине. МК 3.3.3.- свира један или више инструмената, да свира у мањем саставу у оквирима наставе.
ОБЛАСТ 4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	МК 1.4.1.- одабере одговарајући музички пример за задати историјско стилски период МК 1.4.2. - одабере одговарајући музички пример за задати религиозни текст, народни текст и епоху		МК 3.4.1.- варира (певањем или свирањем) одређену мелодију из репертоара класичне музике у духу националне цез и популарне музике. МК 3.4.2.- направи и нацрта модел инструмента МК 3.4.3. -осмисли музичку нумеру за задату драмску сцену

ИСТОРИЈА

Циљеви наставе историје је да осигура да:

- Сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа
- Да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама
- Да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима
- Развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје
- Развијање историјске свести и хуманистичко образовање ученика
- Да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса
- Развијање националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика

Задаци наставе историје:

- Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе историје сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе историје буду у пуној мери реализовани
- Да ученици разумеју историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, културну, друштвену...), као и историју суседних народа и држава

Циљ и задаци наставе историје остварују се кроз различите садржаје, методе и облике рада, уз поштовање Образовних стандарда за крај обавезног образовања

Оперативни задаци:

Ученик треба да:

- усвоји појам „нови век“и стекне знања о основним одликама тог историјског периода
- стекне знања о историји најзначајнијих Европских држава у новом веку
- стекне знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу
- стекне знања о настанку и развоју модерних српских држава до међународног признања независности 1878.године
- стекне знања о знаменитим личностима новог века
- упозна културна и научно-техничка достигнућа Европе и света у новом веку
- упозна културна и научно-техничка достигнућа Срба у новом веку
- развија истраживачку радозналост и критички однос према историјским изворима

- стекне знања о развоју грађанских слобода и права током новог века

Историја– годишњи фонд часова: 72(седми разред)				
Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма
Успон Европе	11	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	-мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -упознаје ученике са појмовима буржоазија и капитализам	-разумевање појма Нови век -схватање значаја развоја грађанске класе и капиталистичке привреде -разумевање културе хуманизма и ренесансе
Српски народ под страном влашћу од 15. до краја 18. века	15	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -објашњава појмове	-стицање основних знања о уређењу турске државе и положају српског становништва у њему -разумевање значаја и улоге Пећке патријаршије -стицање знања о почецима грађанске класе Срба у Хабзбуршкој монархији
Доба револуција	15	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација -читање текстова	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -подстиче интересовање за епоху револуције	-разумевање појма револуција -примењивање временских одредница -стицање знања о личностима које су обележиле епоху револуционарне Европе -оспособљавање за коришћење историјске карте,атласа

Нововековне српске државе Србија и Црна Гора	25	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -упознаје ђаке са стварањем националне државе и културе	-разумевање тежње Срба за стварањем националне државе -стицање знања о личностима које су обележиле епоху 19. века -оспособљавање за коришћење историјске карте,атласа -упознавање основних одлика националне културе
Српски народ под страном влашћу од краја 18. до седамдесетих година 19.века -	6	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -подстиче креативан дух -исправља грешке	-стицање знања о положају српског народа под туђинском влашћу 18-19 века -стицање знања о личностима које су обележиле националну борбу српског народа -упознавање основних одлика националне културе 19. века

Начини остваривања програма

- у програму су обрађени најважнији догађаји, појаве и процеси, личности које су обележиле раздобље од краја 15.века, па до седамдесетих година 19. века
- наставне теме су логички распоређене, а обрађују садржаје из области опште и националне историје, пружајући ученицима основна знања за квалитетно разумевање градива.
- концепција програма пружа могућност за примену различитих наставних метода, наставних средстава као и употребу информационих технологија
- за припрему рада на часу наставник треба да користи уџбеник одобрен од стране министарства просвете, као и да се усавршава на акредитованим семинарима.
- пожељно је овакав програм допунити садржајима из локалне прошлости, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској баштини њиховог краја

Садржај теме	Циљеви	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Уводни час 1.1.2; 1.1.6; 1.1.7; 1.1.8; 1.2.4. 2.1.1; 3.1.3.	Провера степена знања и умења из предходних година	-Уме да објасни основне појмове учене у предходној години -Зна ко су кључне личности (име и презиме, значај) -Зна на карти да покаже основне историјско-географске појмове		
1. Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века) 1.1.2; 1.1.6; 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 3.1.1; 3.1.2;				
Основне одлике новог века (појам «нови век», хронолошки и просторни оквири) 1.1.2; 1.1.6; 1.2.1; 1.2.3; 3.2.1;	- Разумевање и усвајање појма нови век и основних одлика тог историјског периода -Уочавање хронолошких и просторних оквира новог века	-Зна да именује историјски период од половине XV до половине XIX века -Зна дефиницију појма „нови век“ - Зна хронолошке оквири појма нови век - Зна да именује историјске периоде и зна њихов хронолошки редослед -Зна да разврста и наведе историјске изворе за нови век -Зна да именује најближи архив или музеј у месту где живи и зна зашто су те институције важне	- Зна да наведе основне карактеристике историјског периода званог нови век -Зна да објасни зашто смо за почетак и крај новог века узели баш те хронолошке одреднице -Зна да именује музеје: Историјски, Етнолошки, Музеј науке и технике ... и зашто су важни -Зна да објасни појам историографија	- Уме да упореди основне карактеристике старог, средњег и новог века
Велика географска открића (научно- технолошка открића као предуслов – унапређивање	-Усвајање основних хронолошких одредница везаних за Велика географска открића -Уочавање узрочно- последичних веза између	-Зна да наведе три највећа географска открића (пут за Индију, пут за Америку и опловљавање света) -Зна да именује морепловце који су их открили и	--Зна да наведе пет научно- технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас, астролаб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...)	-Зна целовито узрочно- последично логично, хронолошки тачно, уз показивање на карти да опише

бродоградње, усавршавање компаса, астролаба, дурбина и часовника; путовања Бартоломеа Дијаза, Васка да Гама, Кристифора Колумба и Фернанда Магелана; индијанске цивилизације и колонизација Новог света) 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.1; 3.1.5;	догађаја: техничка открића и географска -Разумевање историјских процеса и токова: развој колонизације и земаља на Атлантику - Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у Великим географским открићима: Колумбо, Васко де Гама, Магелан -Упознавање са културним и научним достигнућима новог века: штампарија-Гутенберг, каравела - Корелација са географијом: развијање умења коришћења историјских карата за период раног новог века – велика географска открића -Усвајање појмова: конквистадор, колонизација, Нови свет, Стари свет	хронолошки прецизно зна када су се десила -Зна да наведе три научно-технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас, астролаб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...) -Зна да објасни зашто су ови научно-технолошки проналасци били важни за Велика географска открића -Зна ко су Кристофер Колумбо, Васко де Гама, Фернандо Магелан, Гутенберг и зашто су важни -Зна да објасни разлику појмова нови свет-стари свет -На слици препознаје и именује каравелу и зна у чему су њене предности у односу на ранија пловила - Уме на карти, уз помоћ наставника, да покаже три главна Велика географска открића	-Зна да наведе узроке и предуслове за Велика географска открића -Зна да закључи и објасни последице Великих географских открића -Зна на карти да повеже и покаже узрок, ток и последице Великих географских открића -Зна ко је Бартоломео Дијаз -Зна да опише процес колонизације Новог света и његове последице -Зна да направи пано, ППТ о морепловцима или великим географским открићима, уз сугестије наставника -Уме да одреди угао гледања на историјску појаву: освајања Америке од стране конквистадора, на основу слика и текстуалног извора	Велика географска открића -Зна да наведе већину последица Великих географских открића и да их препозна на примерима из садашњости (Индијанци у резерватима, раширеност појединих језика данас, повећан број црнаца у САД и Западној Европи...) -Зна самостално да презентује Велика географска открића кроз пано, ППТ - Уме да изрази свој став о последицама Великих географских открића у садашњости
Градови у новом веку (улога и значај великих европских	- Усвајање и разумевање основних појмова и карактеристика капиталистичког друштва	-Зна да репродукује дефиницију појма манфактура	-Зна целовито да објасни мануфактуру (узрок настанка, где се развила, принцип рада, последице)	-Зна да уочи и објасни улогу и значај великих европских градова у

градова у периоду од краја XV до краја XVIII века – Фиренце, Венеције, Ђенове, Париза, Лондона, Антверпена, Амстердама; мануфактура као нови начин производње, почеци грађанске класе, свакодневни живот у граду) 1.1.8; 1.1.10; 1.2.3; 3.1.6;	(радник, мануфактура, колонија) -Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: географска открића-развој мануфактуре... -Разумевање историјских процеса и токова: развој колонизације и земаља на Атлантику - Развијање умења коришћење историјских карата за период раног новог века–развој градова: Фиренца, Венеција, Ђенова, Париз, Лондон, Антверпен, Амстердам	- Зна да одреди период када се јавља мануфактура -Зна да опише принцип рада у мануфактури уз помоћ наставника -Зна да именује градове у којима се развијају мануфактуре и да их уз помоћ наставника пронађе на карти: Фиренца, Венеција, Ђенова, Париз, Лондон, Антверпен, Амстердам -Зна да опише свакодневни живот у граду -Зна да објасни, уз помоћ наставника, појмове робно-новчана привреда; мануфактурна и капиталистичка привреда	-Зна на карти самостално да покаже наведене градове и да на основу њиховог распореда закључи где су се развијале прве мануфактуре и зашто баш ту -Зна да закључи шта све повезује наведене градове -Зна да објасни почетке настанка и развоја грађанске класе -Разликује начине производње у средњем веку и у новом веку и зна да то објасни	периоду од краја XV до краја XVIII века -Зна да сам осмисли и наведе пример мануфактуре некада и данас, с обзиром на принцип рада -На основу историјског извора (слика, текст) разликује градове-савременике на различитим територијама, а у периоду хуманизма и ренесансе
Хуманизам и ренесанса (књижевност, уметност и политичка мисао – Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани	-Усвајање појмова: хуманизма и ренесансе -Корелација са ликовном културом: стицање знања о личностима, које су обележиле епоху: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо,	-Зна дефиницију појмова: хуманизам, ренесанса - Зна да хронолошки и просторно смести хуманизам и ренесансу - Зна, по сопственом избору, да наведе три представника хуманизма и ренесансе	-Зна да опише узроке и последице настанка хуманизма и ренесансе - Зна, по сопственом избору, да наведе пет представника хуманизма и ренесансе и њихова дела	-Зна да узрочно-последично повеже настанак и развој хуманизма и ренесансе са предходним лекцијама (развојем градова и великим

Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Микеланђело Буонароти, Леонардо да Винчи, Рафаело Санти, Тицијан Веничело, Албрехт Дирер...) 1.1.6; 1.1.8; 1.1.9; 1.2.1; 2.1.6; 2.2.2;	Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Микеланђело Буонароти, Леонардо да Винчи, Рафаело Санти, Тицијан Веничело, Албрехт Дирер - Упознавање са културним и научним достигнућима новог века: штампарија, дела хуманизма и ренесансе, развој наука... - Развијање умења коришћења историјске карте за период хуманизма и ренесансе		-Зна ко су Микеланђело и Леонардо да Винчи -Зна на примерима слика да препозна да ли припадају периоду средњег века или хуманизму и ренесанси и да објасни свој закључак -Зна да направи ППТ, пано о Хуманизму и ренесанси, уз сугестије наставника	географским открићима, мануфактуром) -Зна самостално да презентује Хуманизам и ренесансу кроз пано, ППТ -Зна да наведе и објасни основне разлике између културе хуманизма и ренесансе и културе средњег века (хришћанство-протестантанизам; село-град; Бог као центар стварања-човек, као центар стварања) -Зна ко су следеће личности: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Албрехт Дирер... и у чему је њихов значај

Реформација и противреформација (узроци, улога Мартина Лутера, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови) 1.1.4; 1.1.8; 1.1.9; 1.2.7; 2.1.4; 3.1.5	-Усвајање појмова: протестантизам, језуити, противреформација -Разумевање историјских процеса и токова:узроци и последице развоја протестантизма - Стицање знања о улози религије у новом веку - Стицање знања о личностима, које су обележиле епоху: Лутер - Развијање умења коришћења карте: да зна да покаже просторе где је настао, куда се проширио протестантизам, као и друге религије у Европи у овом периоду	-Зна дефиницију појма протестант -Зна ко је Мартин Лутер и зашто је значајан -Зна хронолошку одредницу, која се узима за настанак протестантизма (1517) -Зна ко је папа -Зна да наведе начине на које је реаговала Римокатоличка црква на протестантизам, уз помоћ наставника (ратови, монашки редови-језуити, инквизиција, индекс забрањених књига, унутрашња реформа) -Зна на карти, уз помоћ легенде и наставника, да покаже распоред протестантских група	-Зна да објасни узроке настанка протестантизма -Зна да објасни начине супротстављања протестантизму од стране Римокатоличке цркве -Зна основне чињенице о језуитима (када су основани, зашто, ко је Игњацио Лојола) -Зна са историјске карте да прочита где је настала и раширила се поједина протестантска група -Зна да именује три највеће протестантске цркве (лутерани, калвинисти, англиканци) и да их повеже са земљама у којима су распрострањене	-Зна да повеже и интерпретира развој хришћанства од настанка, преко раскола до појаве протестантског покрета -Зна да узрочно-последично повеже предходно градиво са развојем протестантизма у Европи и Новом свету -Зна да на основу историјског извора (слика, текст) упореди организацију римокатоличке цркве са организацијом протестантских заједница (примери из садашњости)
Апсолутистичке монархије (појам апсолутистичке монархије, сталешко друштво, примери	-Обнављање појмова: сталез и сталешка монархија -Усвајање и разумевање појмова: апсолутна монархија, просвећени апсолутизам	-Зна да објасни појмове апсолутна монархија и сталез -Зна да именује сталезе (племство-аристократија, свештенство и грађанство-III сталез)	-Разграничава и упоређује појмове: државно и друштвено уређење; сталешка и апсолутна монархија; монархија и република; апсолутна	-Зна да су апсолутистичке монархије: Пруска, Шпанија -Зна да повеже процес привредних и друштвених

Француске, Енглеске, Пруске, Аустрије, Русије, Шпаније) 1.1.8; 1.1.9; 1.2.4; 1.2.6;	-Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља новог века, као и њиховој владарској идеологији Француске, Енглеске, Шпаније, Русије, Хабзбуршке монархије - Развијање умења коришћења историјске карте, да покаже наведене државе	- Уме да одреди како и колико сваки од њих учествује у власти, уз помоћ наставника -Зна да разликује трећи сталеж од других сталежа у доба апсолутне монархије на примерима: - Грађанско друштво (сељаци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи) -Зна да именује и на карти покаже апсолутистичке монархије: Француску, Русију, Свето римско царство, Османско царство	монархија и просвећени апсолутизам -Зна да опише принцип (начин) владавине у апсолутној монархији -Зна да опише интересе сталежа који подржавају апсолутну монархију -Зна ко су Петар Велики и Марија Терезија -Зна да повеже државу и династију која њоме влада и титулатуру те династије тј.државе (Русија-Рјуриковић, Романови, царство; Аустрија, Хабзбурзи, царство; Турска –Османовићи-(султан)) - Препознаје разлике између сталешке или апсолутне монархије	промена у Европи у XVI и XVII веку са настанком апсолутних монархија - Зна да повеже државу, династију која њоме влада, титулатуру и дворце те династије тј.државе (Француска-Валоа, Бурбони, краљ; Пруска-Хоенцолерни, цар, краљ)и дворци: Лувр, Шенбрун, Кремљ, Версај -Разуме и узрочно-последично објашњава прелазак са сталешке на апсолутну монархију -Зна на примеру држава које смо до сада учили да одреди тип државног уређења
Успон Европе (Европа од краја	- Систематизација пређеног градива: издвајање кључних догађаја и личности	-Израда ленте времена, уз помоћ наставника	- Самостална израда ленте времена	Самостално издваја у форми табеле, позитивне и

XV до краја XVIII века) 1.1.2; 1.1.6; 1.1.8; 1.2.1; 2.1.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4; 3.2.5;	- Развијање умења анализе и синтезе градива	- Издваја у форми табеле, уз помоћ наставника или другог ученика, позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века	- Самостално издваја у форми табеле позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века	негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века и помаже другим ученицима
2. Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века 1.1.5; 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5; 3.1.3; 3.1.5;				
Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века (Сулејман Величанствени – врхунац османске моћи, Турска као апсолутистичка монархија, друштво – муслимани и хришћани; тимарски систем, култура) 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.3;	- Разумевање основних карактеристика Турског друштва (султан, везир, порта, јањичар, спахија, раја, ислам, тимарски систем) -Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: развоја апсолутних монархија на Западу Европе и повлачења Турске, продор Турака -Разумевање историјских процеса и токова: ширења и опадања Турског царства (хронолошки и просторни оквири) -Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у развоју људског друштва: Сулејман Величанствени	-Зна ко су Сулејман Величанствени и Мехмед-паша Соколовић и зашто су они значајни -Препознаје да је Османско царство апсолутна монархија и зна зашто је то тако -Зна да покаже на карти Османско царство у свом највећем обиму -Зна да објасни феудално уређење Османског царства и именује друштвене категорије: јањичари, спахије, раја, власи -Зна када је била Мохачка битка (1526) и зашто је важна -Зна шта је ислам, исламизација, данак у крви, султан	-Зна да објасни појам тимарски систем и да га опише -Зна да покаже на карти ширење Османског царства -Зна да опише узроке успона Османског царства -Зна да наведе административну поделу Османског царства: пашалук, санџак, нахија -Зна да упореди привредни и друштвени развој Западне и Југо-источне Европе у XV и XVI веку	-Зна да дефинише појам ејалет или беглербеглук; Румелијски пашалук (беглербеглук) -Зна да објасни појмове: канун и шеријат - Зна да покаже на карти ширење Османског царства у Европи, уз повезивање са хронолошким одредницама тог ширења (1354, 1395, 1453, 1459, 1463, 1496, 1526) -Зна да наведе примере турског наслеђа, које се одржало до данас, на подручју Србије (јастук, јорган, бубрег,

	-СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О РЕЛИГИЈИ-Исламу и њеној улози у Турском друштву -СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ЛИЧНОСТИМА, КОЈЕ СУ ОБЕЛЕЖИЛЕ ОСМАНСКО ЦАРСТВО У XVI ВЕКУ Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић -РАЗВИЈАЊЕ УМЕЊА КОРИШЋЕЊА ИСТОРИЈСКИХ КАРАТА ЗА ПЕРИОД ШИРЕЊА ОСМАНСКОГ ЦАРСТВА -УСВАЈАЊЕ ЗНАЊА О ДРЖАВНОМ И ДРУШТВЕНОМ УРЕЂЕЊУ ЗЕМАЉА НОВОГ ВЕКА, КАО И ЊИХОВОЈ ВЛАДАРСКОЈ ИДЕОЛОГИЈИ: ОСМАНСКОГ ЦАРСТВА			кафа, турцизми, топоними: Мегдан, Турица, Теразије ...)
Положај Срба у Турском царству (друштвене категорије – раја и власи, исламизација, свакодневни живот) 1.1.7; 1.2.1; 2.2.1; 3.1.2;	- Усвајање појмова: раја, влах, исламизација, данак у крви, кулук, харач, филурија... -Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља: Османског царства и положаја Срба у том царству - Разумевање историјских процеса и токова: положај Срба у време ширења и опадања Турског царства	-Уме да покаже државе под којима су Срби живели од XVI до XVIII века - Именује повлашћене слојеве хришћанског становништва и разликује их: војници (војнуци, мартолози, дербенције), свештенство, влашки сточари -Именује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук,	-Зна да објасни разлику између влашких сточара и остале раје -Зна да наведе дефиницију појма филурија и да објасни разлику између ње и харача -Зна да опише породичну задругу -Зна да упореди слојеве хришћанског становништва на основу	-Уме да опише положај хришћанске раје, сваког слоја понаособ, у Османском царству -Уме да објасни специфичности сваког друштвеног слоја у Османском царству овог периода -Са лакоћом анализира понуђене историјске изворе о положају

	-Уочавање разлике између потчињених друштвених слојева: дербенције, мартолози, војнуци, власи, раја, свештенство	десетак, данак у крви) уз помоћ наставника -Зна да издвоји информације из ист извора, а које се односе на опис положаја хришћанске раје -Препознаје да је филурија везана за влашке сточаре и да се разликује од харача -Зна шта је исламизација	анализе понуђених историјских извора - Описује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук, десетак, данак у крви)	хришћанске раје у Османском царству и на основу упоређеног категорише их -Зна критички да анализира упоредну табелу положаја хришћанске раје
Српска православна црква (Пећка – српска патријаршија: верска, културна, национална и политичка установа) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.5; 3.1.3; 3.1.6;	-Обнављање појмова православне црквене хијерархије и појма СПЦ -Усвајање појмова: Пећка патријаршија и Карловачка и Цетињска митрополија -Уочавање улоге истакнутих личности: Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, Мехмед паша Соколовић -Упознавање са улогом и значајем СПЦ од 1557-1766.за културу, организацију и национални опстанак Срба... -Развијање умења коришћења историјске карте: да уме да покаже простор деловања СПЦ, значајније црквене центре: Пећ, Цетиње, Сремски	- Уме да објасни скраћеницу СПЦ - Зна када је обновљена и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника - Зна када је укинута и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника -Зна да наведе у чему је значај Пећке патријаршије, уз помоћ наставника -Зна шта значи скраћеница СПЦ -Зна на карти да покаже простор утицаја Пећке патријаршије -Зна да се снађе на мапи ума Пећка патријаршија и прочита тражене информације - Уме да објасни ко је Мехмед-паша Соколовић и	- Повезује појам патријаршије са знањем из средњег века (време оснивања архиепископије, патријаршије, црквена хијерархија...) -Зна ко су Макарије Соколовић, Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић - Зна да објасни самостално зашто је обновљена, а зашто је укинута Пећка патријаршија -Зна да покаже на карти где се налазе: Пећ, Цетиње и Сремски Карловци	-Зна целовито (узрочно-последично) да опише улогу Пећке патријаршије у српском народу од XVI до XVIII века -Разуме повезаност и значај СПЦ у новом веку и савременом добу (крунисање патријараха у Пећи, Карловачка и Цетињска митрополија...) -Зна кроз коришћење примера, да опише значај Пећке патријаршије, зашто је обновљена, зашто укинута...

	Карловци, Милешева, Острог, Дечани...	зашто је значајан за СПЦ-националну историју, уз помоћ наставника	-Зна да повезује сегменте мапе ума у целовиту причу - Зна да објасни значај Мехмед-паше соколовића за СПЦ	-Зна самостално да направи мапу ума Пећка патријаршија -Зна да покаже на карти, поред предходно наведеног, Дечане, Милешеву и Острог
Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства (Дуги – Сисачки, Кандијски, Велики бечки, ратови 1716–1718. и 1737–1739. године, Кочина крајина) 1.1.7; 1.1.9; 2.1.6; 3.1.3; 3.1.4;	-Усвајање хронолошких одредница везаних за велике ратове хришћанских сила против Османлија -Усвајање знања и уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: учешће Срба у ратовима хришћанских сила против Турског царства и последице тих ратова -Развијање умења коришћења карте: Беч, Сремске Карловце, Саву, Дунав, Србију, Београд, Пожаревац	-Зна да наведе бар један разлог зашто учимо ратове великих хришћанских сила против Османског царства XVII и XVIII века -Зна да наведе узроке пропадања Османског царства (превелика територија, читлуцење, појава апсолутне монархије у Европи...) -Зна основне хронолошке одреднице везане за Велики бечки рат (1683-1699; сеоба Срба 1690.; Карловачки мир 1699, битка код Качаника 1690.) уз помоћ наставника - Зна да наведе последице ратова хришћанских сила на подручју Србије у XVIII веку (Друга сеоба Срба, освајање дела Србије; Пожаревачки мир 1718.)	-Зна да узрочно-последично, повезујући досадашње градиво објасни узроке пропадања Османског царства -Зна да уочи, издвоји и опише показатеље пропадања Османског царства -Зна целовито, узрочно-последично логично, хронолошки прецизно да исприча о Великом бечком рату (1683-1699) -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII века -Зна хронолошки редослед и значај аустро-турских ратова у XVII и XVIII-ом веку	--Зна узрочно-последично, кроз примере, да опише опадање Османске моћи у XVII и XVIII веку -Зна да опише последице које су имали Срби због учешћа у овим сукобима - Зна да самостално направи мапу ума ратови хришћанских сила против Османског царства у XVII и XVIII веку - Уме да уочи став аутора филма Освајање Беча 1683. о самом догађају, уме да процени стратегију и тактику напада Турака

		- Зна на карти да покаже Саву и Дунав - Зна да уз помоћ наставника, изради ленту времена с основним чињеницама везаним за ратове хришћанских сила против Османлија -Зна да се снађе на мапи ума Ратови великих хришћанских сила против Османског царства у XVII и XVIII веку и прочита тражене информације -Уме да одговори на једноставна питања гледајући филм „Освајање Беча 1683.године“	- Зна на карти да покаже (Беч, Сремске Карловце, Саву, Дунав, Србију, Београд, Пожаревац) -Зна да на мапи ума повеже последице по Србе које су ти ратови изазвали, због нашег учешћа у тим ратовима - Уме да одговори на сва питања на основу филма Освајање Беча 1683. године	и одбране Аустријанаца
Сеобе Срба (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка,Срем) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.5;	- Усвајање хронолошких одредница везаних за сеобе Срба XIV до XVIII века -Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја:продор Турака-насељавање Срба у Хабзбуршку монархију; ратови великих хришћанских сила и сеобе Срба -Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у сеобама	-Зна када су биле Велика сеоба и Друга сеоба Срба (1690 и 1739) - Зна да наведе и објасни узроке сеоба Срба уз помоћ наставника - Зна да именује и покаже простор који су населили Срби 16-19.века (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем) -Зна да наведе последице сеоба Срба, које се огледају	-Зна целовито, узрочно-последично да опише сеобе Срба (од доласка Турака на Балкан) -Зна да на карти покаже Војну крајину и правце сеоба Срба -Зна узрочно-последично да опише Велику сеобу Срба -Зна узрочно-последично да опише Другу сеобу Срба	- Зна да повеже и опише процес сеоба Срба са ширењем Османског царства на Балкану, односом Угарске, па Хабзбуршке монархије и Млетачке према том процесу -Зна да последице сеоба Срба поткрепи примерима из садашњости

	Срба: Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, цар Леополд - Развијање знања о улози СПЦ код Срба: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора - Развијање умења коришћења историјских карата за сеобе Срба: Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем	у савремености, уз помоћ наставника -Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV Јовановић и зашто су важни	-Зна да препозна на слици Паје Јовановића догађај који она описује-Сеобу Срба	-Зна да на било којој карти покаже правце сеоба Срба, Војну крајину
Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу (статус и привилегије, Војна крајина, Карловачка митрополија, покатоличавање и унијаћење, Дубровник - између Млетачке републике и Турског царства, културни и привредни значај Дубровачке републике)	- Усвајање појмова: Војна крајина, привилегије, покатоличавање, унијаћење -Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: продор Турака-ратови хришћанских сила против Турака-насељавање Срба у Хабзбуршку монархију и повластице Срба - Стицање знања о религији и њеној улози код Срба у новом веку: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора -Стицање знања о личностима: Арсеније III	- Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV Јовановић и зашто су важни - Зна да објасни појам покатоличавање и Војна крајина -Зна да наведе привилегије Срба у Војној крајини и да је покаже на карти, као и Хабзбуршку монархију -Зна да именује два документа на којима се заснивају привилегије Срба и када су донети (Влашки закон -1630 и Привилегије цара Леополда 1690-1695) -Зна да опише значај СПЦ за очување националног идентитета Срба то јест	-Зна критички да опише положај Срба, добре и лоше стране тог положаја под хабзбуршком и млетачком влашћу - Уме да опише значај Ракоцијевог устанка (1703-1711) у односу на положај Срба у Хабзбуршкој монархији -Зна да објасни појам унијаћење -Уме на карти да покаже: Сремске Карловце, Фрушку Гору, Дубровник, Далмацију и Млетачку републику	- Зна да процени положај Срба под хабзбуршком и млетачком влашћу (узроке досељавања, добре стране, притиске, начине очувања националног идентитета) -Уме да упореди положај Срба у Османском царству и под хабзбуршком и млетачком влашћу с обзиром на њихов економски, социјални, културни и верски положај

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.5;	Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, цар Леополд -Развијање умења коришћења историјске карте, кроз показивање на карти: Војне крајине, Сремских Карловаца, Фрушке Горе, Дубровника, Даламације, Хабзбуршке монархије и Млетачке републике - Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља и њиховој владарској идеологији: Хабзбуршке монархије, Млетачке републике и Дубровника	Карловачке митрополије посебно	-Зна хронолошке одреднице настанка Војне крајине	-Уме да уочи разлоге и процес настанка и развијања Војне крајине
Хајдуци и ускоци 1.1.7; 1.1.9; 1.2.2; 1.2.5;	- Усвајање знања о начинима борбе Срба против Османске власти: хајдуцима и ускоцима - Усвајање знања о основним карактеристикама хајдука и ускока (простор, организација, разлике и сличности...) - Корелација са српским језиком: коришћење песама хајдучког и ускочког циклуса, као историјског	-Зна да именује облике отпора српског народа Османској власти (хајдуци, ускоци, буне и устанци) -Зна, уз помоћ наставника, да опише хајдуке и њихову организацију - Зна, уз помоћ наставника, да опише ускоке и њихову организацију - Разликује хајдуке и ускоке на примерима јунака из српских народних јуначких песама	-Зна да објасни када се и где јављају хајдуци и ускоци -Зна самостално да упореди хајдуке и ускоке -Уме, уз помоћ наставника, да анализира добре и лоше стране хајдучије -Зна да из српских народних јуначких песама уочи и издвоји делове у којима се	-Зна кроз примере из историјских извора да примени знање о хајдуцима и ускоцима (особине, начин борбе, начин живота, простор где живе...) -Зна критички да сагледа добре и лоше стране ова два покрета отпора против Османлија

	извора за анализу хајдука и ускока		описује хајдучка и ускочка организација	
Почеци грађанске класе код Срба (школске реформе Марије Терезије и Јосифа II, настанак нове образоване елите – трговци, официри, свештеници, чиновници, учитељи, правници; Доситеј Обрадовић, Карловачка гимназија) 1.1.7; 1.1.10; 3.1.2;	- Стицање знања о СПЦ и њеној улози код Срба у новом веку: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора - Стицање знања о личностима, које су обележиле просвећени апсолутизам у Хабзбуршкој монархији и последице њихове политике на Србе: Марија Терезија, Јосиф II - Упознавање са културним достигнућима Срба пречана и њихових личности и институција у новом веку: Доситеја Обрадовић, Стематографија, манастири у Хабзбуршкој монархији, Матица српска, Карловачка гимназија - Развијање умења коришћења историјске карте: Сремски Карловци, Дубровник, Нови Сад - Усвајање знања о културним утицајима из Дубровника	- Зна ко су Доситеј Обрадовић и Марија Терезија - Зна да уз помоћ наставника, објасни разлоге шта је оно што повезује и ствара један народ: језик, осећај припадности, заједничко историјско искуство, простор (пр. Срби, Руси, Енглези, Немци) - Зна да објасни појам нација у културном, политичком, психолошком смислу-идентитет - Зна зашто су за очување националног идентитета битни школство-Карловачка гимназија, култура, СПЦ, Матица српска - Зна да се Фрушка Гора другачије зове српска Света Гора	- Зна да именује друштвене слојеве Хабзбуршке монархије у којима је било Срба - Зна да објасни суштину школске реформе Марије Терезије и какве је то последице имало по Србе - Зна да опише притиске на Србе и тешкоће на које су наилазили под хабзбуршком, млетачком влашћу и у Дубровнику - Зна шта чини национални идентитет и на који начин се он чува - Зна да наведе, по избору, два манастира на Фрушкој Гори и по један (по избору) са подручја Лике, Кордуна, Славоније, Далмације, уз помоћ карте	- Зна да узрочно-последично анализира друштвену структуру Срба пречана, њихов положај (национални, социјални, политички, војни) и да опише активности које Срби предузимају на јачању свог националног идентитета - Зна да објасни узрочно-последично поступке католичке цркве према Србима и какве су последице које се и данас осећају због тих активности - Уме да уочи последице оснивања српских културних установа и у савремености
3. Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века) 1.1.6; 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 1.2.7; 2.1.1; 2.1.4; 2.1.6; 2.2.4; 3.1.6				

Индустријска револуција (појам револуције, парна машина, текстилна индустрија, рударство, тешка индустрија, железница, друштво-јачање грађанске и појава радничке класе) 1.1.8; 1.1.10; 1.2.1;	-Усвајање појмова: револуција, индустријска револуција, парна машина, грађанство и радничка класа -Уочавање узрочно-последичних веза између развоја мануфактурне привреде и Прве индустријске револуције, као и Прве индустријске револуције и развоја грађанства и радничке класе	- Зна да наведе појмове револуција и Прва индустријска револуција - Зна да хронолошки одреди век појављивања Прве инд. револуције -Зна да наведе бар један пример револуције (у било ком смислу и времену) -Зна да наведе узроке (демографски, политички, економски) настанка Прве индустријске револуције и њене последице уз помоћ наставника -Зна да наведе проналазак којим је покренута Прва инд.револуција (парна машина) и ко је њен проналазач (Џејмс Ват)	-Уочава и објашњава разлику између принципа производње у мануфактури и производње у Првој инд.револуцији -Зна да наведе неке од проналазака Прве индустријске револуције (летећи чунак, парна локомотива, пароброд...) - Разуме и зна да објасни узрочно-последично процес настанка Прве индустријске револуције и њене последице у целини -Зна, на примеру Енглеске и Француске, да објасни сеобе селоград и настанак и развој радничке класе - Уме на слици да разликује каравелу и пароброд	-Зна да објасни процес преласка са феудалног на капиталистички начин производње и са мануфактурног капитализма на либерални капитализам -Зна да објасни промене у привреди и друштву које су настале са првом индустријском револуцијом
Политичке револуције (социјална, национална, верска)	-Усвајање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права (активно и пасивно право)	Зна да наведе политичка права -Демократска права:	-Зна да објасни у чему је значај Енглеске револуције и када се одиграла (17. век)	- Зна да последице политичких револуција примени на примеру Енглеске (16. в.) и

обележја; примери низоземске, енглеске и америчке револуције; појмови уставности и поделе власти) 1.1.8; 1.1.10; 2.1.4; 2.1.6; 3.1.4;	-Уочавање узрочно-последичних веза између развоја привреде на Западу Европе и борбе за власт трећег сталежа -Усвајање основних чињеница о низоземској, енглеској и америчкој револуције (узроци, време, сукобљене стране, последице)	-пасивно и активно право учествовања у власти (да биаш и да будеш биран) -право на удруживање-право збора и договора -поштовање воље већине -слобода штампе -Препознаје да је Француска (од Револуције 1789) револуција имала највећи утицај у Европи -Зна дефиницију појма устав	-Зна да повеже и објасни процес преласка са апсолутне монархије на уставну парламентарну монархију или републику, анализирајући улогу друштвених слојева -Уочава и објашњава како су привредни процеси и промене утицали на друштвене промене, а ови на настанак политичких револуција -Уочава и објашњава обележја првих грађанских револуција (социјална, национална, верска)	Француске (18. в.) и промене њиховог државног уређења (постале уставне парламентарне републике и монархије) -Уочава и објашњава значај Америчке (1775-1783, Устав 1787.) и Низоземске (16.в) револуције -Повезује предходно градиво са овом лекцијом, то јест промене које су изазвала велика географска открића са друштвеним и политичким револуцијама које су се одиграле у државама на Атлантику -Зна да је идеал демократије: -Подела власти: -законодавна власт -извршна власт -судска власт
Француска грађанска револуција (повод и узроци, утицај)	- Обнављање, усвајање и примењивање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права, трећи сталеж, сталежи, на	-Зна да наведе узроке и повод Француске револуције, као и њене хронолошке границе (1789-1794/9)	-Зна да опише Француску грађанску револуцију (узрок, ток, последице)	- Целовито описује, хронолошки логично, течно, процес настанка, тока и последице Француске револуције

присветитељских идеја, Волтера, Монтескјеа и Русоа, личности Луја XVI и Марије Антоанете, вође: Лафајет, Мирабо, Дантон, Робеспјер; укидање феудализма, Декларација о правима човека и грађанина, устав, идеје уставне монархије, републике, либерализма, демократије; терор, револуционарни ратови, национализам, романтизам) 1.1.8; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.4; 2.1.6;	примеру Француске револуције - Разумевање историјских процеса и токова: развој грађанства- доношење устава-укидање феудализма-развој уставне парламентарне монархије -Уочавање улоге истакнутих личности из доба револуција: Робеспјер, Наполеон, Луј XVI -Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља после Француске револуције	- Зна да наведе, уз помоћ наставника, циљеве револуције: грађанске слободе – имовинска и лична безбедност, једнакост грађана пред законом, слобода: вероисповести, говора, писане речи, окупљања, удруживања, бирачко право; право III сталежа да одлучује у Скупштини (да се пређе са гласања по сталежима на гласање по главама) ; укидање феудализма - Зна да уочи политичка права истакнута у Декларацији права човека и грађанина, а на основу текста Декларације -Зна дефиницију устава -Зна ко су Луј XVI и Марија Антоанета	-Зна да објасни политичку промену која је у Француској наступила 1791. доношењем устава -Зна критички да процењује вредности које заступа Декларација права човека и грађанина -Разликује апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику, уз помоћ наставника -Зна да опише идеје на којима се заснивала револуција-развој национализма, одвајање религије од државе, слобода, братство, једнакост, романтизам... -Зна ко је Максимилијан Робеспјер и зашто је важан -Критички сагледава Јакобинску диктатуру и појаву гиљотине -Зна датум избијања Француске револуције и	-Критички анализира идеје револуције, начин спровођења, идеје просветитељства у светлу данашње перспективе -Користи са лакоћом и разумевањем изразе: либерализам, политичка права, диктатура, уставна парламентарна монархија, револуција, демократија, терор -Зна и критички сагледава начине обрачунавања са „непријатељима револуције“ -Разликује самостално апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику

			шта тај датум представља данас	
Наполеоново доба (личност, војна и политичка каријера Наполеона Бонапарте; Наполеонов кодекс) 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.6;	- Усвајање знања (хронолошких и просторних) о Наполеоновим ратовима -Уочавање улоге Наполеона Бонапарте и утицај његове политике на промене државних и друштвених уређења у Европи - Развијање умења коришћења историјских карата за период Наполеонових ратова	- Зна ко је Наполеон Бонапарта и зашто је важан - Зна да именује кључне битке Наполеонових ратовања и када су се десиле, уз помоћ наставника: -Код Аустерлица и Трафалгара 1805. -Бородинска 1812. -Битка народа код Лајпцига 1813. -код Ватерлоа 1815. -Зна да наведе промене које је Наполеон изазвао својим освајањима по Европи: у Француској, Млетачкој републици -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже места одигравања Наполеонових чувених битака -Препознаје и именује на сликама Наполеона Бонапарту	-Зна да, поред битака,покаже простор Наполеонових освајања и промене које је унео у тај простор -Зна да узрочно-последично опише однос Француске са Енглеском у овом периоду -Зна да опише однос Француске и Русије у овом периоду -Зна да опише однос Француске са Османским царством, уз осврт на узалудно Карађорђево тражење помоћи од Француске -Зна које је све унутрашње промене у Француској урадио Наполеон (пре свега Наполеонов кодекс) -Уочава и издваја, на основу текста у уџбенику, у табелу добре и лоше стране Наполеонове владавине	-Зна да опише у потпуности, хронолошки тачно, узрочно-последично период Наполеонове доминације у Европи -Зна детаљно да опише Бородинску битку и њене последице по опстанак Наполеона Бонапарте -Критички сагледава ратовање и идеје, које је ширио Наполеон Бонапарта по Европи, његове поступке у владавини и последице по данашњу Европу одлука Бечког конгреса -Уме самостално да изради ППТ или пано о Наполеону Бонапарти

Бечки конгрес и његове последице 1.2.1; 1.2.8; 2.1.1; 2.2.1; 2.2.4	- Усвајање основних знања о Бечком конгресу и Светој Алијанси - Разумевање и повезивање историјских процеса и токова: Наполеонове ратови и Бечки конгрес; Бечки конгрес и Света Алијанса	- Зна да наведе основне карактеристике Бечког конгреса (када је био, ко је учествовао, а ко одлучивао, које промене доноси) -Зна да дефинише појам велика сила и да примени на примерима држава онда и данас	-Зна да наведе основне принципе на којима је заснована Европа на Бечком конгресу -Зна да опише узрочно-последично Бечки конгрес и на карти да покаже одлуке које је донео - Препознаје да је Бечки конгрес почетак дефинисања политике великих сила на Конгресима	-Зна узрок настанка Свете Алијансе 1815.године - Зна да су неке од одлука са Бечког конгреса актуелне и данас: (нпр.неутрална Швајцарска)
Револуције 1848/1849.године (повод и узроци, јачање идеја национализма, либерализма, демократије, социјализма; примери: Француска, Хабзбуршка монархија, италијанске и немачке земље) 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1;	-Примењивање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права на примеру револуција 1848/1849. - Усвајање типологије револуција по узроцима -Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља после револуција: Француска, Хабзбуршка монархија, Немачка, Италија, аутономија Срба	-Зна да хронолошки и просторно одреди Револуцију 1848/49 -Зна да наведе последице револуције 48/49 -Зна да разликује узроке револуција	-Зна детаљно да анализира револуцију у Хабзбуршкој монархији, уз посебан осврт на револуцију у Мађарској и положај Српског покрета у Јужној Угарској - Разликује и уме да објасни узроке револуција по суштини, уз помоћ наставника, да ли су национални, социјални, политички или аграрни - Зна да уочи, издвоји и запише узроке револуције из	- Са лакоћом разликује узроке револуције по својој природи -Зна да целовито повеже и објасни узроке и последице Револуције 1848/1849 и зашто се тај период зове „Пролеће народа“ (-Зна ко је Клеменц Метерних) - Примењује знање из предходних лекција да објасни суштину политичких промена које се траже у западној и средњој Европи

			понуђених историјских извора (за Француску, Немачку, Италију, Хабзб. монархију)	- Разликује појмове политичког и правог народа
Уједињење Италије и Немачке (улога Пијемонта у уједињењу Италије, истакнуте личности-Камило Кавур, Ђузепе Мацини, Ђузепе Гарибалди; ратови за уједињење Италије; улога Пруске и њеног канцелара Ота фон Бизмарка у уједињењу Немачке, ратови за уједињење, проглашење Другог немачког царства)	-Усвајање појмова: национална држава, парламент, канцелар-премијер... -Усвајање знања везаних за уједињење Немачке и Италије (време, ток, личности, последице...) -Усвајање знања о личностима: Бизмарк и Кавур -Усвајање умења коришћења историјске карте	-Зна основне чињенице везане за уједињење Италије (Пијемонт, 1861) и Немачке (Пруска, 1871, Други рајх) -Зна на карти да покаже Немачку и Италију после уједињења	-Зна да опише узроке и предуслове уједињења Немачке и Италије -(Зна ко су Ђузепе Мацини и Ђузепе Гарибалди и зашто су важни) -Зна критички да сагледа улогу личности у историјским процесима, на примеру уједињења Италије и Немачке (Камило Кавур и Ото фон Бизмарк) - Зна на карти да покаже Европу пре и после уједињења Немачке и Италије	-Зна да опише свеобухватно, уз показивање на карти, уз коришћење знања из лекције Револуције 48/49 процес уједињења Немачке и Италије - Зна да опише однос Папске државе (Ватикана) према уједињењу Италије (тзв. Ватиканско ропство папа)
1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1;				
Грађански рат у САД (територијално ширење-излазак на Пацифик,	- Усвајање основних чињеница о грађанском рату у САД	-Зна да покаже на карти где се налази Америка, као и где је 13 колонија на Источној обали	-Зна да опише узрок и последице Грађанског рат у САД (1861-1865) -(Зна ко је Абрахам Линколн)	-Целовито уме да опише историју Америке од Колумбовог открића пута за Америку, преко европских досељавања,

индустријски успон, грађанска демократија, индијанско питање, положај робова, личност Абрахама Линколна, сукоб Севера и Југа, грађански рат) 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.2;		-Зна да опише ко су робови у Америци, одакле су и какав је њихов положај -Зна да наведе узрок и последице сукоба између Севера и Југа, уз помоћ наставника	-Критички сагледава однос белих људи према индијанцима-староседеоцима, као и према робовима, циљеве грађанског рата обе стране и шта је тај рат донео за становнике Америке	потискивања староседелаца, довођења робова, ослобођења од Енглеске, доношења Устава САД 1787, индустријског напретка, продора на Дивљи запад (златна грозница) и грађанског рата
Велике силе, Источно питање и балкански народи (појам велике силе, појам Источно питање,; политика Русије, Хабзбуршке монархије, Велике Британије и Француске према Турској и балканским народима; Кримски рат, улога Балканских народа-Српска револуција, Грчка револуција, национални	- Усвајање појмова: Источно питање, велике силе, национални покрети... - Повезивање и упоређивање интереса великих сила и балканских народа у Источном питању- кризи -Усвајање основних знања (хронолошких и просторних) везаних за Велику источну кризу и Берлински конгрес	-Зна да објасни појмове: велика сила и Источно питање -Зна да наведе заинтересоване стране у решавању Источног питања - Зна када је био Берлински конгрес и које су његове најважније одлуке за српске земље -Зна да покаже на карти Европу пре и после Берлинског конгреса	-Зна да опише кључне интересе свих заинтересованих страна у решавању Источног питања: велике силе, балкански народи и Османско царство - Зна да опише узрочно-последично логично, хронолошки тачно, ток Велике источне кризе: са нагласком на устанку у Херцеговини и Босни (1875-1878) -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII и XIX века -Уочава и описује интересе великих сила	-Зна да опише процес ослобађања балканских држава у XIX веку -Уочава и описује значај Грчког устанка (1821-1829) за промену односа великих сила према југо-истоку Европе - Анализира целовито позицију Русије у југо-источној Европи, однос великих сила према њој, позицију балканских народа у таквој мрежи изражених интереса, у XIX веку

покрети Румуна, Бугара, Албанаца; Велика источна криза и Берлински конгрес) 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 3.1.6;			према Русији и Османском царству -Зна да опише Берлински конгрес (кад је био, ко учествује-одлучује, који су интереси заступљени, којим одлукама се завршио, да на карти покаже све промене које је овај Конгрес донео)	
4. Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878.године) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5; 3.1.2; 3.1.4;				
Српска револуција (обележја: национална, социјална, фазе - ратни период 1804-1815, и мирнодопски период 1815-1835, повод и узроци; вође- вожд Карађорђе Петровић и кнез Милош Обреновић, културни и просветни реформатори Доситеј Обрадовић и Вук Караџић)	-Разумевање, обнављање и усвајање појмова национална револуција, устав, аутономија - Усвајање хронолошких и просторних оквира српске револуције - Повезивање српске револуције (националне историје) са елементима опште историје (ситуација у Османском царству у XVIII и поч XIX века, као и процеси у Европи у том периоду)	-Зна да наведе фазе револуције и именује вође тих фаза -Зна да, уз помоћ наставника, наведе главна обележја Српске револуције -Зна где се револуција просторно одиграла (Смедеревски санџак) и зна да га покаже на карти -Зна да су синоними Смедеревски санџак и Београдски пашалук -Зна ко су Доситеј Обрадовић и Вук Караџић и зашто су значајни за српску револуцију	-Зна да, уз помоћ наставника, опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) -Зна да именује друге државе у којима су у XIX веку изведене националне револуције (Немачка и Италија) - Зна да наведе карактеристике националне револуције и објасни појам аутономија-	-Зна самостално да опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) -Зна да повеже Српску револуцију са догађајима који су се у исто време дешавали у Европи - Уме самостално на основу анализе песме Востани Србије, да издвоји национални програм Срба

1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 1.2.1;	-Корелација са српским језиком (Востани Србије- Д. Обрадовић;)	-Зна да су Срби извели прву националну револуцију у Европи -Зна да објасни појмове: устав и револуција - Зна на сликама да препозна Карађорђа и Милоша Обреновића	-Препознаје на сликама Доситеја Обрадовића и Вука Стефановића Караџића	
Прилике у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века, буна на дахије 1.1.7; 1.1.10; 1.2.2; 2.1.2; 2.1.5;	- Разумевање и повезивање историјских токова и процеса: последњи Аустро-турски рат- реформе Селима III – дахије- Сеча кнезова- Буна на дахије - Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја (Наполеонов поход на Египат- повратак дахија у БГ пашалук; дахије-устанак) - Корелација са српским језиком: анализа историјских чињеница у песми Почетак буне на дахије - 8. разред -Усвајање појма фрајкор	- Зна да наведе значај Кочине крајине 1788-1791. за будући устанак, уз помоћ наставника -Зна да наведе повластице Срба у време владавине Мустафа-паше и зашто је тај период важан за избијање устанка -Зна када се одиграла и зашто Буна на дахије -Уме да прочита једноставне информације из песме Почетак буне на дахије и одговори на питања наставника (ко жели да се побуни, зашто, које знаке Бог даје Србима „да се на оружје дижу“, зашто то Срби не чине, како дахије желе да спрече промену власти?)	- Зна да опише целовито ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века -Зна да опише целовито Буну на дахије (узрок, ток, последице, време) -Уме да изведе закључак на основу информација из песме Почетак буне на дахије (шта значе чудне небеске појаве за Србе; преведи небеске појаве у астрономске појаве; како Турци долазе до закључка шта те појаве на небу значе; шта султан Мурат саветује Турцима како да владају над рајом, а шта су они учинили...?)	-Зна узрочно-последично да анализира ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века са аспекта раје, Османлијског царства, дахија и ситуације у осталом делу Европе -Уме, без проблема, да уочи и протумачи тражене податке из песме Почетак буне против дахија - Уме да изради графикон, где ће на доњој црти бити хронологија, а на горњој степен слободе Срба, почев од 1791-1801. године

			(-Зна ко су Алекса Ненадовић, Илија Бирчанин, Филип Вишњић) - Зна да објасни појам фрајкор	
Први српски устанак до 1804.-1813.год. (Збор у Орашцу, битке на Иванковцу, Мишару, Делиграду и Чегру; заједничко ратовање Срба и Руса, Букурешки мир и пропаст устанка, личности: Стеван Синђелић, Младен Миловановић, Хајдук Вељко Петровић) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;	- Усвајање хронолошких и просторних оквира ратне фазе српске револуције -Повезивање националне и европске историје: (Наполеон, Русија, Османско царство) - Усвајање основних чињеница везаних за мир у Букурешту (када? ко? узроци?последнице?) - Корелација градива са географијом (употреба карте) -Корелација са српским језиком (песма Узимање Ужица и Житије хајдук Вељка Петровића, Устаничка заклетва) - Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија... - Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у Првом	- Зна датум почетка Првог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Првог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Првог српског устанка (Иванковац 1805.Мишар, Делиград 1806.Чегар 1809.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Први српски устанак -Зна да наведе пет устаничких војвода, по избору, а да то није вођа устанка -Зна ко су Карађорђе Петровић и Стеван Синђелић -Уме да анализира текст устаничке заклетве	-Зна да објасни Букурешки мир 1812. -Зна да опише ратну фазу српске револуције -Зна самостално да покаже на карти места главних битака, Орашац, Београдски пашалук, Ниш, Босна, Дрина, Сава, Морава, Шабац -Зна да опише однос великих сила према-Србији у време Првог српског устанка -Зна ко је хајдук Вељко Петровић (упутити их да прочитају и испричају његову биографију на основу В. С. Караџића, Житије хајдук Вељка Петровића) -Зна догађаје и личности из локалне историје: зна ко су	-Зна да хронолошки прецизно, узрочно-последично логично опише ратну фазу српске револуције и покаже наведене догађаје на карти -Критички анализира наше победе и поразе у време устанка и изражава свој став -Критички анализира Букурешки мир с позиције Русије, Србије, Османског царства -Анализира утицаје политике Наполеона Бонапарте на Србију у овом периоду (поход на Египат, одбијање да помогне Карађорђу...)

	српском устанку: (Карађорђе Петровић, Стеван Синђелић, хајдук Вељко Петровић)		војвода Михајло Радовић и Милош Обреновић-где им се налазе споменици (у Равнима и Средња Добриња), његова улога у устанку и анализа песме Узимање Ужица	
Организација устаничке власти (организација устаничке државе, личности: Прота Матеја Ненадовић, Божидар Грујовић, оснивање Велике школе) 1.1.7; 1.2.1; 2.2.1;	-Уочавање улоге државних институција и (СПЦ и школа) у очувању националног идентитета -Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у Првом српском устанку: (прота Матеја Ненадовић, Доситеј Обрадовић) - Усвајање знања о почецима државног и друштвеног уређења устаничке Србије (Правитељствујушћи Совјет сербски и попечитељства)	-Зна да наведе последице Првог српског устанка -Зна ко је прота Матија Ненадовић -Зна да именује органе власти у Србији у време Првог српског устанка -Зна да наведе које су најзначајније образовно- културне установе основане (Велика школа и Богословија)у време Првог српског устанка	-Зна да опише организацију устаничке власти током устанка -Зна да објасни зашто је важно оснивање школа и Богословије и ко је Србима из Београдског пашалука помагао у томе -Зна да објасни улогу проте Матеје Ненадовића у изградњи државног уређења устаничке Србије	-Уме целовито да опише и објасни функционисање устаничке Србије
Други српски устанак (неуспех Хаџи Проданове буне, ток Другог српског устанка- сабор у Такову, битке на Љубићу,	- Усвајање хронолошких и просторних оквира Другог српског устанка -Повезивање националне и европске историје: (Наполеон, Русија, Османско царство)	- Зна датум почетка Другог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Другог српског устанка	-Зна када је била и у чему је значај Хаџи Проданове буне -Зна да целовито, уз показивање на карти, опише Други српски	-Користећи предходна знања уме да опише међународну ситуацију током 1815.године у Европи и последице по Други српски устанак

Палежу, Дубљу; споразум кнеза Милоша и Марашли Али-паше) 1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;	- Усвајање основних чињеница везаних за усмени споразум Милоша и Марашли Али-паше (када? ко? узроци?последнице?) - Корелација градива са географијом (употреба карте) - Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у Другом српском устанку: (Хаџи Продан Глигоријевић, Станоје Главаш, Милош Обреновић, Танаско Рајић)	-Зна да наведе места и године најважнијих битака Другог српског устанка (- Љубић, Дубље Пожаревац 1815.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Други српски устанак -Зна ко зашто је важан Милош Обреновић - Уме да упореди, уз помоћ наставника, Први и Други српски устанак	устанак (ко? када? где? последнице? узроци?) - Уме самостално да упореди Први и Други српски устанак	
Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (територија и становништво, борба за аутономију, Хатишерифи из 1829, 1830. и 1833.године, Сретењски устав, укидање феудализма 1835, Турски устав; оснивање Гимназије и штампарије 1833, покретање Новина србских1834,	-Обнављање и усвајање појмова: устав, хатишериф, аутономија -Усвајање хронолошких и просторних оквира Прве владавине Милоша и Михаила Обреновића -Повезивање националне и европске историје: (Наполеон, Русија, Османско царство) - Усвајање основних чињеница везаних за хатишерифе, Сретењски устав и Турски устав	-Зна да објасни појам хатишериф -Зна када је Србија добила аутономију и шта је добила Хатишерифима (1829,1830, 1833, 1838) -Зна годину када је донет Сретењски устав (1835) и зашто је он важан, зашто је данас то Дан државности Србије? Друштво слободних сељака (Србија) – од 1835.године -Зна да објасни појам устав и чему служи устав	-Зна да опише унутрашњу политику кнеза Милоша (обрачун са противницима, убиство Карађорђа, Покајница, изградња школа, подизање бања, културних институција...)-на примеру из локале историје анализирати Србију: изградња цркве Светог Марка, исељавање Срба из Ужица, због сукоба са Турцима 1833.-односи	-Зна целовито да опише прву владавину кнеза Милоша (1815- 1939) -Зна ко је Димитрије Давидовић

позоришта 1835, Лицеја 1838, унутрашња и спољна политика кнеза Милоша; личности: кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић, Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић...) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;	- Корелација градива са географијом (употреба карте) - Уочавање улоге истакнутих личности: Милош и Михаило, Љубица, Димитрије Давидовић - Усвајање знања о развоју државног и друштвеног уређења аутономне Србије - Уочавање улоге државних институција (СПЦ и школа) у очувању националног идентитета	- Зна године владавине Милоша Обреновића - Зна ко су Милош и Михаило Обреновић	се на одлуку хатишерифа да Турци остану у шест утврђених градова, а међу њима и Ужице, топонимија-Мегдан, Турица... - Зна да опише спољну политику кнеза Милоша - Зна да опише промене у Србији после добијања аутономије - Зна ко је кнегиња Љубица - Зна да опише уставе који су донети у време прве владавине кнеза Милоша - Зна зашто је Милош „добровољно“ напустио власт (Милетина буна) - Зна зашто је Михаило напустио власт (Вучићева буна)	
Карађорђе Петровић и Милош Обреновић 1.1.7; 3.1.3; 3.2.1;	- Уочавање улоге истакнутих личности: Карађорђа и Милоша - Развијање способности критичког закључивања и самосталног излагања градива	- Зна ко су Карађорђе и Милош Обреновић - Зна да наведе титуле Карађорђа и Милоша - Зна, уз помоћ наставника, да уочи и опише значај Карађорђа и Милоша Обреновића	- Уме да упореди владавину двојице вођа устанка - Уме да издвоји добре и лоше стране владавине једног и другог	- Критички уме да издвоји кључне моменте њихове владавине и да да свој суд о неким личним, политичким, дипломатским

	- Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија...	-Зна на слици да разликује и именује Милоша и Карађорђа	-Уме да направи пано, ППТ, презентацију о једном или о другом (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)	потезима двојице вођа устанка -Проналази занимљивости из живота двојице вођа и то презентује другима (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)
Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић (развој државних установа, Грађански законик 1844, Начертаније, Друштво српске словесности, ; личности кнеза Александра Карађорђевића, кнегиње Персиде, Илије Гарашанина, Мише Анастасијевића, Јована Хацића, Вука Караџића) 1.1.7; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;	- Обнављање и усвајање појмова: Начертаније, национални програм, уставобранитељ -Усвајање хронолошких оквира владавине Александра Карађорђевића - Усвајање основних чињеница везаних за Начертаније -Уочавање улоге истакнутих личности: Александар Карађорђевић, Илија Гарашанин, Вук Караџић	-Зна да објасни појам уставобранитељ -Зна ко су Александар Карађорђевић и Илија Гарашанин и зашто су важни -Зна да дефинише Начертаније и када је донето (1844) -Зна да објасни значај реформе језика Вука С. Караџића	-Уме да уочи, издвоји и опише главне елементе уставобранитељске владавине -Зна ко су најважнији уставобранитељи: (Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић, кнегиња Персида, Јован Хацић) -Зна зашто је важно доношење Грађанског законика и Начертанија и који су главни елементи тог програма	-Уме критички да сагледа владавину уставобранитеља, њихове добре и лоше стране

Србија 1858-1868.године (Светоандрејска скупштина, унутрашња и спољна политика, ; национална политика кнеза Михаила и Илије Гарашанина и стварање првог балканског савеза либерална опозиција, Уједињена омладина српска, добијање градова; Београд као престоница, успон грађанске класе; културна и просветна политика - оснивање Велике школе, Српског ученог друштва, Народног позоришта; свакодневни живот; личности кнеза Михаила, кнегиње Јулије, Јеврема Грујића, Владимира Јовановића)	- Обнављање и усвајање појмова: Начертаније, национални програм -Усвајање хронолошких оквира друге владавине Милоша и Михаила Обреновића - Усвајање основних чињеница везаних за добијање градова -Уочавање улоге истакнутих личности: Милош и Михаило Обреновић -Корелација са српским језиком: Јутутунска јухахаха Јована Јовановића Змаја, као илустрација Михаилове владавине; - препорука за читање: Бездно- Светлане Велмар Јанковић	-Зна да именује и хронолошки поређа другу владавину Милоша и Михајла Обреновића -Зна да опише добијање српских градова (1867) -Упознат је да је у складу са Начертанијем био покушај стварања Балканског савеза	-Зна да наведе главне карактеристике Милошеве краткотрајне друге владавине -Зна да наведе и објасни главне карактеристике Михаилове друге владавине -Уме да уочи, издвоји и опише промене у Србији у време кнеза Михаила -Зна на који начин је завршио своју владавину кнез Михаило - Зна зашто се главна улица у Београду зове кнез Михајлова и шта пише и зашто на његовом споменику и зашто је важно за Ужице-лок.историја	-Зна ко је Анастас Јовановић и зашто је значајан -Уме целовито, самостално, узрочно-последично, да опише владавину кнеза Михаила

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;				
Србија 1868-1878.године (Друго намесништво, Устав из 1869., унутрашња и спољна политика, српски национални покрет и романтизам, ослободилачки ратови 1876-1878, Србија на Берлинском конгресу, територијално проширење и независност; личности кнеза Милана Обреновића, Јована Ристића, генерала Черњајева) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5; 3.1.3;	- Усвајање нових појмова: намесник, намесништво, независност, државни симболи, романтизам -Усвајање хронолошких и просторних оквира: владавине Милана Обреновића, Берлинског конгреса, Велике источне кризе, српско-турских ратова, територијалног проширења Србије -Повезивање националне и европске историје: (Велике силе, Бизмарк, Русија, Османско царство) - Усвајање основних чињеница везаних за Берлински конгрес - Корелација градива са географијом (употреба карте) - Уочавање улоге истакнутих личности: Милан Обреновић, Јован Ристић, Бизмарк - Корелација са српским: песма Отаџбина Ђуре Јакшића	-Зна да објасни појмове намесник и намесништво -Зна од када до када је била Велика источна криза и када је био Берлински конгрес -Зна ко влада Србијом у време Берлинског конгреса и коју носи титулу -Зна ко су Милан Обреновић и Јован Ристић -Зна шта спада у Државна обележја (грб, застава, химна) и препознаје обележја државе Србије -Зна да покаже на карти Србију пре и после Берлинског конгреса, уз помоћ наставника -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса које се односе на Србију, уз помоћ наставника	-Зна да објасни значај Намесничког устава из 1869.године -Зна да узрочно-последично и хронолошки прецизно опише Велику источну кризу (1875-1878) уз показивање на карти -Препознаје у изворима да је национално надахнуће пратио развој романтизма у књижевности (анализа песме „Отаџбина“ Ђуре Јакшића)	-Зна да опише функцију Другог намесништва (1868-1872) -Уме целовито да опише Велику источну кризу, користећи знања из предходних лекција - Зна да опише преображај спољне политике Аустро-Угарске од средњоевропске монархије ка држави која тежи ка југо-истоку Европе на примеру Аустро-Угарске улоге у Великој источној кризи

Црна Гора у доба владичанства (територија и становништво, друштвене категорије-племена и братства; теократски облик владавине, Цетињска митрополија, унутрашња и спољна политика Петра I, Петра II и њихове личности) 1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1;	- Усвајање нових појмова: теократска држава, владика, Цетињска митрополија -Усвајање хронолошких и просторних оквира: Црне Горе и Брда - Повезивање националне и европске историје: (Србија Русија, Османско царство) - Усвајање основних чињеница везаних за владавину владика Петра I, Петра II и њихове личности - Корелација градива са географијом (употреба карте) -Корелација са српским језиком: делови Горског вијенца	-Зна да објасни појмове теократска држава и владика –Зна где се налазио центар Црногорске државе (Цетиње) и зашто баш ту -Зна порекло имена државе Црне Горе - Зна да је Цетињска митрополија остала центар православља за Србе, после укидања Пећке патријаршије- Зна на основу слике да именује Петра II Петровића Његоша	-Зна да опише друштво Црне Горе, подељено на племена и братства -Зна да опише мере које су уводили Петар I и Петар II не би ли како ујединили завађена племена -Зна да наведе књижевна дела Петра II Петровића Његоша -Зна да објасни значај Цетињске митрополије, поготово после укидања Пећке патријаршије -Зна на карти да покаже: Црну Гору, Брда, Цетиње	-Зна да опише унутрашњу и спољну политику црногорских владика од краја XVIII до средине XIX века (сарадња са Русијом, Србијом, односи са Османлијама...)
Кнежевина Црна Гора (појам световне државе, Законик Данила I, унутрашња и спољна политика кнеза Данила и књаза Николе; национална политика, савез са	-Усвајање и обнављање појмова: световна држава, кнежевина, независност -Усвајање хронолошких и просторних оквира: Црне Горе и Брда пре и после Берлинског конгреса - Повезивање националне и европске историје:	-Зна да именује владарску династију Црне Горе (Петровић) -Зна ко је Никола Петровић, кнез (1860-1910), краљ (1910-1918) -Зна да покаже на карти Црну Гору пре и после Берлинског конгреса	-Зна ко је кнез Данило и да опише промене које је увео у Црну Гору (прелазак од теократске ка световној држави и Законик Данила I) -Зна да опише односе Петровића са српским владарима	-Зна да критички анализира сарадњу Србије и Црне Горе у XIX веку - Зна целовито да опише Велику источну кризу и учешће Србије и Црне Горе и њој

Србијом и учешће у ослободилачким ратовима 1876-1878, Црна Гора на Берлинском конгресу-територијално проширење и независност; Цетиње- престони град Петровића Његоша, личности кнеза Данила и књаза Николе Петровића Његоша) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;	(Србија, Русија, Османско царство) - Усвајање основних чињеница везаних за Берлински конгрес, Црногорско-турске ратове - Корелација градива са географијом (употреба карте) -Корелација са српским језиком: препорука за читање Момо Капор и Зуко Џумхур, Зелена чоја Монтенегра...	-Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса везане за Црну Гору	-Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи	
Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878.године) 1.1.7; 1.2.1; 2.1.1; 3.1.3;	- Систематизација градива	-Зна да издвоји најзначајније личности (10) Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса) и уме да образложи зашто је баш њих изабрао, уз помоћ уџбеника и белешки	-Зна да на линији времена издвоји најзначајније догађаје из историје Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)	-Уме да напише есеј, користећи уџбеник, белешке, литературу: Ослобођење српских територија током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)
5. Српски народ под страном влашћу од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.2; 2.1.5; 3.1.2; 3.1.4;				
Срби под Хабзбуршком влашћу (Јужна	- Обнављање појмова: национални идентитет, Матица српска, Војна	- Зна да покаже на карти куда су били распрострањени Срби у	- Зна да наведе и објасни српске захтеве на	- Уме да анализира положај Срба у Хабзбуршкој монархији-

Угарска, , Хрватска, Славонија, Далмација, Бока Которска; Темишварски сабор, одједи српске револуције, Матица српска, револуција 1848/1849, Војводство Србија и Тамишки Банат, национални покрет, Аустро-Угарска нагодба и Хрватско-Угарска нагодба, личности: Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић, патријарх Јосиф Рајачић, Светозар Милетић) 1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;	крајина и усвајање појма Војводство Србија и Тамишки Банат - Усвајање просторних оквира: Војна крајина, Војводство Србија и Тамишки Банат , Аустро-Угарска -Уочавање улоге кутурно-просветних и верских институција у развијању и очувању националног идентитета	Хабзбуршкој монархији (Војна крајина) -Зна да наведе начине на које су Срби покушавали да очувају своју народност, национални идентитет (Матица српска, СПЦ) -Зна када се Хабзбуршка монархија преобразила у Аустро-Угарску (1867) и какве је то последице имало по положај Срба -Зна какве је последице по положај Срба имала Хрватско-Угарска нагодба (1873) - Разликује и именује сталеже српског становништва у Аустро-Угарској (сељаци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи)	Темишварском сабору 1790. -Зна да наведе последице учешћа Срба у револуцији 1848/1849 на страни Аустројског цара (суштина Војводства Србије и Тамишког Баната) -Зна да објасни узроке и последице настанка Војводства Србије и Тамишког Баната и да ту територију покаже на карти -Зна ко је Светозар Милетић -Уме да узрочно-последично опише положај Срба у Аустро-Угарској	Аустро-Угарској са различитих аспеката: верски, социјални, културни, национални, политички -Уочава корене анимозитета према Србима који се јављају код Хрвата током целог новог века, али од Хрватско-Угарске нагодбе много израженије -Зна да уочи, издвоји и опише положај Срба у Хабзбуршкој монархији током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)
Положај Срба у Турској (Босна и Херцеговина, Стара Србија и Македонија; криза турске државе и друштва и покушаји	- Усвајање појмова:окупација, Стара Србија, анексија, Невесињска пушка - Усвајање просторних оквира: Стара Србија,	-Зна на карти да покаже Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију -Зна да објасни узроке опадања власти и дисциплине у Османском царству и какве је то	- Зна како се манифестовала Српска револуција у овим крајевима -Зна да опише Невесињску пушку, догађај којим	- Зна да покаже на карти Босански пашалук и опише Турску управу у њему до XIX века -Зна да узрочно-последично опише последице Османске

реформи; одјеци Српске револуције; устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка; личности: Хусеин капетан Градашчевић, Омерпаша Латас, Мића Љубибратић) 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;	Аустро-Угарска, Босна и Херцеговина	последнице имало по положај хришћана-Срба -Зна на који начин Срби покушавају да поправе свој положај (устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка...) - Зна да наведе главне одлуке Берлинског конгреса које се односе на БиХ	почиње Велика источна криза -Зна да опише како су одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на БиХ одразиле на положај Срба у Старој Србији	управе у Босни, као и безвлашће које је настало у XIX веку
Завршни часови Нови век 1.1.9; 1.2.4; 3.1.1	Систематизација знања кроз израду ленте времена, мапу ума, упоредну табелу са најзначајнијим догађајима и личностима за овај период од средине XV века до средине XIX века			

ГЕОГРАФИЈА

Циљ наставе географије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају и разумеју географске објекте, појаве, процесе и законитости у простору, њихове узрочно-последичне везе и односе, развију географску писменост и географски начин мишљења, свести и одговорног односа према свом завичају, држави, континенту и свету као целини и толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота.

Задаци наставе географије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе географије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе географије буду у пуној мери реализовани,
- упознавање и разумевање појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу,
- картографско описмењавање за употребу географских карата у стицању знања и у свакодневном животу,

- упознавање основних географских одлика Европе, осталих континената и развијених држава света,
- упознавање основних географских одлика своје државе и држава у непосредном окружењу, њихових асоцијација и интеграција,
- упознавање комплементарности и регионалних разлика савременог света,
- развијање естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору,
- изграђивање и развијање ставова о превентиви, заштити и унапређивању животне средине,
- развијање националног, европског и светског идентитета,
- развијање толеранције, постојања и припадности мултиетничком, мултијезичком, мултикултуралном свету,
- развијање опште културе и образовања,
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- стекну знања о битним природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
- стекну знања о друштвеногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
- се оспособе за праћење и разумевање економских и друштвених активности и промена у савременом свету и њиховом доприносу општем развоју и напретку човечанства
- упознају регионалне разлике и комплементарност савременог света
- разумеју проблеме у савременом свету (пренасељеност, неједнак привредни развој, недостатак хране, воде, енергије, минералних сировина, еколошки проблеми, болести, ратови и друго)
- развијају национални идентитет и упознају значај толеранције у мултиетничким, мултијезичким и мултикултуралним срединама у свету
- упознају различите културе континената, њихових регија и држава и кроз то развијају општу културу
- развијају жељу и стичу потребу за даље образовање и самообразовање са циљем да се што успешније укључе у даље стручно оспособљавање
- кроз рад у настави географије проширују знања из картографије и оспособе се за самостално коришћење географске карте у стицању нових знања и у свакодневном животу
- се оспособе за самостално коришћење географске литературе и различитог графичког и илустративног материјала у циљу лакшег савладавања наставног градива и оспособљавања за самостални рад.

Редни број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Укупан број часова за тему	Број часова обраде	Број часова осталих типова
1.	УВОД	2	/	2
2.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АЗИЈЕ	21	13	8
3.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АФРИКЕ	15	9	6
4.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ	10	5	5
5.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРЕДЊЕ АМЕРИКЕ	3	2	1
6.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ	9	5	4
7.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АУСТРАЛИЈЕ И ОКЕАНИЈЕ	6	4	2
8.	ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	3	2	1
9.	СВЕТ КАО ЦЕЛИНА	1	1	/
10.	СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	2	/	2
	УКУПНО	72	41	31

Начин остваривања програма (методе и технике)

У оквиру регионалне географије ваневропских континената предвиђена је обрада регија ваневропских континената, што пружа могућност сагледавања општих географских одлика целог света, као и појединих држава у свету. Приликом обраде регија појединих држава потребно је да се истакну битна географска обележја континенета као целине. Указати на постојеће разлике у степену демографске развијености држава Европе и осталих континената, као и на противуречности које постоје између њихових природних богатстава и нивоа развијености њихове привреде.

Регионална географија ваневропских континената значајна је у васпитном и у образовном погледу јер пружа широке могућности да ученици упознају различите регије и државе на Земљи, како у погледу њихових природних одлика, тако и у погледу становништва, природних богатстава, друштвено-економских односа и степена развијености привреде.

Наставне садржаје из регионалне географије света максимално искористити за васпитно деловање на ученике и развијање духа дијалога и толеранције према другим народима у свету и на неопходност сарадње земаља у региону, на континенту и на глобалном нивоу.

У настави географије неопходно је коришћење географских карата на свим типовима часова и у свим облицима наставног рада. Поред географских карата неопходно је користити табеле, дијаграме, схеме и остале дидактичке материјале који доприносе очигледности и трајности знања и умења код ученика

<i>Наставни садржаји</i>	<i><u>Основни ниво</u></i>	<i><u>Средњи ниво</u></i>	<i><u>Напредни ниво</u></i>
Увод (2)			
Опште географске одлике Азије (13+8)	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU,	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора

		UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.
Опште географске одлике Африке (9+6)	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на

			ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.
пште географске одлике Северне Америке (5+5)	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.

Опште географске одлике Средње Америке (2+1)	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.

Опште географске одлике Јужне Америке (5+4)	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.

Опште географске одлике Аустралије и Океаније (4+2)	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.

Поларне области (2+1)	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.
	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и	ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте,	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

Свет као целина (1)	уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом, и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.

ФИЗИКА

Циљеви и задаци наставе

Ученик треба да:

- разликује скаларне физичке величине од оних које су дефинисане интезитетом, правцем и смером (време, маса, температура, брзина, убрзање, сила...)
- користи на нивоу примене основне законе механике- Њутнове законе
- уме да слаже и разлаже силу
- упозна силу трења
- разуме да је рад једнак промени енергије

- на нивоу примене користи законе одржања(маса и енергије)
- разликује различите врсте кретања(равномерно,равномерно убрзано и равномерно успорено) и зна њихове карактеристике
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима
- користи јединице Међународног система SI за одговарајуће физичке величине

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава физике остварује се кроз следеће основне облике:

- 1.Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- 2.Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- 3.Лабораторијске вежбе
- 4.Коришћење и других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема(домаћи задаци, читање популарне литературе из историје физике и сл.)
- 5.Систематско праћење рада сваког појединачног ученика

Веома је важно да при извођењу прва три облика наставе наглашава њихова обједињеност јединственом циљу:откривање и формулисање закона и њихова примена. У противном, ученик ће стећи утисак да постоје три различите физике:једна се слуша на предавањима, друга се ради кроз рачунарске задатке , а трећа се користи у лабораторији.

Врсте активности у образовно-васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају
- рад у малим групама при извођењу експерименталних вежби
- мерење различитих физичких величина при извођењу лабораторијских вежби
- процена грешке само за директно мерење величине(дужина, време...)
- приказује графички и табеларно добијене податке
- израда домаћих задатака
- израда паноа за учионицу или хол школе

Циљ наставе физике је да ученици упознају природне појаве и основне природне законе ,да стекну основну научну писменост,да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање,оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

- развијање функционалне писмености
- уознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици
- разумевање појава,процеса и односа у природи на основу физичких закона

- активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање
- развијање логичког и апстрактног мишљења
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних сардјаја
- развијање способности за промени знања из физике
- употреба физичких појава у екологији, заштити и унапређењу животне средине
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи

	Садржај програма	Обрада	Утврђивање	Лабораторијске вежбе	Укупно
I	Сила и кретање	9	14	2	25
II	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	4	6	2	12
III	Равнотежа тела	5	5	1	11
IV	Механички рад и енергија. Снага	6	7	2	15
V	Топлотне појаве	3	5	1	9
Укупно		30	33	9	72

Редни број теме	Садржај програма	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
1.	Сила и кретање	25	посматрају, самостално закључују, наводе примере, анализирају	Израже нов садржај. Упућује на коришћење додатне	-фронтални -индивидуални	Ученик треба:

			решавају рачунске и графичке задатаке питају, записују, закључују, анализирају демонстрационе огледе и рачунске задатаке и математички израчунавају непознату величину.	литературе и збирки задатака.Изводи огледе и наводи практичну примену.Поставља питања и рачунске задатке.Усмерава,сугерише и наводи ученике на решење задатака,наводи их да повезују и примењују стечена знања из физике и других предмета.	-групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	-да разликује изразе физичких закона од дефиниције физичких величина; -да користи на нивоу примене брзину и убрзање, -да разуме релативност кретања, -да уме да мери и израчунава брзину и убрзање праволинијског равномерног, односно неравномерног кретања . -користи на нивоу примене II и III Њутнов закон механике на једноставним примерима, -да уме да изврши динамичко мерење силе, -да разликује скаларне од векторских физичких величина(време, маса, температура, брзина, убрзање и сила).
2.	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	12	спонтано прате, сопствено расуђују, постављају питања и да кроз примере уочавају разлику и сличности између силе трења и силе отпора средине.Примењују	Показује на примерима силу трења и указује на њеном значају у обављању свакодневних активности.Инсистира на прецизности,јасноћи излагања и писања формула које исказују	-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба: да разуме безтежинско стање тела, - да упозна силу трења и силу отпора средине, -да се упозна са слободним падом, хитцом навише и хитцом наниже(кретањима тела у гравитационом пољу).

			стечена знања на решавање проблема.	физичке законе и законитости.	-практични рад -решавање рачунских задатака	
3.	Равнотежа тела	11	посматрају, питају, мере, рачунају, закључују, повезују и врше анализу задатака.	Демонстрира.Излаже нов садржај.Наводи на повезивање теорије и праксе.Буди радозналост код ученика.Ради рачунске задатке.	-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик треба: да уме да слаже и разлаже векторске физичке величине(силу), -да разуме статички случај равнотеже тела када је резултанта сила, које делују на тело, једнака нули, да користи равнотежу момента силе, да може да примени Архимедов закон и да може да објасни силу потеска у течностима и гасовима.
4.	Механички рад и енергија. Снага	15	посматрају, питају, уочавају, наводе примере, закључују и решавају рачунске задатке.	Показује практичну примену на примерима .наводи наразмишљање.Поставља рачунске задатке.Поставља питања.Буди у ученицима жељу за истрживање и стицање нових знања применом већ стечених.	-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад	Ученик треба: да разуме да је рад силе једнак промени енергије, -да на практичном примеру уме да израчуна снагу разних машина и уређаја, -да зна да се укупна енергија у механици састоји од збира кинетичке и потенцијалне енергије, -да може на нивоу примене да се користи законом одржања

					-решавање рачунских задатака	енергије,-да користи јединице енергије и снаге у SI.
5.	Топлотне појаве	9	посматрају, питају, уочавају, повезују, закључују, записују, дискутују и решавају рачунске задатке.	Демонстрира на примерима.Наводи математичке законитости у физичким појавама.Наводи ученике да закључују.Буди радозналост и интересовање.поставља рачунске проблемеи помаже приликом решавања истих.	-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик треба: да зна да се укупна енергија тела(система тела) састоји од кинетичке, потенцијалне и унутрашње енергије, -да зна да топлота и рад представљају два начина промене унутрашње енергије тела, -да зна да постоји веза између унутрашње енергије и кретања молекула тела,-да може да одреди количину топлоте, -да користи јединице количине топлоте и температуре у SI.

Начин остваривања програма (методе и технике)

Из физике су одабрани само они наставни садржаји које на одређеном нивоу могу да усвоје сви ученици ОШ. Од свих метода логичког закључивања које се користе у физици, ученицима О.Ш. најприступачније је индуктивни метод при проналажењу и формулисању основних закона физике. Увођење једноставних експеримената за демонстрирање физичких појава има за циљ враћање погледа у наставу физике, развијање радозналости и интереса за физику и истраживачки приступ природним наукама. Једноставне експерименте могу да изводе сами ученици на часу или код куће користећи материјал или предмете из свакодневног живота.

Свака тематска целина обрађује се оним радоследом који је назначен у програму. Унутар сваке тематске целине, после поступног и аналитичког излагања, кроз систематизацију и обнављање, врши се синтеза битних чињеница и закључака, и кроз њихово обнављање омогућава се ученицима разумевање и трајно усвајање. При обради садржаја сваке теме, на сваком часу део времена се користи за обнављање.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса.

При решавању рачунских задатака прво сагледати физичке сарджаје па затим прећи на математичко формулисање и израчунавање. Решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатака, математичко израчунавање и дискусија резултата. Час експерименталних вежби састији се из уводног дела, мерња и записивања резултата мерења.

Битан облик рада су домаћи задаци, који се планирају за час.

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидну контролу његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних и квалитативних задатака и лабораторијских вежби.

СТАНДАРДИ

Назив наставне теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Сила кретање	1.2.1. Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање. 1.2.2 Ученик уме да препозна равномерно кретање на примерима. 1.2.3. Ученик уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине (користи образац $v=s/t$). 1.4.4. Ученик уме да препозна јединице за брзину .	2.2.1. Ученик уме да препозна убрзано кретање, препознаје да тело које се креће убрзано (успорено) у истим временским интервалима прелази различите путеве; препознаје убрзано и успрено кретање кроз промену брзине. 2.2.2. Ученик зна шта је механичко кретање и величине које га описују, зна да је убрзање промена брзине у јединици времена и разликује брзину од убрзања.	3.2.1. Ученик уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање, зна да користи везу између брзине и убрзања као и пређеног пута, брзине и убрзања код равн. убрзаног кретања.
2. Кретање тела под дејством силе теже, Сила трења	1.1.1. Ученик уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирију или се крећу равномерно, зна да је гравитациона сила узрок падања тела а сила трења узрок заустављања. 1.2.1. Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.	2.1.2. Ученик зна основне особине гравитационе силе, зна да је увек привлачна и да зависи од масе тела и зна да је то сила теже.	3.2.1. Ученик уме да примени однос физичких величина које описују слободни пад и вертикални хитац. (уме да израчуна пређени пут и брзину код наведеног кретања.)

3.Равнотежа тела	1.2.1. Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.	2.1.1. Ученик уме да препозна силу потиска у случају пливања тела, препознаје правац и смер деловања силе као и равнотежу тела. 2.1.2. Ученик зна основне особине силе потиска, зна да се јавља кад се чврсто тело урони у течност и зна одреди правац и смер силе потиска. 2.1.3. Ученик уме да препозна када је полуга у стању равнотеже, уме да примени услов равнотеже.(пример:Ако се клацкају отац и син ученик зна да међу понуђеним одговорима препозна растојање од тачке ослонца ако је дат однос њихових маса). 2.1.4. Ученик разуме како односи сила утичу на врсту кретања, да у случају деловања колинеарних сила њихова резултанта одређује врсту кретања.(убрзано кретање, успорено кретање, стање мировања или равномерног праволинијског кретања.) 2.1.5. Ученик разуме и примењује појам густине и на основу података густине средине и тела закључује да ли тело плива, лебди или тоне.	3.1.1. Ученик разуме и примењује услове равнотеже полуге, зна да је услов за равнотежу полуге једнакост момената силе у односу на тачку ослонца, зна која сила даје највећи односно најмањи момент силе у односу на тачку ослонца, зна да израчуна интензитет момената сила које се јављају код полуге.(Пример:Клацкалица и кантар) 3.1.2. Ученик зна какав је однос сила које делује на тело које мирује или се равн.креће, односно зна кад је тело у стању статичке и динамичке равнотеже.
4.Механички рад , енергија и снага		2.4.1. Уме да користи важније изведене јединице S_i система и зна њихове ознаке (Пример:За силу,рад енергију и снагу). 2.4.3. Ученик уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу	3.5.1. Ученик разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава (разуме да при слободном паду, хицу навише и наниже кинет.енергија прелази у

		(користи префиксе мили кило и мега и уме да претвара јединице). 2.5.1. Ученик зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине односно од висине на којој се тело налази. 2.5.3. Ученик уме да препозна појмове рада и снаге(зна да је механички рад једнак производу силе и пута и препознаје да је снага једнака извршеном рад у јединици времена).	потенцијалну и обрнуто тако да њихов збир остаје сталан).
5.Топлотне појаве	1.5.1. Ученик зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре, ако му је позната температура тела и температуре топљења и кључања, зна да одреди у ком се агрегатном стању налази тело, зна температуру мржњења и кључања воде под нормалним условима. 1.5.2. Ученик уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела ,препознаје да трење може да доведе до промене температуре.	2.5.4. Ученик зна да унутрашња енергија зависи од температуре тела то јест да порастом унутрашње енергије расте и температура. 2.5.5. Ученик зна да запремина тела зависи од температуре, зна да се чврста тела при загревању шире а при хлађењу скупљају.	3.5.2. Ученик уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описује промене агрегатних стања, зна основне особине агрегатних стања (чврсто, течност и гасовито), зна шта су топљење, очвршћавање, испаравање и кондензација.

Образовни стандарди који се односе на компетенције које се стичу током изучавања предмета физика у основном образовању су ФИ. 1.7.1, 1.7.2, 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3, 3.7.1, 3.7.2. Ови стандарди су из области *Експеримент* и *Математичке основе физике* и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичан садржај него за компетенције које се развијају стално.

1.7.1 Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.

1.7.2 Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.

2.6.1 Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност.

- 2.6.2 Ученик уме да препозна векторске величине.
- 2.6.3 Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.
- 2.7.1 Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања и мерења.
- 2.7.2 Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата.
- 2.7.3 Ученик уме да реализује експеримент по упутству.
- 3.7.1 Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.
- 3.7.2 ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.

МАТЕМАТИКА

Циљеви и задаци

Математика има за циљ да омогући ученику успешно настављање математичког образовања и самообразовање, као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Ученике треба оспособити да:

- да схвате појам квадрата рационалног броја и квадратних корена.
- умеју да одреде приближну вредност броја: \sqrt{a} ($a \in \mathbb{Q}, a > 0$).
- схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру.
- упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева.
- упознају појам степена и операције са степенима.
- умеју да изводе основне рачунске операције са мононимима и полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза.
- упознају правоугли координатни систем и његову примену.
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практично примене.
- знају Питагорину теорему и умеју да примене код свих израчунавањем геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао.
- умеју да врше приближну конструкцију ма којег правилног многоугла и геометријску конструкцију појединих правилних многоуглова (са три, четири, шест, осам и дванаест страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером.
- познају најважнија својства многоугла и троугла.
- знају најважније обрасце у вези са многоуглом и троуглом и да их могу применити у одговарајућим задацима.
- схвате појам размере дужи и својства пропорције.
- схвате појам сличности троугла и умеју да примене у једноставнијим случајевима.

-могу да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке.

-користе елементе дедуктивног закључивања.

Р/б	Наставна тема	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова вежбе
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	16	7	8
2.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	16	5	11
3.	ЦЕЛИ РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	46	19	27
4.	МНОГОУГАО	13	5	8
5.	ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРИКАЗИВАЊЕ	20	7	13
6.	КРУГ	15	6	9
7.	СЛИЧНОСТ	10	4	6
8.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКАМА	8	4	4

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	16(7+8)	учава закључује проверава	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	формирање појмова квадратног корена и аритметичког квадратног корена уознавање и поимање ирационалног броја извођење рацунских операција са реалним бројевима схвати приказивање реалних бројева на бројевној правој

ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	16(5+11)	уочава именује разликује упоређује открива релације изражава их	-предентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих геометријских фигура знају њене важније примене оспособљавање за конструктивно одређивање тачака бројевне праве које одговарају бројевима $\sqrt{2}$; $\sqrt{3}$; $\sqrt{5}$
ЦЕЛИ РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	46(19+27)	уочава именује разликује упоређује открива релације изражава их	-предентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	степен чији је изложилац природан број; операције са степенима; степен производа, количника и степена алгебарски изрази, полиноми и операције (мономи, сређени облик, збир, разлика, производ полинома) операције са полиномима (трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома) квадрат бинома и разлика квадрата и примене растављање полинома на чиниоце
МНОГОУГАО	13(5+8)	уочава именује разликује упоређује	-предентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	формирање појма многоугла и врсте збир углова многоугла и број дијагонала у многоуглу правилни многоуглови (појам, својства, конструкције) обим и површина многоугла
ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРИКАЗИВАЊЕ	20(7+13)	уочава закључује разликује открива релацију	-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности,	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	правоугли координатни систем у равни пропорција примена у пракси директне и обрнуте пропорционалности (пропорционална подела, проценти и друго)

			одговорности,уредности код ученика		
КРУГ	15(6+9)	уочава именује разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	уознавање нових геометријских појмова (централни,периферијски угао круга, исечак) одређивање обима и површине круга упоређивање површине исечка и кружног лука уознавање са појмом броја π
СЛИЧНОСТ	10(4+6)	уочава именује разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	појам размере и пропорционалности Талесова терома сличност троуглова,коэффициент сличности примена сличности код једноставних конструктивних задатака однос површина сличних троуглова
ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКАМА	8(4+4)			-индивидуални	сагледати како су ученици савладали пређени програм

БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА		
основни ниво <i>Ученик уме да:</i>	средњи ниво <i>Ученик уме да:</i>	напредни ниво <i>Ученик уме да:</i>
прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне))		
преведе децимални запис броја у разломак и обратно		
упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно	упореди по величини бројеве записане у различитим облицима	

изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број	одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа	одреди вредност сложенијег бројевног израза
дели са остатком једноцифреним бројем, зна када је један број дељив другим	примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама	оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама
користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама	користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама
АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ		
<i>Ученик врши формалне операције које су редуциране и зависе од интерпретације; уме да:</i>	<i>Ученик је рачунске процедуре довео до солидног степена увежбаности; уме да:</i>	<i>Ученик је постигао висок степен увежбаности извођења операција уз истицање својстава која се примењују; уме да:</i>
реша једначине у којима треба да изрази само непознати сабирак, умањеник, умањилац, дељеник или делилац и то са бројевима истог записа	реша једначине у којима се примењује сабирање сличних монома. Примењује једначине у једноставнијим текстуалним задацима	Реша једначине и неједначине у којима се јавља квадрат бинома и разлика квадрата. Примењује једначине у реалним ситуацијама.
израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима	оперише са степенима и зна шта је квадратни корен	користи особине степена и квадратног корена
сабира, одузима и множи мономе	сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином	зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставији облик
	уочи зависност директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције	разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом
ГЕОМЕТРИЈА		
<i>Ученик:</i>	<i>Ученик уме да:</i>	<i>Ученик уме да:</i>

влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)	одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима	рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали
влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)	одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу; одреди број дијагонала, збир углова, обим и површину многоугла (на основу елемената који непосредно фигуришу у задатку) и да решава задатке користећи Питагорину теорему	користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише
влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)	користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена	одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука
интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)	уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)	примени подударност и сличност троуглова (само на основу једнакости углова), повезујући тако разна својства геометријских објеката
МЕРЕЊЕ		
Ученик уме да:	Ученик уме да:	Ученик уме да:
користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, масе, времена и углова	претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију	

претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање	пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу	по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима
користи различите апоене новца		
при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером	дату величину искаже приближном вредношћу	процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)
ОБРАДА ПОДАТАКА		
Ученик:	Ученик уме да:	Ученик уме да:
одреди аритметичку средину за неколико датих целих бројева	одреди аритметичку средину за дати скуп вредности које су из Q	
одреди задати проценат неке величине	примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат)	примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама
одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно	влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд)	одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове

БИОЛОГИЈА

Циљ и задаци биологије у седмом разреду:

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља.

Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије, сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

***Напомена:** Део. Школског програма који се односи на инклузивно образовање за овај предмет биће анекс Школског програма уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

Садржај-наставне теме	Трајање	Активности ученика	Начин и поступак остваривања (наставникове активности)	Оновни облици извођења програма	Оперативни задаци постигнути извођењем програма
I Порекло и развој људске врсте - наука о човеку - порекло и историјски развој човека - преци данашњег човека - људи данас	4	-активно слушање -активан разговор -сарадња са другим ученицима кроз рад у групи -гледају филм	-презентује нови садржај -подстиче на размишљање, увиђање - демонстрира еколошку прилагођеност различитих типова људи	-фронтални -индивидуални	Ученици треба да: -науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас.

II Грађа човечијег тела - ћелија, деоба ћелије - кожа - скелет - мишићи - нервни систем - жлезде са унутрашњим лучењем - чулни органи - варење - дисање - крвоток - излучивање - размножавање	59	- активно слушање - активан разговор - долажење до нових сазнања путем открића - сарадња са другим ученицима кроз рад у групи - мишљење - израда табела, графикана - посматрање модела скелета и унутрашњих органа - одређивање оштрине вида и разликовање боја - дисекција бубрега - мерење пулса и крвног притиска - доказивање угљен - диоксида у издахнутом ваздуху	- презентује нови садржај - показује спољашње и унутрашње делове тела на моделима и скелету - подстиче на размишљање, увиђање - подстиче на увиђање и логичко закључивање - подстиче развој хигијенских навика и здравствене културе	- фронтални, - индивидуални, - групни, - рад у пару	Ученици треба да: - стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину; - упознају основну грађу и улогу коже; костију и мишића, нервног система и чула, жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом; система органа за варење; система органа за дисање; система органа за циркулацију; система органа за излучивање и њихов значај за промет материја; система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол; - упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека; - науче основна правила пружања прве помоћи; - развију неопходне хигијенске навике.

III Репродуктивно здравље - пубертет и адолесценција - делинквенција и болести зависности - хумани однос међу половима и контрацепција - ризично понашање и сексуално преносиве болести - значај и планирање породице и наталитет	9	- активно слушање - активан разговор - описивање - истраживање	- презентује нови садржај - подстиче на размишљање, увиђање - подстиче на увиђање и логичко закључивање - подстиче развој хигијенских навика и здравствене културе - подстиче свест о значају хуманог односа међу половима	- фронтални, - индивидуални, - групни, - рад у пару	Ученици треба да: - схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља, - схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања.

Начин остваривања програма (методе и технике)

Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У настави користити, најмање у трећини случајева, задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација препоручених од стране Министарства и Завода, а приликом оцењивања обезбедити да су ученици информисани о критеријумима на основу којих су оцењивани.

Избор и систематизација програмских садржаја биоогије резултат су захтева времена и најновијих достигнућа у биологији, а примерени су узрасту ученика и њиховом психо-физичком развоју.

Наставне теме су логички распоређене, а обухватају садржаје науке о човеку, здравственој култури и репродуктивном здрављу.

Овако конципирани програм пружа ученицима основна знања, а ради лакшег разумевања и усвајања градива, наставник не треба да инсистира на детаљном опису грађе и функције, већ на обољењима и повредама појединих органа, пружању прве помоћи и стицању неопходних хигијенских навика, очувању личног здравља и здравља других људи, као и одговорном односу према репродуктивном здрављу.

Приликом израде планова рада (глобалном и оперативног) треба предвидети 60% часова за обраду новог градива и 40% за друге типове часова.

Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода и употребу расположивих наставних средстава и информационих технологија на часовима обраде, вежби и систематизације градива. Избор наставних метода зависи од циља и задатака наставног часа и опремљености кабинета. Избор облика рада препуштен је наставнику.

Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете, најновију стручну литературу и да примењује искуства стечена професионалним развојем на акредитованим семинарима из Каталога програма стручног усавршавања Завода за унапређивање образовања и васпитања.

На кају седмог разреда ученик треба да:

Садржаји	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Увод			разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података
Особине живих бића и разноврсност живог света	уме да наведе основне карактеристике живог света разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе	примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима) познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме	примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.) уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група

	зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма	разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека	уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције
Царство биљака- грађа и животни процеси	познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином	разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања	разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање

	разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте зна основне појмове о процесима размножавања уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)	разуме механизам настанка зигота	једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса
Разноврсност биљака, значај и заштита	зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте зна основне појмове о процесима размножавања разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) препознаје основне процесе важне у заштити и очувању	разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница зна како се чува хранљива вредност намирница	разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције

	животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница		
Царство гљива	зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)	разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам	

ХЕМИЈА

Циљеви наставе хемије

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (учбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животnoj средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

Задаци наставе хемије:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани
- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу

- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.

Циљ и задаци наставе хемије остварују се кроз различите садржаје, методе и облике рада, уз поштовање Образовних стандарда за крај обавезног образовања:

- континуирана припрема за часове (добро испланирати сваки час полазећи од оперативних задатака, према њима формулисати циљеве часа и изабрати методе које ће на датом садржају ученицима омогућити да формирају знања и вештине);
- планирање наставе на годишњем и месечном нивоу;
- користити што више активне методе рада које ће и ученику омогућити да буде што активнији и самосталнији у раду;
- подстицати ученике на истраживачки рад у школској лабораторији(хемијском кабинету), што ће омогућити и подстицати развој вестина и способности комуникације, изношења идеја, навођења аргумената, доношења одлука и преузимања одговорности;
- пратити ученичка постигнућа на сваком часу и омогућити им да кроз различите методе проверавања покажу свој напредак у учењу хемије;
- добро осмислити задатке за испитивање ученичких постигнућа и проверити да ли се њима проверава ниво знања прецизиран у оперативним задацима и у којој мери се подстиче формирање целовитог знања, односно формирање система појмова;
- што интересантније изводити наставу хемије, подстицањем критичког мишљења код ученика, и способности извођења закључака, дискутовања, извештавања;
- за објашњавање апстрактних хемијских појмова користити огледе које демонстрира наставник или ученици(уколико у школи не постоје супстанце за извођење огледа и лабораторијских вежби, оне се могу заменити супстанцама које се могу набавити у апотекама, продавницама или их ученици могу донети од куће);
- активности ученика треба планирати према оперативним задацима, наведеним уз сваку тему имајући у виду које способности ученици треба да развију;
- правилно бирати и комбиновати различите облике рада на часу;
- користити стручну литературу, Интернет, што ће ученицима помоћи да анализирају неку појаву, дискутују, праве извештаје;
- комбиновати разне врсте дидактичких материјала илустрације, слике, графиконе, дијапозитиве;
- у сарадњи са ученицима правити нова наставна средства, повезати решавања рачунских задатака са експерименталним радом;

- упутити ученике на начине правилног извођења закључака, извештавања, понашања у хемијској лабораторији, сређивања радног места и сл;
- формирати код ученика способност доношења одлука у свакодневном животу, упутити их да обратe пажњу од ког произвођача купују неки производ одређеног хемијског састава, при чему треба да имају критички став према рекламним кампањама за производе;
- истаћи на прави начин практичан значај сазнања у хемији за развој технологије и друштва у целини.

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Вежбе	УКУПНО	Стандарди
I	Хемија и њен значај	1	0	2	3	ХЕ.1.1.9. ХЕ.1.1.10. ХЕ.1.2.10. ХЕ.1.6.1 . ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3.
II	Основни хемијски појмови	6	5	3	14	ХЕ. 1.1.1. ХЕ.1.1.2. ХЕ. 1.1.3. ХЕ.1.1.8. ХЕ. 1.1.9. ХЕ. 1.1.11. ХЕ. 1.1.12. ХЕ. 1.6.1. ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.2. ХЕ. 2.1.7 .ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3. ХЕ. 3.1.2. ХЕ. 3.1.7. ХЕ. 3.1.8. ХЕ.3.6.1. ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3. ХЕ.3.6.4.
III	Структура супстанце	13	14	2	29	ХЕ.1.1.4. ХЕ.1.1.5. ХЕ.1.1.6. ХЕ.1.1.8. ХЕ.2.1.1. ХЕ.2.1.2. ХЕ.2.1.4. ХЕ.3.1.1. ХЕ.3.1.3. ХЕ.3.1.4
IV	Хомогене смеше раствори	3	3	3	9	ХЕ.1.1.1. ХЕ.1.1.2. ХЕ.1.1.5. ХЕ.1.1.7. ХЕ.1.1.8. ХЕ.1.1.9. ХЕ.1.1.10. ХЕ.1.1.12. ХЕ. 1.6.1. ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.1. ХЕ.2.1.2.ХЕ.2.1.3. ХЕ.2.1.5. ХЕ.2.1.6.

						ХЕ.2.1.7. ХЕ.2.1.9. ХЕ.2.1.10. ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.1.1. ХЕ.3.1.2. ХЕ.3.1.5. ХЕ.3.1.8.
V	Хемијске реакције и израчунавања	7	9	1	17	ХЕ.1.1.3. ХЕ.1.1.6. ХЕ.1.1.8. ХЕ. 1.6.1. ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.2. ХЕ.2.1.8. ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.1.9. ХЕ.3.6.1. ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3. ХЕ.3.6.4.
	УКУПНО	30	31	11	72	

1. ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ХЕ.1.1.9. ХЕ.1.1.10. ХЕ.1.2.10. ХЕ.1.6.1. ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3.				
Садржај теме	Циљеви	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ (појам, експеримент, лабораторијски прибор и посуђе, мере опреза, прва помоћ; мерење основних физичких величина; табеларно и графичко приказивање података)	- Разумевање значаја хемије за објашњење промена у природи - Овладавање основним операцијама лабораторијске технике, мерама опреза, заштите и прве помоћи	- зна да измери масу, запремину и температуру супстанце - зна да изведе експеримент по задатом упутству	- уме да прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте - зна да табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења - изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	

2. ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ

ХЕ. 1.1.1. ХЕ.1.1.2. ХЕ. 1.1.3. ХЕ.1.1.8. ХЕ. 1.1.9. ХЕ. 1.1.11. ХЕ. 1.1.12. ХЕ. 1.6.1. ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.2. ХЕ. 2.1.7 .ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3. ХЕ. 3.1.2. ХЕ. 3.1.7. ХЕ. 3.1.8. ХЕ.3.6.1. ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3. ХЕ.3.6.4.

ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ (супстанца, физичка и хемијска својства и промене, елементи и једињења, смеше, поступци за раздвајање састојака смеше)	-Разуме разлику између физичких и хемијских својстава супстанце, физичких и хемијских промена супстанце и препознаје примере у свакодневном окружењу -Разликује чисте супстанце, елементе и једињења и препознаје примере у свакодневном окружењу -Разуме разлику између чистих супстанци и смеша и препознаје примере у свакодневном окружењу Уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеше на основу својстава супстанци у смеши.	-уме да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености -зна практичну примену елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, -зна на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења -зна значење следећих термина: супстанца, смеша -зна да загрева супстанцу на безбедан начин -зна да састави апаратуру и изведе поступак цеђења -у једноставним огледима уме да испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише	-зна значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша -у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски	-зна како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима -на основу својстава састојака смеше зна да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање -уме да осмисли експериментални поступак према задатом циљу, да га забележи и прикаже резултате табеларно и графички, објасни и изведе закључак

		-безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама -уме да изведе експеримент према датом упутству		
3. СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ ХЕ.1.1.4. ХЕ.1.1.5. ХЕ.1.1.6. ХЕ.1.1.8. ХЕ.2.1.1. ХЕ.2.1.2. ХЕ.2.1.4. ХЕ.3.1.1. ХЕ.3.1.3. ХЕ.3.1.4				
СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ (атом, хемијски симбол, елементарне честице, изотопи, молекул, јон, типови хемијске везе, формуле, валенца,таблица ПСЕ, кристалне решетке)	-Зна да је атом најмања честица хемијског елемента и зна његову структуру -Разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола -Зна масе и релативна наелектрисања елементарних честица у атому -Разликује енергетске нивое -Разуме Закон периодичности -Разликује релативну и стварну масу атома -Уме да користи податке дате у ПСЕ -Разуме како од атома настају молекули и јони и разуме хемијске везе и значај валентних електрона -Зна шта је валенца и на основу ње саставља формуле	-зна шта је атом, молекул и јон -зна да одреди број елементарних честица у атому -зна да одреди тип хемијске везе у молекулима -зна значење следећих термина: супстанца, смеша, ,елемент,једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза -зна квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола	-зна како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) -прави разлику између атомске, молекулске и јонске кристалне решетке -зна да састави формуле код молекула са ковалентном и јонском везом - зна да израчуна релативну молекулску масу	-уме да прави разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша на основу врста честица које их изграђују -зна да својства супстанци зависе од врсте честица које их изграђују -зна да одреди бриј елементарних честица код атома , молекула и јона

	једињења и обрнуто -Зна да израчуна релативну молекулску масу -Користи и разуме значење електронске, молекулске и структурне формуле -Разуме да својства једињења зависе од типа хемијске везе -Разуме разлику између атомске, јонске и молекулске кристалне решетке.			
4. ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ - РАСТВОРИ ХЕ.1.1.1. ХЕ.1.1.2. ХЕ.1.1.5. ХЕ.1.1.7. ХЕ.1.1.8. ХЕ.1.1.9. ХЕ.1.1.10. ХЕ.1.1.12. ХЕ. 1.6.1. ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.1. ХЕ.2.1.2.ХЕ.2.1.3. ХЕ.2.1.5. ХЕ.2.1.6. ХЕ.2.1.7. ХЕ.2.1.9. ХЕ.2.1.10. ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.1.1. ХЕ.3.1.2. ХЕ.3.1.5. ХЕ.3.1.8.				
ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ - РАСТВОРИ (растварач, растворљива супстанца, растворљивост, процентна концентрација, водени раствори у природи, вода као растварач)	-Разуме појам раствора и растворљивости -Разуме квантитативно значење раствора преко процентне концентрације -Разликује врсте раствора -Уме да израчуна процентну концентрацију раствора и направи раствор познате концентрације -Разуме разлику између воде као чисте супстанце и смеше и зна значај воде за живот и има изграђену еколошку свест	-зна шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу -зна да изведе експеримент према датом упутству (да измери масу, запремину, загрева супстанцу на безбедан начин..)	-зна шта је засићен, незасићен и презасићен раствор -уме да изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре,уситњавањем супстанце, мешањем) -зна да израчуна масу растворене супстанце и растварача на основу процентног састава раствора и обрнуто	-зна да растворљивост супстанце зависи од природе супстанце и растварача(зна која супстанца је поларна , а која неполарна) -уме сам да препозна питање/проблем које се може експериментално истражити,

	-Разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и оларном ковалентном везом		-зна да направи раствор одређеног процентног састава - зна да израчуна колико додати растворене супстанце или растварача да би променили концентрацију раствора - уме да закључи како се врши концентровање , а како разблаживање раствора и да то и експериментално уради	постави хипотезу, планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе и сма донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
5. ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА ХЕ.1.1.3. ХЕ.1.1.6. ХЕ.1.1.8. ХЕ. 1.6.1. ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.2. ХЕ.2.1.8. ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.1.9. ХЕ.3.6.1. ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3. ХЕ.3.6.4.				
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА (Хемијски закони, једначине, анализа и синтеза, мол моларна маса, стехиометрија)	-Зна да се симболима и формулама представљају супстанце, а једначинама хемијске промене- реакције -Разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина -Примењује Закон о одржању масе при писању једначина и разуме Прустов закон	– зна квалитативно и квантитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената и једињења -зна Закон о одржању масе и Закон сталних масених односа	-зна да прави разлику између реакције анализе и синтезе -зна да одреди масу реактанта и производа применом Закона о одржању масе - зна да изведе једноставније експерименте и дође до закључака	- зна да одреди вишак супстанце применом Закона о одржању масе и Закона сталних масених односа -зна да изводи стехиометријска израчунавања

	-Разликује анализу и синтезу -Разуме однос масе и количине супстанце -Зна на основу формуле да израчуна моларну масу -Зна једначинама да приказује једноставне реакције -Изводи једноставна стехиометријска израчунавања -Зна да су хемијске промене праћене променом енергије			-зна да састави сам хемијску једначину

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Циљ и задаци:

Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку, техничку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се упознају са техничко-технолошки развијеним окружењем, развију техничко мишљење, техничку културу, радне вештине и културу рада.

Задаци наставе техничког и информатичког образовања су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе буду у пуној мери реализовани;
- стицање основног техничког и информатичког образовања и васпитања, стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање ученика за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу;
- схватање законитости природних и техничких наука;
- сазнавање основног концепта информационо-комуникационих технологија (*ICT*), улоге *ICT* у различитим струкама и сферама живота, као и оспособљавање ученика да раде на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених корисничких

- програма и стицање навике да их ученик користи у свакодневним активностима, науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе, интерфејс и интернет, развијају стваралачко и критичко мишљење;
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према плану рада и афирмишу креативност и оригиналност, развијају психомоторне способности, усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада;
 - савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима;
 - развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака;
 - стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад;
 - комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртеж);
 - стекну знања за коришћење мерних инструмената на основу физичких, хемијских, механичких и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал за модел, макету или средство препознају елементе (компоненте) из области грађевинарства, машинства, целине (графички и кроз моделе, макете или предмете);
 - разумеју технолошке процесе и тероаводе различитих технологија препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- комуницирају на језику технике (користе стручну терминологију и израђују технички цртеж - основним прибором и рачунаром);
- користе рачунар у прикупљању информација као и у њиховој обради и презентацији;
- служе се мерним инструментима за мерење дужине, углава, масе, силе;
- на основу физичких, хемијских и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал (метал, легуру, неметал и погонски материјал) за модел или употребно средство;
- препознају елементе (компоненте) из области машинства и да их компоњују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе или употребне предмете);
- примењују одговарајуће поступке обраде материјала;
- кроз алгоритам разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија;
- правилно употребљавају стандардни прибор, алат и машине при обликовању елемената за моделе и употребна средства;
- одређују адекватне везе између елемената (завртањ, закивак,...);
- препознају природне ресурсе, њихову ограниченост у коришћењу прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском претварачу;
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе);
- одаберу једноставнији програм за управљање рачунаром;
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду;

- знају мере заштите и потребе за обнову и унапређивање животног окружења на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања и знања;
- правилно одаберу своју будућу професију.

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ VII разред (2 ЧАСА СЕДМИЧНО, 72 ЧАСА ГОДИШЊЕ)

РЕДНИ БРОЈ ТЕМЕ	САДРЖАЈ ПРОГРАМА	БРОЈ ЧАСОВА	ОБРАДА	ВЕЖБА	УТВРЂИВАЊЕ
1.	УВОД У МАШИНСКУ ТЕХНИКУ	2	2	0	0
2.	ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ У МАШИНСТВУ	8	2	5	1
3.	ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ	14	4	9	1
4.	МАТЕРИЈАЛИ	2	2	0	0
5.	МЕРЕЊЕ И КОНТРОЛА	2	1	1	0
6.	ТЕХНОЛОГИЈА ОБРАДЕ МАТЕРИЈАЛА	4	2	1	1
7.	МАШИНЕ И МЕХАНИЗМИ	16	8	7	1
8.	РОБОТИКА	2	1	1	0
9.	ЕНЕРГЕТИКА	6	3	2	1
10.	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ - МОДУЛИ	16	0	16	0
	УКУПНО	72	25	42	5

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
1.	2	<u>УВОД У МАШИНСКУ ТЕХНИКУ</u>	-Уче основне појмове из области машинства, трансформације енергије и оптерећења и кретања	-Упознаје ученике са основним појмовима из области машинства, трансформације енергије и оптерећења и кретања	-Фронтални	-Да савладају основне појмове из области машинства, трансформације енергије и оптерећења и кретања
2.	8	<u>ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ У МАШИНСТВУ</u>	-Уче и цртају ортогоналну пројекцију и просторно приказивање објеката. -Уче правилну примену правила цртања у машинству и израду техничке документације -Праве алгоритам и одређене макете са конструктора.	-Показује правила ортогоналне пројекције и просторног приказивања објеката. -Учи ученике да примењују правила цртања у машинству и израду техничке документације -Усмерава ученике при изради алгоритма и при конструкторском моделовању.	-Фронтални, - Индивидуални, -Групни	-Проширивање знања из ортогоналне пројекције и просторног приказивања објеката. -Оспособљавају се да примењују правила цртања у машинству и израду техничке документације -Примењују стечена знања алгоритма при конструкторском моделовању.
3.	14	<u>ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ</u>	-Уче да цртају и израђују презентације на рачунару,	-Усмеравају ученике при изради цртежа и презентације на рачунару,	-Фронтални, - Индивидуални, -Групни	-Да ученици науче да користе рачунар за цртање и израду презентације,

			-Практично повезују интерфејс технологије са рачунаром и управљају са њима преко рачунара.	-Практично показују како се користи интерфејс технологија.		-Да умеју да повежу интерфејс технологије са рачунаром и да управљају са њима преко рачунара.
4.	2	<u>МАТЕРИЈАЛИ</u>	- Уче о техничкм матријалима и упознају нове машинске маеријале и њихову поделу	- Даје нова знања о техничкм матријалима и упознаје ученике са новим машинским маеријалима и њиховом поделом	-Фронтални, - Индивидуални, -Групни.	- Проширење знања о техничкм матријалима из претходних разреда, -Упознају машинске маеријале и њихову поделу
5.	2	<u>МЕРЕЊЕ И КОНТРОЛА</u>	-Уче врсте мерних средстава и ста се све мери и у којим јединицама и којим инструментима -Практично врше мерење са микрометром помичним мерилом, угломером и угаоником	-Упознаје ученике са начином мерења и врстама мерних средстава, -Показује како се рукује и мери са микрометром помичним мерилом, угломером и угаоником	-Фронтални, - Индивидуални	-Упознавање мерења и мерних средстава -Руковање са микрометром помичним мерилом, угломером и угаоником

6.	4	<u>ТЕХНОЛОГИЈА ОБРАДЕ МАТЕРИЈАЛА</u>	-Уче које врсте обраде метала постоје, -Уочавају разлике у обради метала у односу на друге материјале, -Практично изврше спајање метала.	-Упознаје ученике са врстама обраде метала са и без скидања стротине, -Указује разлике у обради метала у односу на друге материјале, -Практично показе како се врши спајање метала.	-Фронтални, - Индивидуални, -Групни.	-Упознавање са врстама обраде метала са и без скидања стротине, -Да науче разлике у обради метала у односу на друге материјале, -Да знају како се врши спајање метала.
7.	16	<u>МАШИНЕ И МЕХАНИЗМИ</u>	-Уче основну поделу,приципе рада машина и механизма, -Уче принци рада саобраћајних средстава и делове.	-Упознаје ученике са основним поделом,приципим рада машина и механизма, - Упознаје ученике са принципима рада саобраћајних средстава и деловима	-Фронтални, - Индивидуални	-Знају основну поделу,приципе рада машина и механизма, -Знају принци рада саобраћајних средстава и делове.
8.	2	<u>РОБОТИКА</u>	-Уче врсте робота, намену и конструкцију. -Прате презентације везане за ову тему, - Врше моделовање робота.	-Упознаје ученике са врстама робота, наменом и конструкцијом. -Презентовање мултимедијалног садржаја кроз презентације, -Усмеравање ученика при моделовању робота.	-Фронтални, - Индивидуални	-Упознају врсте робота, намену и конструкцију. -Знање продубити кроз презентације и моделовање робота.

9.	6	<u>ЕНЕРГЕТИКА</u>	-Уче пинципе рада прображајника, изворе, коришћење и трансформацију енергије -Научекоје врсте мотора постоје и који је њихов принцип рада.	-Упознаје ученике са пинципима рада прображајника, изворима, коришћењем и трансформацијом енергије -Упознаје их са врстама мотора и њиховим принципима рада, при томе користећи мултимедије и презентације иако постоје моделе мотора.	-Фронтални, - Индивидуални	-Упознавање са пинципима рада прображајника, изворима, коришћењем и трансформацијом енергије -Упознавање са врстама мотора и њиховим принципима рада.
10.	16	<u>КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ - МОДУЛИ</u>	-Израђују пројекат, -Цртање алгоритма од идеје до реализације, -Врше обраду материјла ради добијања жељеног предмета	-Усмерава ученике током израде пројекта и помаже им током рада, -Омогућује ученицима да искажу властите креативне способности, да налазе сопствена техничка решења.	-Фронтални, - Индивидуални, -Групни,	-Повезаност теорије и праксе, -Развијање вештина, -Сагледавање склопова и машинских елемената као целине и стављање у функцију

Начин остваривања програма

С обзиром на високу и мотивациону вредност активних и интерактивних метода наставе/учења потребно је да бар трећина наставе буде организована употребом ових метода. У натави је потребно користити задатке који захтевају примену наученог у разумевању решавању свакодневних проблемских ситуација.

Наставни програм је модуларног типа. Модули представљају програмске целине које омогућавају ученицима креативну слободу, омогућавају индивидуализацију наставе и диференцијацију према способностима, полу и интересовањима ученика, могућностима школе, наставника и потребама животне средине. Обрада материјала је средство а не циљ у настави овог предмета.

Повезаност теорије и праксе постиже се кроз јединство теоријских садржаја, радионичких и лабораторијских вежби, али и кроз корелацију са сродним садржајима из наставних предмета: физике, математике, биологије, хемије и др.

Програм се релизује у форми предавања (теоретска настава) и вежби. Настава се реализује коришћењем превасходно метода визуелног и практичног приказа, коришћењем савремених наставних средстава. Програм вежби реализује се у форми заокружених програмских целина (модула) које омогућавају ученицима креативну слободу. Овакав приступ омогућава индивидуализацију наставе, према надарености, способност, мотивима и интересовањима ученика. За сваку програмску целину постоји одређен оквир (циљ и задаци), а наставни садржаји се реализују као програмске активности. Избор вежбе из програмских садржаја остварује сваки ученик према личном опредељењу. Вежба треба да садржи идеју (намену, изглед), материјал (избор), скицу, технички цртеж, план редоследа и поступака обраде и потребног алата и прибора. У реализацију вежбе се може укључити и више ученика уколико је рад сложенији.

Садржаје техничког и информатичког образовања у целини треба реализовати као вежбе, почев од планирања, графичког представљања замисли, преко извршавања радних операција до процене и вредновања.

Предвиђени садржаји захтевају разноврстан методички приступ. Потребно је уводити ученике у свет савремене технике и технологије на занимљив и атрактиван начин чиме се подстиче њихово интересовање за техничко стваралаштво. Потребно је омогућити ученицима да исказују властите креативне способности, да траже и налазе сопствена техничка решења и да се доказују у раду.

Приликом конкретизације појединих садржаја програма, нарочито упознавања нових и савремених технологија, у обзир треба узимати специфичности средине и усклађивати их са њеним потребама.

Не инсистирати на учењу и запамћивању података, мање значајних чињеница и сличних теоријских садржаја. Ученицима се не задају домаћи задаци већ све садржаје програма - знање, умења и вештине треба да усвоје на часовима редовне наставе коришћењем одобреног уџбеника, радне свеске и дидактичког материјала.

Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. или ученицима обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова проблематика.

У настави техничког и информатичког образовања користе се сви облици рада који : фронтални, групни, рад у паровима и индивидуални рад. Ученике треба оцењивати према резултатима које постижу у усвајању наставних садржаја, узимајући у обзир све њихове активности значајне у настави (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.). Не треба одвојено оцењивати теоријска и практична знања, нити примењивати класично пропитивање ученика, већ изводити оцене на основу сталног праћења рада ученика.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непоходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечних знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1.обавезни наставни предмет 1.1.редовна настава физичког васпитања	2	72

2.изборни наставни предмет		
2.1 изабране спортске гране	1	36
2.2 слободне активности(секције)	1	36
2.3 активности у природи		
2.4 корективно-педагошки рад		
2.5 школска и друга такмичења		

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере	Број часова понављања
Уводни час	1	1			
Атлетика	24	6	12	5	1
Гимнастика	15	4	7	3	1
Спортска игра	20	7	12	1	/
Тестирање	12	/	/	12	/
Укупно	72	18	31	21	2

Наставни садржаји	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Атлетика	24	-ходање -трчање -вежбање -анализирање -објашњавање -такмичење	-дискусија анализирање -објашњавање -показивање	-разговор -демонстрација -физичко вежбање	-разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи покрете у задатом смеру -вешто изводи једноставне форме природног кретања

Вежбе на справама и тлу	15	-вежбање -анализирање	-дискусија анализирање -објашњавање -показивање -поређење	-демонстрација -физичко вежбање	-вешто изводи задате вежбе са реквизитима -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима
Тестирања	12	-мерење	анализирање -упоређивање	-физичко вежбање	-провера физичких способности ученика
Спортска игра	20	-вежбање -анализирање -трчање, скакање -такмичење	анализирање - објашњавање -показивање поређење	-демонстрација -физичко вежбање -разговор	-познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад

Исходи у физичком васпитању

Наставна област гимнастика

	Назив вежбе	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Вежбе на тлу („партер“)	Колут напред из чучња до чучња	*		
	Колут напред преко препреке-одразом, без изразите фазе лета	*		
	Колут напред преко препреке са фазом лета (сунђер струњача)		*	
	Колут напред летећи са изразитом фазом лета (сунђер струњача)			*
	Из става раскорачног колут назад до става раскорачног	*		
	Из става раскорачног колут напред до става раскорачног		*	
	Став на шакама уз помоћ	*		
	Став на шакама уз малу помоћ		*	
	Став на шакама, издржај, колут напред			*
	Премет странце упором у „бољу“ страну	*		
	Премет странце упором улево и удесно		*	
	Прекопит („салто згрчено телом“) напред			*
	Мост из лежећег на леђима	*		
	Мост заклоном и усклоном уз помоћ		*	

	Вага претклоном и занужењем на левој и на десној ноzi	*		
Преско	Разношка преко козлића	*		
	Згрчка уз помоћ	*		
	Згрчка преко козлића или коња		*	
	Разношка и згрчка са изразитом фазом лета			*
Разбој	Ученици и ученице – дочелно вратило или нижа притка разбоја: Узмак одразом једне ноге до упора предњег, премах одножно десном/левом до упора јашућег, потхват десном/левом и спојено премахом одножно левом/десном одношка са окретом за 90°	*		
	Ученици и ученице – дохватно вратило или виша притка разбоја: Њих у вису предњем, саскок у зањиху	*		
	Ученици – дохватно вратило: Суножним одразом узмак до упора предњег, саскок подметно	*		
	Ученице – двовисински разбој: Лицем према нижој притки – залетом и суножним одскоком наскок у упор предњи; премах одножно десном; премах одножно левом; прехват на вишу притку и спојено подметно успоставити предњих и саскок у предњиху			*
	Ученици и ученице – дочелно вратило или нижа притка разбоја: Ковртљај назад у упору предњем			*
	Ученици – паралелни разбој:			
	На почетку разбоја: њих у упору, предњихом упор до седа разножно; саседом сножити и зањихом саскок	*		
	Из замаха (предњиха) у упору предношка са окретом за 180° према притки до става на тлу		*	
Њих у потпору; предњихом упор до седа разножног: упор за рукама и спојено колут напред до седа разножно			*	
Греда	Ученици и ученице – ниска, средња или висока греда: Наскочити на произвољан начин; усправ – одручити; кораци успону унапред до средине греде; чучањ и окрет у чучњу за 180° усправ; два корака зибом почучњем уназад; окрет у успону за 180° - узручити, кораци до краја греде; саскок пруженим телом (бочно)	*		
	Ученице – висока греда или греда висине од 80cm			

	Наскок у упор предњи, упор одножно десном (левом), окрет за 90° улево и прехват бочно (палчеви су окренути један према другом), упор клечећи на десној заножити левом (мала вага); ослонцем заножене ноге испред тела усправ уз помоћ; четири корака у успону – узручити; саскок суножним одскоком, доскочити на исто место – одручити, четири корака са предножењем; окрет за 90°, узручити; саскок пруженим телом, завршити леђима према греди		*	
	Залетом и суножним одскоком наскок премах одножно десном у упорјашући; окрет за 90° у лево; прехватом бочно и ослонцем стопалима иза тела упор чучећи; усправ, одручити; два корака зибом почучњем; скок суножним одскоком и доскок на једну ногу, слободна је у заножењу; вага претклоном и заножењем, усклон, валцер кораци до краја греде – таласи у одручењу; окрет у успону за 180° и једна дужина греде произвољна комбинација кретања (кораци, поскоци, окрети...), на крају греде саскок згрчено – бочно у односу на греду (завршити леђима према крају греде)			*
Кругови	Ученици			
	Дохватни кругови: Суножним одривом згибом вис узнето, издржај; крос вис предњи саскок (уз помоћ)	*		
	Доскочни кругови: Из замаха предњихом вис узнето, вис стрмоглаво, вис узнето, вис стражњи – саскок (уз помоћ)			*
	Доскочни кругови: Из виса предњег вучењем вис узнето, вис стрмоглаво – издржај, вис узнето, отварањем вис предњи и спетни саскок			*
Коњ са	Ученици			
	Наскок у упор предњи; премах одножно у упор јашући (назначити); њих у упору јашућем; премах заножном у упор стражњи; замахом ногама унапред саскок	*		
	Наскок у упор предњи; премах одножно десном напред ван, премах одножно десном назад; премах одножно левом напред ван, премах одножно левом назад до упора предњег; замахом ногама уназад саскок		*	

Наскок у упор предњи; премах одножно десном напред, премах одножно левом напред, премах одножно десном назад до упора јашућег; њих у упору са преношењем тежине са руке на руку и спетно. Премах одножно десне саскок са окретом за 90° улево			*

Наставна облааст рукомет

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Вођење лопте „јачом“ руком у месту и праволинијско кретање умерном брзином	*		
Вођење лопте „јачом“ и „слабијом“ руком у месту		*	
Вођење лопте „јачом“ и „слабијом“ руком у кретању максималном брзином (праволинијски и са променом правца)			*
Вођење лопте „јачом“ руком у праволинијском трчању максималном брзином		*	
Бацање (додавање) лопте тзв. „кратким замахом“ изнад висине рамена	*		
Бацање (додавање) лопте тзв. „дугим замахом“ на веће растојање		*	
Бацање (додавање) лопте иза леђа			*
Увртање подлакти „слабијом“ руком			*
Хватање лопте у висини груди	*		
Хватање непрецизно бачених лопти (високих, ниских)		*	
Бочни („шасе“) шут	*		
Шут из трка („чеони шут“)		*	
Скок шут са позиције бека, крила, пивота			*
Игра на два гола	*		
Игра на два гола уз примену свих правила		*	
Три корака	*		
Три секунде	*		
Три метра	*		
Искључења	*		
Не прави прекршај ношена лопта	*		

Не прави прекршај преступ	*		
Извођење ауга	*		
Индивидуална тактика одбране		*	
Индивидуална тактика напада		*	
Преузимање играча при блокади		*	
Игра на два гола уз суђење самих ученика			*
Ученик/ученица се такмичи			*
Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна облааст кошарка

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Основни став у нападу и одбрани	*		
Пивотирање	*		
Кретање у одбрани	*		
Скок у удбрани и нападу	*		
Хватање и додавање лопте обема рукама	*		
Вођење лопте праволинијски и са предњом променом правца	*		
Шут на кош из продора дриблингом	*		
Шут са дистанце	*		
Додавање лопте једном руком		*	
Шут на кош из продора двокоракком након пријема лопте		*	
Вођење лопте са променом кроз ноге			*
Шут из продора двокоракком након пријема лопте		*	
Шутирање полагање одоздо, одозго ибочно		*	
Игра 2 на 2 у нападу и одбрани		*	
Сарадња три играча у контра нападу и позиционом нападу		*	
Одбрана „човек на човека“ и напад на ту одбрану		*	
Вођење лопте са променом иза леђа и „ролингом“			*
Скок – шут			*
Игра 3 на 3 у нападу и одбрани			*

Зонска одбрана и напад на зонску одбрану			*
Зна шта је лична грешка	*		
Преступ	*		
Не прави грешке у вођењу лоптевођење лопте у „задње“ поље	*		
Не прави грешку у корацима	*		
Не прави грешку 3	*		
Не прави грешку 5	*		
Извођење аута	*		
Ученик/ученица учествује у такмичењу			*
Ученик/ученица зна да суди			*
Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна облааст фудбал

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Праволинијско вођење лопте произвољним делом стопала	*		
Вођење лопте променом правца кретања разним деловима стопала уз присуство играча који омета		*	
Примање лопте, разним деловима тела у месту и кретању		*	
Одузимање лопте, избијањем, уклизавањем, гурањем раменом		*	
Зазстављање лопте која се креће у ваздуху произвољним делом стопала или било којим делом тела		*	
Вођење лопте произвољним делом стопала и шутирањ на гол произвољним делом стопала		*	
Одбијање лопте главом		*	
Техника голмана		*	
Примање лопте, разним деловима тела у месту и кретању		*	
Недозвољени контакт са лоптом	*		
Убацивање лопте у игру пре почетка утакмице, након прекида и када напусти терен	*		

Измена играча			*
Извођење слободних и казених удараца	*		
Испуњава тактичке задатке		*	
Временске казне и искључења до краја утакмице	*		
Тактика одбране – индивидуална и колективна; постављање код извођења аута		*	
Тактика напада		*	
Ученик/ученица се такмичи			*
Ученик/ученица зна да суди			*
Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна облааст плес

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Успешно плеском (ударањем дланом о длан) прати акценте у темпу музичке пратње	*		
Успешно плеском или топотом прати задати ритам и темпо музичке пратње	*		
Успешно се креће у задатом простору у свим смеровима комбинујући ходање и трчање		*	
Целокупну своју моторику (кретање и покрете појединих делова и целог тела) изводи у ритму и темпу музичке пратње самостално, у пару, у групи		*	
Повезује (просторно и временски) плесне елементе (најмање шест основних елемената технике: галоп, дечији поскок, мењајући корак, кораци са привлачењем са и без преноса тежине тела, кораци са укрштањем напред – назад, укључујући ходање и трчање) у целини		*	
Уз помоћ (наставника) реализује задату комбинацију основних корака у аеробном загревању у трајању од 2 пута 32 4/4 такта		*	

Самостално реализује задату комбинацију основних корака у аеробном загревању у трајању од 2 пута 32 4/4 такта			*
Успешно моторички у ритму и темпу реализује одабране народне, друштвене и дечије плесове			*
Састаља и изводи самосталну плесну комбинацију у 2/4 такту од произвољно одабраних и укомпонованих основних елемената технике плесова			*
Исказује креативност и стваралаштво кроз састављање мањих композиција покрета и кретања и плесних комбинација			*
Влада терминологијом плесова			*
Учествује на такмичењу			*

Наставна облааст ритмичка гимнастика

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Мачији поскок, дечији поскок, галоп напред и странце, поскок са заножењем, комбинација галоп – поскок са заножењем	*		
Окрет за 90°, 180° и 360°	*		
Суножно прескакање вијаче са и без међупоскока – обртање вијаче унапред и уназад, прескакање вијаче у трчању	*		
Ритмичко ударање чуњева један о други и о под, мали кругови чуњевима	*		
Галоп + дечији поскоци вијачом		*	
Галоп + поскок заножењем		*	
Галоп + мачији скок са бацањем и хватањем лопте, замаси лоптом у хоризонталној равни спојено са окретом за 180° и 360°		*	

Прескакање вијаче у трчању		*	
Прескакање вијаче галопом и странце		*	
Прескакање вијаче дечијим поскоцима		*	
Кружење вијачом (бочно и чеоно)		*	
Трчање са обртањем вијаче и прелаз у галоп		*	
Научени поскок или скок повезати са ударањем чуња о чуњ испред и иза тела – изнад главе и испод ногу		*	
Ритмички састав без реквизита			*
Ритмички састав лоптом			*
Ритмички састав вијачом			*
Ритмички састав обручем			*
Ритмички састав чуњевима			*
Ученица се такмичи			

Наставна облааст стони тенис

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Форхенд и бекенд техника без ротације	*		
Форхенд и бекенд ударац са ротацијом по дијагонали		*	
Основни став у игри	*		
Примена сложених техника са обе стране рекета			*
Пимпл игра обема странама		*	
Основна техника кретања	*		
Штоп игра и активна игра спином		*	
Школси сервис обема странама	*		
Разноврсни сервис		*	
Зна када је поен	*		
Промена сервиса	*		
Трајање сета	*		

Активна игра		*	
Испуњава тактичке задатке у зависности од противника			*
Користи више врста квалитетног ротираног сервиса са увежбаним тактичко – техничким наставком у игри			*
Такмичи се			*
Познаје организацију игре			*
Суди на мечевима			*
Искатује вољу за напредовањем			*

Наставна облааст одбојка

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Одбијање лопте прстима	*		
Одбијање лопте чекићем	*		
Школски сервис	*		
Тенис сервис		*	
Смечирање			*
Блокирање			*
Заштита блока и игра у пољу			*
Зна кад је екипа постигла поен	*		
Дозвољени број одбијања лопте у једној акцији	*		
Недозвољени контакт са лоптом	*		
Сервис из простора за сервирање	*		
Зна шта је преступ	*		
Ротација	*		
Групна и колективна тактика		*	
Групна и колективна тактика у нападу и одбрани			*
Ученик/ученица уме да суди			*
Ученик/ученица се такмичи			*

Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна облааст атлетика

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултате	*		
Изводи технику штафетног трчања		*	
Правилно скаче у даљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока	*		
Правилно скаче у даљ варијантом технике увинуће		*	
Зна атлетска правила за скок у даљ	*		
Правилно скаче у вис варијантом технике маказице	*		
Правилно скаче у вис леђном варијантом технике		*	
Зна атлетска правила за скок у вис	*		
Правилно баца куглу варијантом технике из места и мери дужину хитца	*		
Правилно баца куглу леђном варијантом технике и мери дужину хитца		*	
Зна атлетска правила бацања кугле	*		
Такмичи се у једној од атлецких дисциплина		*	
Такмичи се у атлецком петобоју			*

Наставна облааст пливање

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Пливање произвољним начином, скок на ноге са висине 1m у дубоку воду, одржавање у усправном положају у дубокој води, започињање пливања из вертикалног – хоризонталног плутања, коришћење	*		

зидабазена за окрет, подизање три предмета са дна базена или роњење 6 метара са променом дубине и правца			
Плива једном од техника спортског пливања		*	
Поседује вештину самопомоћи у виду безбедног понашања у и око водене средине		*	
Плива две технике спортског пливања			**
Такмичи се			

2.ИЗАБРАНЕ СПОРТСКЕ ГРАНЕ (СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ) ОДБОЈКА 36 ЧАСОВА

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт.Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању,способностима и полу ученика.

АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи,планирана су два кроса и два излета.

Кросеви:

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај).

КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела.Рад спроводи наставник у сарадњи са лекаром или физијатром који утврђује степен деформитета и прописује вежбе.Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна унутар школска и међудодељенска такмичења у :

1. гимнастици
2. атлетици
3. спортским играма.

У сарадњи са Спортским савезом града Ужица, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортским дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез.

Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;

- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже измђу заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;

- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Остало
Света Тројица: Отац, Син и Свети Дух	11	6	5
Постојање личности у заједници и љубави	9	5	4
Антрополошке последице вере у Св. Тројицу	6	3	3
Кроз Литургију се појављује Св. Тројица	6	3	3
Св. Тројица у Православној иконографији	4	2	2
УКУПНО	36	19	17

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици извођења програма	Опоративни задаци извођења програма
1.	11	Света Тројица: Отац, Син и Свети Дух	Слушање Разговор Закључивање	Излагање учења о Св. Тројици Разговор са ученицима и њихове креативне активности Читање Библије и излагање светоотачких чанстава о Богу као Св. Тројици Објашњење Богослужбених сведочанстава о Богу као Св. Тројици	фронтални индивидуални групни	да запазе да природа не постоји без личности

2.	9	Постојање личности у заједници и љубави	Слушање Разговор Закључивање	Читање Библије и излагање светоотачких сведочанстава о Богу као Св. Тројици	фронтални индивидуални групни	Љубав према другима као основа живота свих нас. Обрада "Химне љубави".
3.	6	Антрополошке последице вере у Св. Тројицу	Слушање Разговор Закључивање	Тумачење одељака Св. Писма Старог Завета које говори о стварању човека као иконе Божије	фронтални индивидуални групни	уоче да у стварном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу
4.	6	Кроз Литургију се појављује Св. Тројица	Слушање Разговор Закључивање	Опис Литургије Литургијски начин постојања човека Одлазак на Литургију	фронтални индивидуални групни	да се изгради свест да је Црква у својој литургијској пројави икона начина постојања Св. Тројице, односно постојања човека као личности – као иконе Божије
5.	4	Св. Тројица у Православној иконографији	Слушање Разговор Закључивање	Описивање и објашњење икона Св. Тројице са скретањем пажње на погрешно приказивање	фронтални индивидуални групни	запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у Православној и Римокатоличкој традицији

Начин остваривања програма (методе и технике)

Тријадолошке теме треба реализовати тако што ће ученици кроз Библијска и светоотачка сведочанства схватити да је Св. Тројица: Отац, Син и Св. Дух односно Бог конкретна личност а не безлична, виша сила или безлична природа. Кад говоримо о Оцу, Сину и Св. Духу не говоримо о три Бога, три индивидуе већ о томе да су Божанске личности неразделиве међу собом по природи и да је то једини истинити и једини прави, вечно живи Бог!

Антрополошке последице вере у Бога треба реализовати тумачењем одељка из Св. Писма Ст. Завета који говори о стварању човека као иконе Божије, онога који је створен по "образу Божијем"

За уочавање разлике између православне и римокатоличке иконографије користити православну и барокну икону,и објаснити Догматску разлику.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ и задаци:

Циљ предмета је да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности које су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

Задаци предмета:

- разумевање кључних појмова који се односе на грађанина, државу и власт и схватање историјског развоја грађанских праваца и слобода
- уознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина и разумевање улоге детета као грађанина у друштву и разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра
- уознавање са начинима развијања грађанске одговорности
- разумевање волонтерског покрета и значаја волонтерских акција
- подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама и разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштву
- разумевање неопходности постојања власти и концепта неограничене власти
- уознавање са институцијом Бачког парламента и оспособљавање за самоиницијативност и извођење конкретних акција

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	радионица
I	Поглед уназад	2
II	Грађанин	19
III	Држава и власт	7

IV	Бачки парламент и иницијатива	5
V	Завршни део	3
	УКУПНО:	36

Садржаји програма	Број часова	Активности у ВО раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
I Увод: - поглед уназад - планирање активности	2	Разговор Дискусија Илустрација Писање	Радионичарски Интерактивни	Пподсећање ученика на права и одговорности на нивоу школе и локалне заједнице и на спроведене активности из ГВ у 5. и 6. разреду Упознавање са програмом и активно учешће ученика у осмишљавању и планирању активности
II Грађанин: - грађанин и политика у прошлости - грађанин и политика у садашњости - одговоран и акативан грађанин - дете као грађанин - породица, школа, локална заједница, држава – заједнице у којима живимо - права	19	Разговор Дискусија Цртање Илустрација Симулација Прикупљање Података Иницијативнот идеја Анализирање текста Писање Истаживање Интервјуисање Анкетирање	Радионичарски Симулацијски Интерактивни Истраживачки Тимски Групни Тандем Индивидуални Игровни Игра улога Кооперативни рад “Мозгалица”	Разумевање значења појма грађанин Схватање историјског развоја грађанских права и слобода Упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина Разумевање улоге детета као грађанина у друштву Разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра Упознавање са развијањем грађанске одговорности Разумевање волонтерских акција Оспособљавање за осмишљавање и реализацију волонтерских акција

- одговорност - волонтерски покрет - извођење волонтерске акције - анализа успешности волонтерске акције		Фотографисање Обрада података Илустрација Класификовање улога Презентовање Лобирање Закључивање	Демонстративна групна дискусија	
III Држава и власт: - држава - власт	7	Разговор Дискусија Писање Извођење закључака Анализирање Истраживање Анализирање текстова, ТВемисија, штампе Илустровање Симулирање Играње улога	Радионичарски Групни Тимски Истраживачки Интерактивни Симулативни Кооперативни “Мозгалица” Индивидуални Игра улога Илустративни	Разумевање појма државе и основних облика државних уређења Разумевање неопходности постојања власти Упознавање са концептом ограничене власти
IV Ђачки парламент и иницијатива: - ђачки парламент - иницијатива	5	Разговор Дискусија Писање Извођење закључака Анализирање Истраживање Анализирање текстова, ТВемисија, штампе Илустровање Симулирање Играње улога Јавни наступ	Радионичарски Групни Тимски Истраживачки Интерактивни Симулативни Кооперативни “Мозгалица” Индивидуални Игра улога Илустративни	Упознавање са институцијом ђачког парламента Оснивање ђачког парламента Подстицање ученика да се ангажују у различитијм иницијативама и акцијама Разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници Оспособљавање ученика за јавни наступ
V Завршни део: - речник	3	Дискусија Закључивање	Радионичарски Групни	Овладавање кључним појмовима из области политике и друштва

- шта носим са собом		Писање Разговор Анализа Игра улога Симулирање Јавни наступ	Индивидуални Интерактивни Истраживачки	Евалуација о садржају и начину рада из предмета Грађанско васпитање за 7. разред Оспособљавање ученика за јавни наступ

РУСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Циљ наставе страног језика-руског језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе руског језика у основном образовању стога јесте:развијање сазнајних и интелектуалних способности, ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавања на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

ОПШТИ СТАНДАРДИ

Кроз наставу страних језика богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

ЗАДАЦИ НА НИВОУ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотребних лексичких и синтаксичких тешкоћа, и не дужу од две до три минуте; и то на нивоу глобалног разумевања, на нивоу селективног разумевања и разумевања имплицитног садржаја. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука, а ученик треба да буде способан да идентификује различите врсте исказа, да уочи кључне речи експресивне елементе исказа, да уочи одредбе за исказивање различитих, програмом предвиђених односа, да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програма предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневној комуникацији, искаже једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневном ситуацијом и из домена његовог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку разгледницу, једноставно краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став.

Развијање социокултурне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земље чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама, обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земље чији језик учи.

Оперативни задаци

Разумевање говора

На крају седмог разреда, ученик треба да:

- препознаје, поред раније наведених, и оне интонације које исказују: равнодушност, дивљење, саучествовање, зебњу, страх, замерку, сумњу и сл.
- Без већих тешкоћа дискриминише гласове у сличним речима, под условом да су му познате или да припадају познатој породици речи;
- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упуства за рад, и сасвим једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ активно усвојеног вокабулара;
- разуме, дијалоге и монолошка излагања од десет до четрнаест реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који садржи искључиво језичку грађу обрађену током петог, шестог и седмог разреда;
- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене разговор у актуелних песама примерених учениковом узрасту и укусу.

Усмено изражавање и интеракција

Ученик треба да:

- даље усавшава изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме, као и оне које исказују: равнодушност, дивљење, саучествовање, зебњу, страх, замерку, сумњу и сл.
- Користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости и они који се тичу најчешће ситуација на часу;
- поставља питања предвиђена програмом за пети, шести и седми разред, а која се односе на садржај обрађеног дијалога или нартивног текста, на једноставну свакодневну ситуацију или на предмет његовог интересовања;
- даје императивне исказе у комуникацији на часу и у игри;
- ступи у дијалог и у оквиру 8 до 10 реплика, постављањем питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог, шестог и седмог разреда;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другог, дајући, поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;
- у неколико кратких реченица саопшти садржај дијалога или наривног текста, или опише нешто;
- спонтано честита, поред рођендана, Нове године и Божића, и одређени успех;
- интерпретира тематски прилагођене песме или рецитације.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савлада технике читања у себи и гласног читања на претходно усмено усвојеној језичкој грађи, уз обрађања пажње на тип текста и на графичке елементе текста од значаја за његово разумевање;
- даље савладава основна правила графије и ортографије уз уочавање правилности и неправилности;
- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
- разуме, глобално и селективно, разноврсне садржаје неформалног писма;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји искључиво од познате језичке грађе;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи понеку непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о графији и ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања, при том, уочава правилности и неправилности;
- пише кратке текстове на основу датог модела, у складу са наставним програмом;
- одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;
- пише краће целине на основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја;
- пише кратка, неформална писма разноврсног садржаја.

Теме и ситуације

Живот младих у школи и ван ње:

- слободне активности у школи (секције, приредбе, квизови);
- промене у изгледу и понашању тинејџера (одлазак на изложбу, концерт и слично, мода, куповина одеће);
- колективна путовања (екскурзија, зимовање, летовање, кампови...).

Породица и свакодневно окружење

- породичне навике и односи међу генерацијама;
- сналажење у месту где ученик живи (саобраћај, аутобуска, железничка станица, аеродром);
- однос према окружењу (очување чисте воде, ваздуха и биљних и животињских врста).

Медији и култура:

- музика, ТВ емисије за младе, часописи

Остало:

- знаменитости земаља чији се језик учи;
- бројеви до 2 000;
- исказивање хронолошког следа.

ТЕМАТСКИ ПЛАН РАДА

<i>Назив теме</i>	<i>Укупан број часова</i>	<i>обрада</i>	<i>утврђивање</i>	<i>понављање</i>
1.Российские просторы	8	4	4	
2.В здоровом теле- здоровый дух	6	2	3	1
3.Ах, это мода!	8	5	3	
4.Младость всегда в пути	12	4	4	4
5.Делу время-потехе час	7	4	3	
6.Семья-всему начало	9	5	3	1
7.Экран и сцена-окно в мир	13	7	3	3
8.Земля ждёт твоей помощи	9	4	3	2
Укупан број часова	72	35	26	11

РУСКИ ЈЕЗИК- ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА 72 (7. РАЗРЕД)

Садржаји програма (теме)	Број часова (трајање)	Начин и поступак остваривања програма	Активности у образовно- васпитном раду
Школа (живот младих у школи и ван ње) -слободне активности у школи -путовања	8	-монолог,-дијалог,-сарадња, -прилагођавање говора наставника знањима ученика,	-аудирање и разумевање кратких текстова и дијалога, као и рецептивно усвајање лексице.

-летњи распуст 1.РОССИЙСКИЕ ПРОСТОРЫ		-схваћање значења поруке укључујући њене култоролошке и васпитне елементе који воде што бољој социјализацији ученика,-увођење новог лексичког материјала ,-усвајање и коришћење познатих граматичких структура и обрнуто, -корелација са другим наставним предметима	-читање -постављање питања и давање одговора -препричавање -певање -учествовање у лингвдјидидактичким играма -писање и преписивање -активно учествовање у дијалопима на задату тему -слушање текстова с диска
Ја и моји другови -спорт -рекреативне и спортске активности -дружење 2.В ЗДОРОВОМ ТЕЛЕ-ЗДОРОВЫЙ ДУХ	6	-монолог,-дијалог,-сарадња, -прилагођавање говора наставника -схваћање значења поруке -увођење новог лексичког материјала - усвајање и коришћење познатих граматичких структура -корелација са другим наставним предметима	-аудирање и разумевање кратких текстова и дијалога, -читање;изражајно читање -постављање питања, одговарање на питања, -препричавање -конверзација -писање -слушање текстова
Одећа(Мода) -одевни предмети -прикладно одевање -промене у изгледу и понашању тинејџера 3.АХ, ЭТО МОДА!	8	-монолог,-дијалог,-сарадња, -прилагођавање говора наставника, -схваћање значења поруке, -увођење новог лексичког материјала, -коришћење граматичких структура -корелација	-читање, -постављање питања и давање одговора, -препричавање -певање -писање и преписивање -аудирање и разумевање текстова и дијалога -слушање текстова
Породица и свакодневно окружење -породичне навике и односи међу генерацијама	12	-монолог,-дијалог,-сарадња, -прилагођавање говора наставника, -схваћање значења поруке,	-читање -аудирање и разумевање текстова и дијалога

-сналажење у месту где ученик живи(саобраћај,аутобуска,железничка станица,аеродром) 4.МЛАДОСТЬ ВСЕГДА В ПУТИ		-увођење новог лексичког материјала, -коришћење граматичких структура -корелација	-постављање питања и давање одговора -конверзација -препричавање -слушање текстова -учење песама
Слободно време(изласци) -слободне активности 5.ДЕЛУ ВРЕМЯ-ПОТЕХЕ ЧАС	7	-монолог,-дијалог,-сарадња, -прилагођавање говора наставника, -схваћање значења поруке, -увођење новог лексичког материјала,- коришћење граматичких структура	-читање -аудирање и разумевање текстова и дијалога -постављање питања и давање одговора -конверзација -слушање текстова,-писање
Мој дом и исхрана -обавезе у кући, уређење простора у којем живи(куповина чивотних намерница, подела посла...) -оброци 6.СЕМЬЯ –ВСЕМУ НАЧАЛО	9	-монолог,-дијалог-сарадња, -прилагођавање говора наставника, -схваћање значења поруке, -увођење новог лексичког материјала, -коришћење граматичких структура -корелација	-читање -постављање питања и давање одговора -конверзација -препричавање -слушање текстова -писање -аудирање и разумевање текстова и дијалога
Медији и култура -позориште, биоскоп, филм 7.ЭКРАН И СЦЕНА-ОКНО В МИР	13	-монолог,-дијалог,-сарадња, -прилагођавање говора наставника знањима ученика, -схваћање значења поруке, -увођење новог лексичког материјала, -усвајање и коришћење граматичких структура, -корелација са другим наставним предметима	-читање -постављање питања и давање одговора -писање -слушање текстова с диска -извођење вежби -аудирање и разумевање текстова и дијалога, као и рецептивно усвајање лексике

Животна средина -развијање позитивног односа према животnoj средини и другим живим бићима(кућни љубимци, незбринуте животиње) -однос према окружењу(очување чисте воде,ваздуха и биљних и животиљских врста) 8.ЗЕМЛЯ ЖДЁТ ТВОЕЙ ПОМОЩИ	9	-монолог,-дијалог,-сарадња, -прилагођавање говора наставника знањима ученика, -схваћање значења поруке, -усвајање и коришћење граматичких структура, -увођење новог лексичког материјала, -корелација са другим наставним предметима	-читање -постављање питања и давање одговора -писање -слушање текстова с диска -извођење вежби -аудирање и разумевање текстова и дијалога, као и рецептивно усвајање лексике

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ

Наставни садржаји	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
ЕЛЕМЕНТИ ОДБОЈКЕ	36	-вежбање -анализирање -трчање -скакање -пешачење	анализирање - објашњавање -показивање поређење	-демонстрација -дијалог -физичко вежбање -турнири -излет	-познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа

В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ и задаци

- Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.
- Задаци наставе информатике и рачунарства су:
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе информатике и рачунарства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе информатике и рачунарства буду у пуној мери реализовани
- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада са рачунаром;
- оспособљавање за рад на рачунару.
- оспособљавање за рад на рачунару.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО VII разред (1ЧАС СЕДМИЧНО, 36 ЧАСОВА ГОДИШЊЕ)

РЕДНИ БРОЈ ТЕМЕ	САДРЖАЈ ПРОГРАМА	БРОЈ ЧАСОВА	ОБРАДА	ВЕЖБА
1.	ИНТЕРНЕТ	6	1	5
2.	ОБРАДА ЗВУКА	4	1	3

3.	ОБРАДА ВИДЕО ЗАПИСА	6	0	6
4.	ИЗРАДА ПРЕЗЕНТАЦИЈА	10	1	9
5.	ИЗБОРНИ МОДУЛ	10	1	9
	УКУПНО	36	4	32

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
1.	6	<u>ИНТЕРНЕТ</u>	-Ученици користе програм MS Outlook Express за креирање e-mail-a, радно окружење Internet Explorer-a	-Прктично демонстрира ачин рада у програму MS Outlook Express за креирање e-mail-a, и показује радно окружење Internet Explorer-a	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Упознавање са Интернетом као глобалном рачунарском мрежом и начином функционисања -Тражење података на Интернету -Коришћење претражиача: Google, Yahoo -Заштита на Интернету -креирање и пријем

						електронске поште
2.	4	<u>ОБРАДА ЗВУКА</u>	-Ученици користе неке доступне програме Audacity, Windows Media Encoder, Adobe Audition, Sound Forge...	-Прктично демонстрира ачин рада у Audacity, Windows Media Encoder, Adobe Audition, Sound Forge...	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	- Израда и обрада звука -Промена формата звука
3.	6	<u>ОБРАДА ВИДЕО ЗАПИСА</u>	-Ученици користе Windows Movie Maker за израду видео записа.	-Прктично демонстрира ачин рада у Windows Movie Maker-у за израду видео записа.	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Израда видео записа -Промена формата, резолуције, и димензије вдео записа -Обрада видео записа
4.	10	<u>ИЗРАДА ПРЕЗЕНТАЦИЈА</u>	-Ученици користе програм за прављење презентација – Power Point	-Прктично демонстрира ачин рада у програму за прављење презентација – Power Point	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Израда једноставнијих презентација на задату тему уз употребу одговарајућих програма за презентацију
	10	<u>ИЗБОРНИ МОДУЛ</u>	-Ученици користе програме које	-Прктично демонстрира ачин рада у	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Коришћење програма из области

5.			сами одаберу у зависности од области које одаберу и то програмирање или графике	програмима које ученици сами одаберу у зависности од области које одаберу и то програмирање или графике		презентација и мултимедија

Начин остваривања програма

Тежиште рада, код прве наставне теме Интернет, треба да буде на разним врстама електронске комуникације као и правилима безбедног понашања у оквиру такве комуникације. Објаснити појам електронске комуникације и навести примере комуникације између људи преко рачунара, мобилне телефоније и других електронских уређаја и опреме. Дискутовати са ученицима о томе колико су овакви облици комуникације заступљени у њиховом свакодневном животу и колико утичу на њих. Тражити од ученика да размишљају о добрим и лошим странама тих утицаја. Извући заједничке закључке о томе колико нам је важан и користан Интернет и којих се правила понашања треба придржавати да би смо заштитили приватност, личне податке као и рачунар и осталу техничку опрему. Највећи део часова, од предвиђених, посветити практичном раду са електронском поштом. Детаљно образложити структуру електронске поруке, начине креирања, чувања, брисања, читања и одговарања на примљену електронску пошту, са нагласком на наредбе Attach, Reply, Forward. Обрадити теме као што су: коришћење готових програма за рад са електронском поштом, коришћење веб поште, прављење и коришћење адресара. Уколико постоје техничке могућности у школи, пружити прилику свим ученицима да уз помоћ наставника, креирају своју, бесплатну e-mail адресу и размене писане поруке. У оквиру практичних вежби укључити захтеве да се уз писану поруку пошаљу и додатна документа као што су слике, текстуална или звучна документа. Вежбати начине одговарања на већ добијену електронску поруку, начине прослеђивања непромењене поруке даље, рад са адресаром и листом контаката. Уколико школа нема конекцију на Интернет, у offline режиму показати све могуће детаље око рада са електронском поштом. Поред рада са електронском поштом, посебну пажњу посветити разјашњавању појмова као што су дискусије и коментари на Интернету, појму блога и форума и начинима рада са њима, појму видео-конференције, електронског учења и учења на даљину, појму инстант порука и ћаскања на Интернету. Уколико постоји могућност, демонстрирати поступак рада са телекомуникационом опремом за успостављање видео-конференције. Скренути пажњу ученицима на велику ризницу знања на Интернету и како да препознају тачне и поуздане изворе информација. Разјаснити појам ауторских права и скренути пажњу на начине дељења дигиталних материјала, односно начине преузимања туђих материјала и постављање својих на Интернет. У оквиру сваког појма који се обрађује, инсистирати на писаним и неписаним правилима понашања у току наведених начина

комуникације. Упутити ученике да питају родитеље и наставнике за савет у случају да нису сами у стању да одлуче да ли је нека активност на Интернету безбедна или не.

Код теме Обрада звука ученицима представити формате звучних записа, издвојити оне који се најчешће користе и истаћи њихове предности и недостатке у поређењу са другима. Демонстрирати рад на обради звука у неком од доступних програма (нпр. Audacity, Windows Media Encoder, Adobe Audition, Sound Forge, Nuendo...). Посебну пажњу посветити целинама као што су: конверзија између различитих формата, снимање и обрада гласа (и других звукова) и монтажа аудио записа (од већ постојећих музичких нумера). Оставити времена да се ученици практично упознају са алатима за рад и испробају сегменте рада у програму: конверзија, снимање, монтажа и обрада звука.

Тему Обрада видео записа започети снимањем видео записа. За снимање видео секвенци користити дигиталне фотоапарате и мобилне телефоне. Уколико школа поседује неку врсту камере, омогућити ученицима да практично раде са њом. Снимљене материјале увозити у програм за обраду видео секвенци (на пример Windows Movie Maker и други). Показати основне алате за

одсецање, брисање, позиционирање, копирање, премештање, постављање на временску линију видео секвенци ради финалне монтаже. На видео секвенце применити визуелне ефекте, додати звук и текст. Задатак за вежбу може бити самостална израда малог филма на тему по избору. Објаснити начин чувања и запамћивања пројектног фајла, као и начин самосталне израде филма. Истаћи формате видео записа које програм нуди. Дискутовати са ученицима о квалитету видео записа у односу на формат видео записа. Обавезно показати начине конверзије између различитих видео формата (на пр. Windows Movie Maker, Windows Media Encoder, Super Encoder и други).

Израда презентација је тема која се наслања на претходно обрађене садржаје у оквиру петог, шестог и седмог разреда, као што су: увод у мултимедију у петом разреду, рад са текстом у петом и шестом разреду, графика и анимација у шестом разреду и обрада звука и видео записа у седмом разреду. Да би се ученици обучили да израђују квалитетне мултимедијалне презентације, неопходно је обучити их да прво умеју да припреме материјале за рад. С обзиром да је предмет __ изборни и бира се сваке године изнова, неопходно је прво направити преглед колико садржаја су ученици имали прилике да усвоје. Уколико неки ученици нису похађали предмет у свим ранијим разредима, препоручује се да се неки неопходни делови у везиса обрадом текста, графике и анимације укратко понове. Следећа етапа у обради ове теме би требало да буде дефинисање појма презентације и упознавање са њеном типичном структуром кроз приказивање добро урађених примера. Ученике упознати са карактеристикама успешне презентације и критеријумима за њено оцењивање. Такође, ученицима скренути пажњу на поштовање препорука приликом самосталне израде презентације. Препоруке обухватају: однос боја на слајдовима, количине текста, слика, анимација, графика и других видео садржаја, као и уклопљеност звукова у целину. Посебну пажњу скренути на начин повезивања слајдова унутар презентације. Анализирати са ученицима показане примере са освртом на позитивне карактеристике и евентуалне негативне карактеристике презентација. Посебан акценат треба ставити на врсте презентација и разјаснити да се презентације могу правити као подршка предавачу или као програмирани материјал који се даје ученицима за самостално учење. Конкретан рад на изради самосталне презентације са ученицима започети одабиром тема које ће бити обрађиване и презентоване у току преосталих часова. Након тога представити радно окружење програма и кренути на рад са слајдовима (уметање новог, брисање, промена

распореда, копирање, премештање, прегледање). После креирања основне структуре презентације показати могућности програма за визуелно обликовање појединачних слајдова и примену готових, дизајнираних шаблона. Кроз рад са текстом поновити најважније законитости обраде текста. У раду са сликама поновити укратко све о типовима записа дигиталних слика и конверзији између формата. Показати како се слике умећу на слајд или у позадину и како се могу обрађивати. Наставити са уметањем других графичких објеката као што су дијаграми, табеле, готови облици, анимације и други графички елементи (clip art, word art...). По један час посветити раду са звуком и раду са видео записима. Објаснити појам објекта у презентацији и обрадити постављање ефеката на објекте као и на саме слајдове. Након тога показати начине помоћу којих се могу повезати слајдови унутар презентације као и начине повезивања слајдова са спољним садржајима и веб страницама. Завршити израду самосталне презентације преко демонстрације могућности програма да се презентација сачува у другом формату. Након тога дати препоруке за успешну презентацију. Скренути пажњу на подешавање времена излагања, начин излагања као и на техничке предуслове које треба испунити да би презентација била оцењена као успешна. У оквиру последње тематске целине пружа се могућност наставницима и ученицима који су заинтересовани за наставу Програмирања да наставе са изучавањем неког од актуелних програмских језика са којим су се сусрели у VI разреду (C#, Java или Visual Basic). При реализацији ове тематске целине ученике треба упознати са следећим концептима:

Низови

Разне врсте петљи, попут For и While. Наредбе за контролу петљи, Break и Continue. Обрадити пример читавања низа оцена, све док се не прочита број мањи од један или већи од пет.

Наредбе за контролу тока, попут Switch, која омогућава вишеструки услов.

Потпрограми, реализовани као процедуре, функције или методи, у зависности од одабраног програмског језика. Обрадити примере потпрограма за сортирање низа бројева, проналажење највећег и најмањег елемента у низу и за рачунање просечне оцено на основу унетог низа оцена.

Уколико је то могуће, обрадити неки од претходних примера у графичком окружењу, тј. развити програм који за унос и испис података користи екранске форме (прозоре), тастатуру и миш.

Ученицима који су тек у седмом разреду изабрали информатику и рачунарство као изборни предмет, тематску област Програмирање реализовати по наставном плану и програму за VI разред, а теме предвиђене за VII разред урадити у обиму колико је то могуће. За ученике који не желе да се баве програмирањем, понуђене су занимљиве наставне теме из области Цртање и графички дизајн. Ова тема је посвећена изради дводимензионалних графичких решења за различите потребе као што су часописи, рекламни панои, постери, позивнице, визит карте и друго. Подсетити ученике на разлику између векторске и битмапиране графике. Детаљно објаснити рад са алатима за цртање (цртање, брисање, уметање текста и графичких елемената, промена димензија и положаја на позадини, копирање, премештање, промена редоследа). У оквиру рада са бојама и текстурама показати како се може утицати на обликовање нацртаних елемената. У складу са могућностима програма показати алате за примену специјалних ефеката на деловима цртежа. Скренути пажњу ученицима на обавезно прегледање материјала пре штампања. Прилагођавању цртежа за екрански приказ, штампу и објављивање на

Интернету треба посветити довољно времена да ученици разумеју како се може утицати на квалитет израђеног материјала према потреби. Кроз практичан рад применити научено и израдити конкретне материјале. За обраду ове наставне теме препоручују се програми као што су Corel Draw, Adobe Illustrator, Ink Scape, и други.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Циљ изучавања предмета је проширивање знања из опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту другог да би свој идентитет потпуније интегрисали.

Задаци предмета су да ученици, кроз наставу свакодневног живота у прошлости, упознају различитости које постоје у датом историјском контексту, као и у односу на савремено доба у коме ученик живи. Подстицањем радозналости, креативности и истраживачког духа у проучавању овог предмета, ученици треба да се оспособе да формирају јаснију слику о прошлим временима, да овладају процедурама прикупљања историјске грађе, као и да развију критички однос према остацима прошлих времена.

Оперативни задаци:

- разумевање појма свакодневни живот
- разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- упознавање са улогом и значајем новца и банака у прошлости
- упознавање са улогом и значајем новца и банака у прошлости српског народа
- упознавање са свакодневним животом у новом веку
- упознавање са свакодневним животом Срба у новом веку
- подстицање ученика на самостални истраживачки рад
- развијање способности повезивања знања из различитих области

Одабрана литература:

- **Д. Бандић**, *Народна религија Срба у 100 појмова*
- **Ф. Бродел**, *Материјална цивилизација, економија и капитализам од 14. до 18. века*
- **А. Вулетић и Ј. Мијаиловић**, *Између посела и балова*

- *Историја приватног живота, трећи том (од ренесансе до просвећености)*
- *С. Димитријевић, Средњовековни српски новац*

Свакодневни живот у прошлости – годишњи фонд часова: 36 (седми разред)					
Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
УВОД	2	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -прати и процењује напредовање -упознаје ученике са појмом свакодневни живот у прошлости	Стичу базичку језичку и научну писменост. Оспособљавају се ра решавају задатке и проблеме у новонасталим ситуацијама. Упознавају се са динамиком културних промена	У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.
НОВАЦ И БАНКЕ НЕКАД И САД	4	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -објашњава појмове	Стичу базичку језичку и научну писменост. Оспособљавају се ра решавају задатке и проблеме у новонасталим ситуацијама. Упознавају се са динамиком културних промена	У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У НОВОМ ВЕКУ	30	-активно слушање	мотивише	Стичу базичку језичку и научну писменост.	У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално

		-учешће у разговору -гледање илустрација -читање текстова	-усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање -подстиче интересовање за свакодневни живот	Оспособљавају се ра решавају задатке и проблеме у новонасталим ситуацијама. Упознавају се са динамиком културних промена	поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.

ДОМАЋИНСТВО

Циљ наставе изборног предмета домаћинство јесте да ученици стекну нова знања о улози породице у формирању културе понашања, становања, исхране, одевања и рада, као и да интегришу и унапреде претходно стечена знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези с важним активностима у свакодневном животу.

Задаци наставе домаћинства јесу:

1. Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе домаћинства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе домаћинства буду у пуној мери реализовани
2. Развијање свести о томе да култура становања, одевања, исхране и понашања која се стиче у породици доживотно утиче на културне потребе, навике и понашања ученика
3. Стицање знања и вештина у вези с важним активностима у свакодневном животу и развијање способности примене стечених знања и умења у областима организације и функционисања савремене породице и домаћинства, културе становања, одевања и исхране
4. Развијање вештина, ставова и навика одржавања одевних предмета и обуће, домаћинства и околине
5. Развијање способности правилног и безбедног коришћења различитих средстава, оруђа и материјала у домаћинству
6. Развијање знања о компонентама правилне исхране
7. Развијање способности за поузано и стручно коришћење различитих уређаја у домаћинству, нових информационих и комуникационих технологија
8. Развијање еколошке свести о значају селективног прикупљања отпада у домаћинству и спремности да се сопственим активностима доприноси очувању здраве околине и стандарда квалитета живљења

9. Развијање позитивних и конструктивних ставова о коришћењу научних сазнања за унапређивање квалитета живота

10. Развијање сарадничких способности, способности слушања и уважавања мишљења других, способности изношења става и формулисања аргумената за изнети став

11. Развијање свести о сопственим знањима и способностима.

Р.Б.	Наставна тема	обрада	понављање	вежбе	провера	укупно
1.	Породица и домаћинство	3	0	0	0	3
2.	Становање	6	0	4	1	11
3.	Одевање	6	0	3	1	10
4.	Култура понашања	5	2	4	1	12

Саджаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Савремено домаћинство и породица	3	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају, закључују	Фронтални, групни, индивидуални	Стицање знања о домаћинству, породици, односу породице и друштва, и о потребама савремене породице
Култура становања	11	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају, закључују	Фронтални, групни, индивидуални	Стицање знања о уређењу стамбеног простора, хигијенско одржавање стана, примена трхничких уређаја у стану, заштита животне околине. Оспособљавање ученика за културно становање.
Култура одевања	10	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају, закључују	Фронтални, групни, индивидуални	Стицање знања о култури савременог одевања одеће, обуће, својства материјала. Оспособљавање ученика за савремено и културно одевање и одржавање обуће и одеће и њихово правилно коришћење
Култура понашања (куповина, путовање, комуникација)	12	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају, закључују	Фронтални, групни, индивидуални	Оспособљавање ученика за изражавање информисање и коришћење савремених средстава за комуникацију, куповину, путовање.

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ

Оперативни задаци

Ученици треба да:

проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор,

обједињавање покрета игре и звука, фотографију и перформанс

- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора
- се оспособе да повезују ликовни рад с литерарним сценским изразом, звуком и
- покретом упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

Садржај програма

Ред. број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ / ОБЛАСТИ	НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	Број часова по теми	Број часова за	
				обраду	остале типове часова
1.	Цртање	Пропорције	12	8	4
		Пропорције			
		Компоновање величина у простору			
		Конпоновање и степеновање облика у простору			
		Арабеска			
		Арабеска			
		Естетска анализа			
2.	Сликање	Равнотежа облика и боје у простору	12	8	4
		Контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору			
		Сродност ликовних вредности у одређеном простору			

3.	Вајање	Обликовање маса и волумена додавањем	12	8	4
		и одузимањем			
		Орнаменти			
		Вајарски материјали, одливање (негатив и позитив)			
		Вајање- гипс и одговарајућа средства и материјали			
УКУПНО			36	24	12

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава идеје и креативност
- упознаје ученике са методама и техникама успешног ликовног изражавања
- преноси теоријска и практична знања
- процењује и оцењује ниво и квалитет радова
- преноси културне вредности
- формира правилан поглед на свет и систем вредности
- развија карактер ученика и црте личности

Активности ученика

- посматрање
- опажање
- учешће у дискусији
- откривање и увиђање законитости и процеса
- изражавање својих мисли, осећања и закључака
- анализа и синтеза опаженог
- стварање
- вежбање
-

- у свајање знања
- понављање
- израда и презентовање самосталних и практичних радова

Начин остваривања програма:

Цртање- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација

- показивање основних цртачких техника
- објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима
- индивидуални рад и рад у групама
- коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима)
- рад по природи (моделу)
- посете културним институцијама (музеји, галерије)

Сликање- објашњавање, разговор

- демонстрирање осн.сликарских техника
- показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје)
- креирање вежби и њихова примена
- коректуре и ест. анализе
- рад по природи и рад из маште
- посета позоришту

Вајање- кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама

- репродукције 2д и 3д уметничких дела и уочавање разлика
- демонстрација рада у појединим материјалима- глина, глинамол...
- индивидуални, рад у пару и групи са ученицима
- рад по природи
- коректура и естетска анализа

Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

Српски језик – допунска настава 7. разред					
Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
-морфологија -синтагма -реченице зависне и независне -стилске фигуре и правопис	9	-слуша -чита -пише -разговара -вежба -самостално решава постављене задатке	-саопштава -говори -пише -мотивише -проверава -указује на грешке и исправља	-оспособљава ученике за усвајање основних знања из граматике, књижевности -развијање логичког мишљења и стицање разних навика	-објашњавање правила -рад на једноставним примерима и реченицама -коришћење очигледности и поступности -прилагођавање садржаја психофизич-ким способностима ученика -систематско праћење рада сваког ученика

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Допунски рад се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

Наставна тема и садржај	Број часова	Активности	Облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
Граматика: The present simple tenses Expressions good at, bad at	3	-слушање -допуњавање реченица, -читање, -рад у паровима и групама	-демонстрација; -кооперативно; -интеракција.	-писање мањих целина на основу датих елемената; -ступа у дијалог у оквиру 3 до 5 реплика; -разуме песме везане за обрађену тематику; -монологички, без претходне припреме представља себе и друге.
Граматика: The present continuous tense	3	-спеловање; -вежбе замене речи у граматичким целинама; -употреба нових фраза у реченици;	-демонстрација; -дијалог; -игра; -индивидуално.	-даље усавршава изговор гласова; -користи нове граматичке целине уз нови вокабулар; -пише кратка неформална писма разноврсног садржаја, -даје наредбе и води дебату на задату тему.
Reading and translation	3	-писање по диктату (познати текст); -читање.	-кооперативно; -демонстрација; -интерактивно; -игра.	-разуме нови текст са мањим бројем непознатих речи; -пише нови текст слушањем истог; -саставља нови текст од приложеног вокабулар
Граматика: Expressing the future	2	-групно и појединачно читање; -представљање себе и других. -вежбе замене речи у граматичким целинама;	-индивидуални рад; -дијалог; -кооперативно; -интеракција.	-правилно користи врсте речи у монолозима и дијалозима; -упознаје основна правила фонетике и морфологије; -правилно казује реченице у зависности од времена дешавања; -ради краћи научни рад.

Грамматика: The past simple	3	-индивидуални одговори ученика писаним путем; -рад у групама; -одговори на питања;	-фронтално -групни рад; -дијалог; -кооперативно, -читање и рад на тексту.	-правилно спелује; -зна да користи врсте речи; -добро се служи синтаксом; -правилно користи заменице и детерминаторе, -од једне врсте речи прави другу са приложеним додацима, -ради краћи научни рад индивидуално и у групи; -користи модалне глаголе у свим временима
Грамматика: The comparison of adjectives	2	-индивидуални одговори ученика писаним путем; - Примена компарације придева унутар текста; - певање песме са претходно попуњеним текстом.	-индивидуални рад, -фронтални рад, -групни рад, -тандем.	-Обједињује граматичке у дијалогу - Гради нове реченице од познатог вокабулара у склопу нових фраза -Препричава познати текст у краћој форми - Користи корелацију са другим предметима и у краћу презентацију
Грамматика: Must/mustn't	2	-индивидуални одговори ученика писаним путем; -употреба условних (кондиционалних) реченица; -модални глаголи кроз игру.	-индивидуални рад -демонстрација, -разговор, -групни рад.	- Препричава укратко одслушани текст - Користи условне реченице -Прави корелацију и примећује разлику условних реченица у српском и енглеском језику.
Грамматика: The comparison of adverbs Describing people Plural words	1	-индивидуални одговори ученика писаним путем; -описи гардеробе и начинове одевања; - Пројекат о новим модним трендовима (веза са музичким трендовима).	-индивидуални рад -групни рад -илустративни рад -демонстрација.	-самостално се сналази у проблемима за правилно решење граматичких целина; -користи нове граматичке целине унутар познатог текста; -правилно процењује дати временски период за решење задатака.

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви и задаци:

- стицање знања, утврђивање стечених знања и умења о ваневропским континентима и њиховим регионалним одликама,
- стицање бољег успеха из предмета

Садржаји образовно васпитног програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Географска обележја Азије	3	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте
Географска обележја Африке	2	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте
Северне и Јужне Америке	2	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте
Аустралија и Океанија	2	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте

ИСТОРИЈА

Редни број теме	Број часова	Садржај	Активности ученика	Активности наставника	Облици остваривања програма	Оперативни задаци извођења програма
1.	1	УСПОН ЕВРОПЕ	-слушају -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке	-држи предавања -подстиче на размишљање -прати и усмерава рад ученика -издаје конкретне задатке	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни	-разумевање основних одлика нововековног друштва -стицање знања о најзначајнијим државама Европе у новом веку
2.	2	СРБИ ПОД ТУЋИНСКОМ ВЛАШЋУ ОД 16. ДО 18.ВЕКА	-слушају -читају -коментаришу -схватају -раде домаће задатке	издаје конкретне задатке -подстиче на размишљање -усмерава рад ученика -подстиче закључке и анализе	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни	-стицање знања о српском народу под турском влашћу -коришћење историјских карата за тај период
3.	2	ЕВРОПА У ДОБА РЕВОЛУЦИЈА	слушају -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке	издаје конкретне задатке -подстиче на размишљање -усмерава рад ученика -подстиче закључке и анализе	-индивидуални -групни -рад у пару -групни	-стицање знања о најзначајнијим догађајима и личностима из доба револуција

4.	3	НОВОВЕКОВНА СРБИЈА У 19.ВЕКУ	слушају -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке	-издаје конкретне задатке -подстиче на размишљање -прати и усмерава рад ученика	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-стицање знања о личностима које су обележиле доба Првог и Другог српског устанка, и борбе за ослобођење
5.	1	СРПСКИ НАРОД ПОД ТУЋИНСКОМ ВЛАШЋУ У 19.ВЕКУ	слушају -повезују -схватају -анализирају и расправљају о темама из прошлости -раде домаће задатке	-држи предавања -подстиче на размишљање -прати и усмерава рад ученика -издаје конкретне задатке	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Схватање и разумевање основних догађаја и личности српског народа под туђинском влашћу у хабзбуршкој и отоманској империји у 19.веку

ФИЗИКА

Садр. програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Сила и кретање	4	Ученици: посматрају уз помоћ наставника наводе примере, закључују, учествују у анализи и решавању једноставних задатака.	Наставник позазује ,наводи примере, даје додатна објашњења, показује решавање једноставнијих задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: разликује врсте кретања; мери и рачуна брзину и убрзање и да зна њихове мерне јединице: научи други и трећи Њутнов закон механике и да изврши динамичко мерење силе.
Кретање тела под дејством силе теже	2	Ученици: треба да прате, уз помоћ наставника расуђују, уочавају разлике и решавају једноставне проблеме.	Наставник показује ,наводи примере, даје додатна објашњења, показује решавање једноставнијих задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: упозна слободан пад; хитац навише; хитац наниже; силу трења; силу отпора средине и разуме безтежинско стање тела.
Равнотежа	2	Ученици: треба да посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере, решавају једноставне задатке.	Наставник показује ,наводи примере, даје додатна објашњења, показује решавање једноставнијих задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: научи да сложи и разложи векторске величине; да зна када је тело у равнотежи; да објасни силу потиска и Архимедов закон.
Механички рад, снага и енергија	2	Ученици: посматрају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере и закључују и решавају једноставне задатке.	Објашњава кинетичку енергију, наводи на закључке, упућује на коришћење књиге и литературе.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: зна када се врши механички рад и да је једнак промени енергије; зна како се рачуна снага; ко има кинетичку, а ко

					потенциалну енергију; и да зна мерне јединице рада, снаге и енергије.
Топлогне појаве	2	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, повезују, записују и закључују.	Наставник показује ,наводи примере, даје додатна објашњења, показује решавање једноставнијих задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: знају да се укупна енергија тела састоји од кинетичке и потенцијалне енергије молекула унутар тела; да зна како се одређује количина топлоте и која је њена мерна јединица.

МАТЕМАТИКА

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Операције у скупу реалних бројева	1	-уочава -разликује -рачуна	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	формирање појмова квадратног корена и аритметичког квадратног корена упознавање и поимање ирационалног броја извођење рацунских операција са реалним бројевима
Питагорина теорема и примена	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при	-фронтални -индивидуални	знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих геометријских фигура

			решавању проблема из свакодневног живота		
Степени и операције са степенима	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	упознавање степена чији је изложилац природан број с' примерима у физици упознавање појмова алгебарског израза и његово израчунавање
Многоугао	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	формирање појма многоугла и врсте збир углова многоугла и број дијагонала у многоуглу обим и површина многоугла
Полиноми и операције са њима, квадрат бинома и разлика квадрата	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	рачунске операције са мономима и полиномима растављање полинома на чиниоце
Круг и делови круга	1	уочава именује разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	упознавање нових геометријских појмова (централни, периферијски круг, исечак) одређивање обима и површине круга упоређивање површине исечка и кружног лука

Функција	1	уочава закључује разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	правоугли координатни систем у равни неке основне функције
Пропорција - примена	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	пропорција примена у пракси директне и обрнуте пропорционалности
Сличност и примена сличности	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	Талесова теорема сличност троуглова,коэффициент сличности примена сличности код једноставних конструктивних задатака

БИОЛОГИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај-наставне теме	Трајање	Активности ученика	Начин и поступак остваривања (наставникове активности)	Оновни облици извођења програма	Оперативни задаци постигнути извођењем програма
Порекло и развој људске врсте	1	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	- индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама	Боље разумевање и уочавање
Грађа човечијег тела	8	Слушају,питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	- индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама	Боље разумевање и уочавање
Напомена: Часови допунске наставе се могу по потреби кориговати					

ХЕМИЈА

Допунска настава организује се за ученике који имају тешкоћа при савладавању наставног градива, као и за ученике који су дуже време били одсутни с наставе.

7. РАЗРЕД			
Ред.бр. теме	Наставна тема	Нааставне јединице	Број часова
2.	Основни хемијски појмови	1. Физичка и хемијска својства супстанци 2. Физичке и хемијске промене супстанци 3. Смеше 4. Методе раздвајања смеша	4
3.	Структура супстанце	5. Грађа атома и структура електронског омотача 6. Периодни систем елемената 7. Периодни систем елемената и врсте елемената 8. Ковалентна и јонска веза 9. Хемијске формуле 10. Релативна молекулска маса	6
4.	Хомогене смеше или раствори	11. Раствори – својства раствора 12. Растворљивост супстанци у води	4

		13. Процентни састав раствора 14. Процентни састав раствора	
4.	Хемијске реакције и израчунавања на основу хемијских једначина	15. Основни типови хемијских реакција 16. Хемијске једначине 17. Хемијски закони 18. Мол. Моларна маса	4
	УКУПНО		18

РУСКИ ЈЕЗИК

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

<i>Садржаји програма</i>	<i>Број часова</i>	<i>Начин и поступак остваривања програма</i>	<i>Активности у васпитно-образовном раду</i>
-читање -писање -бројеви -именице -глаголи(заповедни начин) -придеви -заменице	9	-монолог -дијалог -сарадња -упорност -доследност -интеракција -мотивација	-читање -слушање -писање -извођење вежби

-исказивање места и правца, начина, негирања, својства, времена -глаголи кретања			

ДОДАТНИ РАД

СРПСКИ ЈЕЗИК

Српски језик – додатни рад 7.					
Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
<u>граматика</u> -говорење пред аудиторијумом -међусобни односи реченица -пручавање локалног говора -састављање реченица <u>књижевност</u> -анализа лирских и епских песама(емотивност, мисаоност, стилска средства)	9	-слуша -чита -самостално казивање делова текста -правилно рецитовање -оспособљавање ученика за самосталан рад	-слушање -читање -саопштавање -разговор -мотивисање -оспособљавање ученика за самосталан рад -оспособљавање ученика за разумевање текста	-развијање љубави према језику -описивање и оспособљавање за правилно говорништво -развијање патриотских осећања -развијање љубави за самостални стваралачки рад	-рад на изузецима и компликова-нијим примерима -коришћење индуктивних и дедуктивних приступа -систематско праћење напредовања ученика

-анализа драмског књижевног текста -анализа савременог књижевног дела					

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Наставна тема и садржај	Број часова	Активности	Облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Млади, школа и ван ње: - Путовања. - Садашња времена - Спеловање	2	-слушање -допуњавање реченица, -читање, -препричавање, -рад у паровима и групама	-демонстрација; -кооперативна; интерактивно.	-писање већих целина на основу датих елемената; -ступа у дијалог у оквиру 8 до 10 реплика; -разуме песме везане за обрађену тематику; -монологски, без претходне припреме представља себе и друге.
2.Породица и свакодневно окружење: -Породичне навике и односи међу генерацијама; - Прошла времена	1	-спеловање; вежбе замене речи у граматичким целинама; представљање себи других.	-демонстрација; -дијалог; -игра; -индивидуално.	-даље усавршава изговор гласова; -користи нове граматичке целине уз нови вокабулар; -пише кратка неформална писма разноврсног садржаја.
3.Медији и култура: - Музика; ТВ емисије за младе; Спорт. Придеви	2	-писање по диктату (познати текст); -писање писма захвалности; -одговори на питања; -читање.	-кооперативно; -демонстрација; -интерактивно; -игра.	-разуме нови текст са мањим бројем непознатих речи; -пише нови текст слушањем истог; -од једне врсте речи прави другу са приложеним додацима.
4.Остало: -Конверзација; -Превођење непознатог текста	2	-групно и појединачно читање; -препричавање	-индивидуални рад; -дијалог; -кооперативно;	-правилно користи врсте речи у монологима и дијалозима;

- Узрочне реченице- (Type 1 - Type 2 conditional Sentences)		прочитаног; -истраживачки радови о земљама где је енглески језик матерњи.	-интеракција.	-упознаје основна правила фонетике и морфологије; -правилно казује реченице у зависности од времена дешавања; -ради краћи научни рад.
5.Грамаатичке целине: - Модални глаголи; Множина именица; Заменице (присвојне, релативн Индириктне реченице и наредбе	2	-индивидуални одговори -рад у групама(тестови); -одговори на питања; -квиз -гледање филма на енгле ком језику са енглеским титлом.	-фронтално -групни рад; -дијалог; -кооперативно.	-правилно спелује; -зна да користи врсте речи; -добро се служи синтаксом; -правилно користи заменице, детерминаторе, условне реченице.

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви и задаци:

- исказивање заинтересованости за шира знања из предмета,
- истраживачки рад,
- самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
- проширивање стечених знања и њихова примена,
- примена савремених технологија – Интернет,
- стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.

Додатни рад из Географије се организује за ученике седмог разреда и остварује се кроз следеће активности:

- избор ученика, који су се определили анкетом,
- анализа, израда и усвајање годишњег програма,
- уређење кабинета,
- израда тематских карата, зидних новина, панона,
- реферати-писање, анализа,
- литература и штампа – читање и анализа,
- примена рачунара и Интернета,

- географске занимљивости – асоцијације, занимљива географија,
 - учешће у квизовима и организовање истих,
 - припрема и учешће на такмичењима,
 - анализа остварених резултата.
- Све теме су везане, испреплетане и тако ће бити и оствариване кроз више часова.

Садржаји образовно васпитног програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Истраживачки радови	9	Користе стручну литературу, самостално истражују, пишу реферате, осмишљавају асоцијације, организују квизове, активно учествују у планирању и организовању екскурзија, дајући предлоге	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад и коришћење нових извора знања	Самосталан рад, истраживачки рад, тимски рад, рад у мањим групама	Осамостаљивање у раду, самостално истраживање, самостално и правилно коришћење стручне литературе, штампе
Припрема за такмичење	9	Проширују знања петог, шестог и седмог разреда, самостално користи стручну литературу, Интернет, штампу, учествују на свим организованим такмичењима	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад и коришћење нових извора знања	Индивидуални рад, тимски рад, истраживачки рад	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима о збивањима, истраживачком раду и нових сазнања о свету

ФИЗИКА

Садр. програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Кретање и сила	4	Ученик самостално и спонтано решава проблеме кретања, открива примену Њутнових закона динамике, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке из равномерно-променљивог кретања (рач. и граф.).	Наводи ученике на решавање сложенијих проблема. Вежба са њима такмичарске задатке и развија у њима изтрживачки дух.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о равномерно променљивом кретању и Њутновим законима да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.
Кретање тела под дејством силе теже и сила трења	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике кретања под дејством силе теже и силе трења, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке и изводи огледе.	Учи их да примењују стечена знања о кретању тела. Објашњава рачунске задатке, објашњава појаве у природи. Повезује теорију са праксом, развија партнерски однос кроз рад у пару упућује ученике на истраживачки рад и подстиче да повезују стечена знања из свих предмета.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о кретању тела под дејством силе теже и силе трења да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.

Равнотежа тела	3	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике слагања и разлагања сила и полугу, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет о примени полуге и мерењу масе тела вагом, решава сложене рачунске задатке везане за равнотежу тела, полугу и стрму раван.	Наставник учи, подстиче, усмерава, наводи ученике да повезују и примењују стечена знања о слагању и разлагању силе, примени полуге. Форсира решавање сложенијих примера задатака. Упућује на коришћење литературе и интернета.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о слагању и разлагању сила, равнотежи тела и примени полуге да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских).
Рад, снага и енергија	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике механичког рада, претварање једног облика енергије у други, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, изводи огледе и утврђује законитости.	Учи их да примењују стечена знања о енергији тела. Објашњава рачунске задатке и појаве у природи. Повезује теорију са праксом. Упућује на коришћење литературе и интернета.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о раду, снази и енергији да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.

Топлотне појаве	4	Ученик самостално и спонтано посматра топлотне појаве, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за топлотне појаве и Архимедов закон, изводи огледе и утврђује законитости.	Учи их да примењују стечена знања о топлотним појавама.Објашњава рачунске задатке и појаве у природи. Повезује теорију са праксом.Објашњава појаву преношења топлоте са једног тела на друго.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о преношењу топлоте с једног тела на друго, термичком ширењу тела, потиску и Архимедовом закону да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.

МАТЕМАТИКА

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Конструктивни задаци- троугла и паралелограма	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-конструкција помоћу висине, тежишне дужи, збира и разлике страница
Ирационални бројеви (одабрани задаци)	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при	-фронтални -индивидуални	-рачунске операције у скупу ирационалних бројева свођењем на исти корен

			решавању проблема из свакодневног живота		
Примена Питагорине теореме на геометријске фигуре	6	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-практични задаци који се могу решавати Питагорином теоремом
Комбинаторни задаци	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-објашњење основних појмова из комбинаторике
Решавање такмичарских задатака	4	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-одабрани задаци са разних такмичења
Правилни многоуглови	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	-конструкција O и P помоћу a, r, R
Полиноми-растављање на чиниоце	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-фронтални -индивидуални	-писање збира у облику производа

			-развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење		
Квадрат бинома и тринома	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-примена квадрата бинома у геометрији
Такмичарски задачи	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-одабрани задаци са разних такмичења
Круг- проблемски задачи	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-решавање сложених задатака
Дељивост и примена дељивости	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-решавање сложених задатака помоћу НЗС и НЗД
Сличност троуглова	4	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика	-фронтални -индивидуални	-решавање практичних проблема помоћу сличности (висина дрвета,дужина тунела,ширина реке и сл.)

			-развија код ученика аналитичко, синтетичко, индукт., дедукт. мишљење		

БИОЛОГИЈА

Циљеви додатног рада: Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.

Садржај-наставне теме	Трајање	Активности ученика	Начин и поступак остваривања (наставникове активности)	Оновни облици извођења програма	Оперативни задаци постигнути извођењем програма
Порекло и развој људске врсте	1	- разговарају, - описују, упоређују морфолошке карактеристике различитих типова људи у односу на животни простор	- упућује - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање - подстиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика	- фронтални - индивидуални - рад у пару - рад у групи	- Уочавање зависности морфолошких карактеристика различитих типова људи од климатских услова
Грађа човечијег тела	6	- посматрају, - разговарају, - описују, - упоређују - уочавају	- упућује - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање - подстиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика	- фронтални - индивидуални - рад у пару - рад у групи	- Упознавање са грађом и улогом ДНК - Проширивање знања о штетном деловању буке на човека - Проширивање знања о имунитету

Репродуктивно здравље	2	-уочавају -разговарају -анкетирају -израђују паное -истражују	упућује -подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање -подстиче на радозналост и самостални рад -одговара на питања -усмерава и прати активности ученика	-фронтални - индивидуални -рад у пару -рад у групи	-Проширивање знања о болестима зависности кроз истраживачки рад ученика

ХЕМИЈА

Циљ додатне наставе хемије јесте проширивање и продубљивање знања ученика који се у већој мери интересују за хемију и који су на редовним часовима показали висок ниво савладаног градива, развијање способности и вештина ученика према њиховим интересовањима и склоностима и развијање такмичарског духа.

7. РАЗРЕД			
Ред.бр. теме	Наставна тема	Нааставне јединице	Број часова
2.	Основни хемијски појмови	1. Физичка и хемијска својства супстанци. 2.Физичке и хемијске промене супстанци 3.Методе раздвајања смеша 4.. Методе раздвајања смеша	4

3.	Структура супстанце	5. Структура електронског омотача 6. Периодни систем елемената 7. Атом и периодни систем елемената 8. Типови хемијских веза 9. Хемијске формуле 10. Релативна атомска и молекулска маса	6
4.	Хомогене смеше или раствори	11. Раствори – својства раствора, растворљивост 12. Процентни састав раствора 13. Раствори – рачунски задаци 14.. Раствори – припремање раствора одређене концентрације разблаживањем и концентровањем	4
5.	Хемијске реакције и израчунавања на основу хемијских једначина	15. Израчунавања у хемији- хемијски закони 16. Стехиометријска израчунавања 17.. Стехиометријска израчунавања 18. Стехиометријска израчунавања	4
УКУПНО			18

РУСКИ ЈЕЗИК

План додатне наставе се може мењати у зависности од потреба ученика, њихових захтева и исказаних жеља , као и процене предметног наставника да поједине области треба додатно појаснити.

Додатна настава ће окупљати ученике који желе да продубе своја знања и који желе да сазнају нешто више о предмету који уче. Одржаваће се у терминима који буду одговарали ученицима.

1. Шутки
2. Русские билины
3. Русская кухня
4. Александр Сергеевич Пушкин-стихотворения
5. Мода
6. Русский фильм
7. Наша школа
8. Моя деревня
9. Интервью